

Tiedekunnan oppiaineet

Tiedekunnan oppiaineet on esitetty opinto-oppaassa aakkosjärjestyksessä. Oppiainekohtaiset valinnaiset opinnot seuraavat välittömästi pakollisten aineopintojen jälkeen lukuun ottamatta harjoitusseminaareja, jotka on sijoitettu omaksi kokonaisuudekseen muiden

oppiainekohtaisten aineopintojen jälkeen. Tutkintojen rakenteet on esitetty opinto-oppaan kohdassa Tutkintorakenne. Oikeusnotaarin tutkinnon suositeltu suoritusjärjestys ilmenee opinto-oppaan viimeisellä aukeamalla olevasta taulukosta.

Esineoikeuden pakolliset aineopinnot (20013)

Tavoite. 1. Kokonaiskuvan antaminen esineoikeudellisista käsitteistä ja periaatteista sekä normeista, jotka sääntelevät omaisuuden vaihdantaa ja omaisuuden käyttämistä vakuutena. 2. Kokonaiskuvan antaminen esineoikeudellisten kollision ratkaisuperusteista ja ratkaisemisesta. 3. Yleiskuvan antaminen vakuusmuodoista ja kiinteistön luovutusten sääntelystä. 4. Yleiskuvan antaminen insolvenssimenettelyjen vaikutuksista oikeuksien sitovuuteen

Käsiteltävä asiakokonaisuus. 1. Esineoikeuden yleiset opit, peruskäsitteet ja periaatteet. 2. Aineelliset ja aineettomat varallisuusobjektit. 3. Varallisuus oikeuksien vaihdanta ja dynaaminen suoja. 4. Erilaiset vakuusmuodot. 5. Kiinteistöjen vaihdanta ja kiinteistökirjaamisjärjestelmä.

Laajuus 7 opintopistettä

Opettajat

Tepora, Jarno, OTT, VT. Siviilioikeuden professori. Oppiaineen **vastuopettaja**.

Kaisto, Janne, OTT. Siviilioikeuden dosentti. Esineoikeuden yliopistonlehtori (virasta

vapaa). Hoitaa siviilioikeuden professorin virkaa.

Tammi-Salminen, Eva, OTT. Lapin yliopiston esineoikeuden professori. Helsingin yliopiston esineoikeuden dosentti.

Bärlund, Johan, OTT, KTM. Siviili- ja kauppaoikeuden ruots. dosentti. Siviili- ja kauppaoikeuden ruots. yliopistonlehtori (virasta vapaa sl). Huippuyksikön vanhempi tutkija sl.

Erme, Tero, OTK, LL.M. Tohtorikoulutettava.

Hakkola, Esa, OTK, VT. Esineoikeuden assistentti. Virasta vapaa. Hoitaa esineoikeuden yliopistonlehtorin virkaa.

Wainio, Marko, OTL, VT. Asianajaja, tuntiopettaja.

Kuusinen, Miki, OTK, VT. Sivutoiminen tutkija.

Mikkilä, Jaakko, OTK. Tohtorikoulutettava.

Opetus

Opetusmuodot. Luennot. Oppiaineessa on sekä korvaavia luentoja että hyvityspisteluentoja. Korvaavan luentosarjan hyväksytyt suoritus korvaa ilmoitetun tutkintovaatimuskohdan. Hyvityspistelunnon hyväksytystä suori-

ttami-sesta voi saada enintään 3 hyvityspistettä tenttiin. Tentissä huomioidaan enintään yhteensä 4 hyvityspistettä. Tentissä hyväksytyksi tulemiseen vaaditaan puolet maksimipistemäärästä. Läpipääsyä arvioitaessa ei huomioida korvaavia luentosarjoja, mutta hyvityspisteitä sitä vastoin otetaan huomioon. Opiskelijan tulee siten saada puolet pisteistä niistä tehtävistä, joihin hän vastaa tentissä lisättyinä hyvityspisteiden määrällä. Jos esimerkiksi tentissä on 4 kysymystä, joista kaksi on korvattu hyväksytysti suoritettulla luentosarjalla, tulee opiskelijan saada vähintään 10 pistettä kahdesta tentissä vastaamastaan tehtävästä riippumatta korvaavien luentosarjojen pisteistä.

Dos. **Janne Kaisto** luennoi esineoikeuden perusteista torstaina 23.4. klo 12–16, pe 24.4. klo 12–14, ma 27.4. klo 15–18, ti 28.4. klo 12–14 ja ke 29.4. klo 12-15 (12 h). Tila P IV. Luentokuulustelut ma 4.5. klo 14–16 P IV, ja uusinta keskiviikkona 13.5. klo 8-10 P IV. Luentokuulustelussa kuulustelumateriaalina luennot + osa oppikirjasta. Luennoilla käydään läpi oppikirjatasoa vaativampia asiakokonaisuuksia. Opiskelijoilta edellytetään oma-aloitteista kuulustelumateriaalin opiskelua. Korvaa tutkintovaatimusten kohdan 1. Ilmoittautuminen Oodissa (21250) 12.3.2009 (klo 16) – 15.4.2009.

Prof. **Jarno Tepora** luennoi aiheesta "Esinevakuudet ja rahoitus" ke 6.5. klo 12-14, to 7.5. 18-20, pe 8.5. klo 14-16 ja ma 11.5.- ke 13.5. klo 14-16 P IV (12h). Luentokuulustelut pe 15.5. klo 14-16 P IV ja uusinta ke 20.5. klo 14-16 P IV. Luentokuulustelussa kuulustelumateriaalina luennot + osa oppikirjasta. Luennoilla käydään läpi oppikirjatasoa vaativampia asiakokonaisuuksia. Opiskelijoilta edellytetään oma-aloitteista kuulustelumateriaalin opiskelua. Korvaa tutkintovaatimusten kohdan 2. Ilmoittautuminen Oodissa (21250) 12.3.2009(klo 16) – 15.4.2009.

Dos. **Johan Bärlund** håller en kurs i fastighetsköp under vt (28 timmar). Kursen

bygger på problembaserad inläring (PBI) och förutsätter aktivt deltagande. Under kursen skriver varje student en studiedagbok, varför något separat slutförhör inte hålls. Med ryms 24 studenter (8 studenter i 3 basgrupper) i anmälningsordning. Anmälningar tas emot från och med 2.3 via e-post (johan.barlund@helsinki.fi). Kursen hålls 21.4 kl. 10-14, 24.4 kl. 10-12, 27.4 kl. 8-12, 30.4 kl. 10-12, 4.5 kl. 10-14, 6.5 kl. 10-12, 12.5 kl. 10-14, 15.5 kl. 10-12 och 18.5 kl. 10-14, P 668. Kursen ersätter boken Tepora, J. & Kartio, L. & Koulou, R. & Wirilander, J.: Kiinteistön käyttö ja luovutus (4. p. 2002) till de delar som ingår i tentamensfordringarna. Kursen rekommenderas också för svenska språkets utövare som vill förbereda sig för tentamen i svenska språket. Kursen rekommenderas också för svenska språkets utövare som vill förbereda sig för tentamen i svenska språket. Kursen rekommenderas också för svenska språkets utövare som vill förbereda sig för tentamen i svenska språket. Kursen rekommenderas också för svenska språkets utövare som vill förbereda sig för tentamen i svenska språket.

Suoritustapa ja suorituksen sisältö

Kirjallinen kuulustelu. Suositeltavaa on, että yleisen velvoiteoikeuden ja sopimusoikeuden pakolliset aineopintotentit on suoritettu ennen kirjalliseen kuulusteluun tuloa. Kuulustelussa on sallittua käyttää tiedekunnan hyväksymiä lakikirjoja. Lisäksi tenttiin saa tuoda sellaiset säädöskokoelman irtokappalet tai niiden valojäljennökset, jotka ovat ilmestyneet lakikirjojen julkaisemisen jälkeen. Tentissä käytettävissä lakikirjoissa ja säädöskokoelman kappaleissa ei saa olla muita merkintöjä kuin alleviivauksia, pykäläviittauksia ja säädösten muutoksiin liittyviä säädöskokoelman numeroita. Vastaustilaa kysymystä kohden on yksi sivu, ellei toisin ilmoiteta.

Koska lakikirjojen käyttö tentissä on sallittua, ei pelkästään oikean lainkohdan löytämisestä ja kopioimisesta vastauspaperiin saa pisteitä. Hyväksyttävältä esseevastaukselta edellytetään oppikirjoissa mainittujen, asiaan liittyvien seikkojen esittämistä. Oikeustapauskysymykset laaditaan siten, että ne mittaavat opiskelijan kykyä soveltaa tenttikirjallisuudessa mainittuja asioita tapa-

uksessa esitettiin tosiseikkoihin. Oikeus-tapausten arvostelussa kiinnitetään erityis-tä huomiota esitettyjen johtopäätösten perusteluihin.

Tutkintovaatimukset

- 1) **Tepora, Jarno** Johdatus esineoikeuteen. (2. täydennetty painos 2006) (228 s.). Teok-sesta ilmestyy lukuvuoden aikana ruotsin-kielinen laitos.
- 2) **Tepora, Jarno – Kaisto, Janne – Hak-kola, Esa** Esinevakuuksien perusteet. (Il-mestyy syksyllä 2008) (n. 300 s.) syysluku-kaudella ennen teoksen ilmestymistä lue-taan kuitenkin teos **Havansi, Erkki**, Esinevakuusoikeudet (2.p. 1992), s. 1–38, 53–180, 277–339, 348–415, 463–491 ja

509–540. (350 s.). **Huom.** Tutkinto-vaatimuksen uuden teoksen ilmestymises-tä ja sen aiheuttamista muutoksista tenttivaatimuksiin ilmoitetaan syksyllä mm. aineen nettisivuilla. Teoksen ilmesty-minen saattaa aiheuttaa luettavia sivuja vähentäviä muutoksia myös muihin tutkintovaatimuskohtiin, joista ilmoitetaan samalla.

- 3) **Tepora, Jarno – Kartio, Leena – Kou-lu, Risto – Wiri-lan-der, Juhani**, Kiin-teistön käyttö ja luovutus (4.p 2002), luvut 8–10 ja 12–25 (310 s.) Teos on saatavissa myös sähköisessä muodossa osoitteesta www.suomenlaki.com, josta voi lukea vastaa-vat kohdat.

- 4) **Kartio, Leena – Jokela, Marjut – Oja-nen, Ilmari**, Maakaari (3.p 2004), s. 190–214, 231–385, 399–521 ja 554–573. (310 s.)

Keskeiset säädökset sisältävät tärkeimmät esineoikeuteen kuuluvat lait, jotka **on hallittava tentissä hyvin**. Muut säädökset sisältävät yleissivili-oikeu-dellista lain-säädäntöä sekä esineoikeuden eri osa-alueita koskevaa yksityiskohtaisempaa sääntelyä, joiden hallitsemista edellytetään erityisesti oikeus-tapausten ratkai-se-misessä. Lisäksi tentissä edellytetään kykyä hyödyntää lakikirjojen hakemistoja ja viittauksia.

Säädökset

Keskeiset säädökset

- Maakaari 12.4.1995/540. (Si 601)
- Kauppakaari, 1:5; 9:5, 8, 10, 12, 13; 10-12 luku; 13:2, 3; 18:1-10. (Si 401)
- A rikoslain voimaannpanosta 19.12.1889/39, 11 §. (Ri 102)
- L eräistä yhteisösuhteista 25.4.1958/180. (Si 621)
- Velkakirjalaki 31.7.1947/622. (Si 406)
- YrityskiinnitysL 24.8.1984/634. (Si 421)
- L arvo-osuustileistä 17.5.1991/827. (Ra 122)
- L osamaksukaupasta 18.2.1966/91. (Si 506)
- KuluttajansuojaL 20.1.1978/38, 7 luku. (Yr 501)
- L elinkeinonharjoittajan oikeudesta myydä nouta-matta jäänyt esine 15.7.1988/688. (Si 427)
- Konkurssilaki 20.2.2004/120, 1 luku 4 § sekä 5, 6 ja 17 luvut. (Pr 506)
- L velkojien maksusaantijärjestyksestä 30.12.-1992/1578. (Pr 508)
- L takaisinsaannista konkurssipesään 26.4.1991/-758. (Pr 507)

Muut säädökset

Yleissivili-oikeudelliset säädökset

- L varallisuus-oikeudellisista oikeustoimista 13.6.-1929/228. (Si 402)
- Kauppalaki 27.3.1987/355. (Si 501)
- L velan vanhentumisesta 15.8.2003/728. (Si 415)
- L holhustoimesta 1.4.1999/442 (Si 121)
- Avoliittolaki 13.6.1929/234, 34-45, 52-58, 66, 86 ja 89 §. (Si 201)
- Perintökaari 5.2.1965/40, 12:1-9, 14:1, 5; 16:1, 2; 17:3, 18:1, 2; 19:13; 23:9-11; 25 luku. (Si 235)
- L takauksesta ja vierasvelkapanntauksesta 19.3.-1999/361 (Si 407)

Lahjanlupauslaki 31.7.1947/625. (Si 510)
Osakeyhtiölaki 21.7.2006/624, 1 luku, 2:5-12, 3-4 luvut, 6:1-2, 6:25-28, 12 luku, 13:1-4, 13:8-10, 15
1-4 ja 15:11-13. (Yr 103)
Asunto-osakeyhtiölaki 17.5.1991/809, 1-3, 19, 45, 54, 55 §, 76 §. (Yr 109)

Yleinen esineoikeus ja irtaimen omaisuuden vaihdanta

Löytötavaralaki 26.8.1988/778. (Si 512)
L arvo-osuusjärjestelmästä 17.5.1991/826. (Ra 120)
AsuntopaikkaL 23.9.1994/843. (Si 505)
L kiinteistöjen ja vuokrahuoneistojen välityksestä 15.12.2000/1074 (Yr 506)
L kiinteistövälitysluokista ja vuokrahuoneistojen välitysluokista 15.12.2000/1075 (Yr 206)
L asuinhuoneiston vuokrauksesta 5.4.1995/481. (Si 417)
L liikehuoneiston vuokrauksesta 5.4.1995/482. (Si 418)

Kiinteistö- ja kirjaamisoikeus

L maakaaren voimaannosta 12.4.1995/541. (Si 601a)
Kaupan vahvistajaA 5.12.1996/958. (Si 603)
MaanvuokraL 10.2.1961/82. (Si 629)
L lainhuuto- ja kiinnitysrekisteristä 27.3.1987/353. (Si 605)
Varainsiirtoverolaki 29.11.1996/931. (Ve 406)
Etuostolaki 5.8.1977/608. (Si 625)
L kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta 29.7.1977/603, 1-3 luvut ja 10 luku. (Si
626)
KiinteistönuodostamisL 21.4.1995/554, luvut 4 ja 14. (Ym 101)
Maankäyttö- ja rakennusL 5.2.1999/132, 34 ja 89 §:t ja 13 luku. (Ym 201)
L eräistä naapurussuhteista 13.2.1920/26. (Ym 302)

Rahoitus- ja vakuusoikeus

MeriL 15.7.1994/167 1, 2 ja 3 luku. (Vi 301)
AlusrekisteriL 11.6.1993/512. (Vi 313)
AluskiinnitysL 29.7.1927/211. (Si 424)
AutokiinnitysL 15.12.1972/810. (Si 423)
L kiinnityksestä ilma-aluksiin 15.6.1928/211. (Si 425)
Rahoitusvakuuslaki 20.1.2004/11. (Si 414b)

Aineellinen insolvenssioikeus

L yrityksen saneeruksesta 25.1.1993/47 (Pr 501)
L yksityishenkilön velkajärjestelystä 25.1.1993/57. (Pr 504)
Ulosottoaari 15.6.2007/705 4, 5 ja 7 luvut (Pr 601)

Centrala författningar

Jordabalk 12.4.1995/540.
Handels Balk 1:5; 9:5, 8, 10, 12, 13; 10-12 Kap.; 13:2, 3; 18:1-10.
F om införande av strafflagen 19.12.1889/39, 11 §. (St 102)
Lag om vissa samäganderättsförhållanden 25.4.1958/180.
Lag om skuldebrev. 31.7.1947/622.
Företagsinteckningslag 24.8.1984/634.
Lag om värdeandelskonton 17.5.1991/827.
Lag om avbetalningsköp. 18.2.1966/91.
Konsumentskyddslag 20.1.1978/38 Kap.7.
Lag om näringsidkarens rätt att sälja saker som inte har hämtats 15.7.1988/688.
Konkurslag 20.2.2004/120, Kap.1 4§ och kap.5,6 och 17.
Lag om den ordning i vilken borgenärer skall få betalning 30.12.1992/1578.
Lag om återvinning till konkursbo 26.4.1991/758.

Övriga författningar

Centralcivilrättsliga författningar

Lag om rättshandlingar på förmögenhetsrättens område 13.6.1929/228.
Köplag 27.3.1987/355
Lag om preskription av skulder 15.8.2003/728
Lag om förmyndarverksamhet 1.4.1999/442
Äktenskapslag 13.6.1929/234, 34-45, 52-58, 66, 86 och 89 §.
Ärvdabalk 5.2.1965/40, 12:1-9, 14:1, 5; 16:1, 2; 17:3, 18:1, 2; 19:13; 23:9-11; 25 kapitel
Lag om borgen och tredjemanspant 19.3.1999/361
Lag om aktiebolag 29.9.1978/734, 2:14; 3:5, 9, 11, 13; 5:1; 7:1; 12:7.
Lag om bostadsaktiebolag 17.5.1991/809
Lag om gåvoutfästelser 31.7.1947/625

Allmän sakrätt och omsättning av lös egendom

Hittegodslag 26.8.1988/778
Lag om värdeandelssystemet 17.5.1991/826
Lag om bostadsköp 23.9.1994/843
Lag om förmedling av fastigheter och hyreslägenheter 15.12.2000/1074
Lag om fastighetsförmedlingsrörelser och rörelser för förmedling av hyreslägenheter och hyreslokaler 15.12.2000/1075
Lag om hyra av bostadslägenhet 5.4.1995/481
Lag om hyra av affärslokal 5.4.1995/482

Fastighets- och inskrivningsrätt

Lag om införande av jordabalken 12.4.1995/541
Köpvittnesförordning 5.12.1996/958
Jordlegolag 10.2.1961/82. (Ci 629)
Lag om lagfarts- och inteckningsregister 27.3.1987/353
Lag om överlåtelseskatt 29.11.1996/931
Förköpslag 5.8.1977/608
Lag om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter 29.7.1977/603, Kap. 1-3 och 10
Fastighetsbildningslag 12.4.1995/554, Kap 4 och 14
Markanvändnings- och bygglag 5.2.1999/132, 34 och 89§ och Kap. 13
Lag angående vissa grannelagsförhållanden 13.2.1920/26

Finansierings- och säkerhetsrätt

HavsL 15.7.1994/167 1, 2 ja 3 luku.
Fartygsregisterlag 11.6.1993/512
Lag om inteckning i fartyg 29.7.1927/211
Lag om inteckning i bil 15.12.1972/810
Lag om inteckning i luftfartyg 15.6.1928/211
Lag om finansiella säkerheter 20.1.2004/11

Materiell insolvensrätt

Lag om företagssanering 25.1.1993/47
Lag om skuldsanering för privatpersoner 25.1.1993/57
Utsökningslag 3.12.1895/37, 3:4, 35, 36, 36a ; 4, 5 och 7 kap.
Utsökningsbalken 4, 5, 7, kap.

Esineoikeuden valinnaiset aineopinnot

Valinnaisiin opintoihin voi osallistua pakollisen aineopintotentin hyväksytyin suorituksen jälkeen. **Valinnaiset opinnot eivät ole lakikirjatenttejä.** Yhden kohdan kustakin tutkin-tovaatimuksesta voi korvata kirjallisella esseellä vastuuopettajan kanssa sovittavaa aiheesta.

Huom! Osa esineoikeuden valinnaisten aineopintojen tutkimusvaatimuksiin kuuluvista artikkeleista on tulostettavissa Opiskelijakirjaston ylläpitämästä Oppix-oppimateriaalitietokannasta osoitteesta www.opiskelijakirjasto.lib.helsinki.fi/oppix/eres.htm

Lkv 2008–2009 valinnaisten opintojen tenttejä voi suorittaa seuraavasti:

Omistus ja kirjaaminen

Tavoite Yksityiskohtaisen kuvan antaminen omistusoikeudesta varallisuus-oikeutena ja muiden esineoikeuksien suhteesta omistusoikeuteen. Yksityiskohtaisen kuvan antaminen kirjaamisjärjestelmästä ja kirjaamisen yleisistä periaatteista.

Käsiteltävä asiakokonaisuus 1. Omistuksen ja hallinto-oikeuden sisältö ja suoja. 2. Aineellisen kirjaamisjärjestelmän yleiset säännöt ja periaatteet. 3. Kiinteistökirjaamisjärjestelmä.

Laajuus 5 opintopistettä

Vastuuopettaja: Dos. Janne Kaisto

Suoritustapa ja suorituksen sisältö. Kirjallinen kuulustelu. Kuulustelussa ei saa käyttää lakikirjaa. Tentin voi suorittaa vain tenttiakvaariossa <http://ok.helsinki.fi/?page=329>. Tenttiä ei voi suorittaa oppiaineen normaaleina tenttipäivinä.

Tutkintovaatimukset

1) **Zitting, S.**, Omistajanvaihdoksesta (1951), s. 1-102 ja **Kaisto, J.**, Oikeustoimen tehottomuus, kollisio ja dynaaminen suoja, Juhlajulkaisu Erkki Havansi (2001), s. 51–85.

2) **Tepora, J.**, Omistuksenpidätyksestä (1984), s. 1-119.

3) **Kaisto, J.**, Luovutuksen pätemättömyys ja saantosuoja, Business Law Forum 2004, s. 95-133 ja **Tepora, J.**, Hallinnanjakosopimuksesta kiinteistön käytön suunnitteluvälineenä, Business Law Forum 2004 s. 321-365.

4) **Niemi, M. I.**, Maakaaren järjestelmä. Osa II. Kirjaaminen ja lainhuudatus (2004). s. 1-285.

5) **Tepora, J.**, Erityiset oikeudet maakaaren kirjaamisjärjestelmässä, Kirjoituksia varallisuus-oikeudesta muuttuvassa toimintaympäristössä (2000), s. 221–277.

Vaihdanta ja insolvenssi

Tavoite Opiskelijat saavat käsitteelliset edellytykset tarkastella erilaisia vaihdantajjärjestelyjä erityisesti ulosmittauksen ja konkurssin näkökulmasta. Opiskelijat saavat yksityiskohtaisen kuvan velkojasuojaa ja takaisinsaantia koskevista säännöistä.

Käsiteltävä asiakokonaisuus 1. Oikeustointen sitovuus velkojiin nähden. 2. Takaisinsaantilain sääntely. 3. Erityisrahoitusjärjestelyt velkojien näkökulmasta.

Laajuus 6 opintopistettä

Vastuuopettaja: Dos. **Janne Kaisto.**

Opetus: Ongelmalähtöinen opetus 27.10.–7.11. ma klo 13–14 ja pe klo 12–14 sali 417. Ilmoittautuminen Oodissa (21201) 25.9.2008 klo 16.00 alkaen (viimeistään 10.10). Osallistujat valitaan ilmoittautumisjärjestyksen perusteella.

Osanottajamäärä on rajoitettu, enintään 14 henkilöä. Korvaa yhden tutkintovaatimusten kohdan opiskelijan valinnan mukaan.

Suoritustapa ja suorituksen sisältö. Kirjallinen kuulustelu. Kuulustelussa ei saa käyttää lakikirjaa. Tentin voi suorittaa vain tenttiakvaariossa <http://ok.helsinki.fi/?page=329>. Tenttiä ei voi suorittaa oppiaineen normaaleina tenttipäivinä.

Tutkintovaatimukset

- 1) **Koulu, R.**, Uusi konkurssilaki (2004), s. 1-168.
- 2) **Lohi, T.**, Ositus, tasinko ja sivullisuus (2003), s. 3-222 ja 311-332
- 3) **Hästad, T.**, Sakrätt avseende lös egendom (2002), s. 93-177.
- 4) **Kaisto, J.**, "Pantti tai muu vakuus" (2006), s. 1-282.
- 5) **Kaisto, J.**, Arvo-osuuden luovutuksensaajan oikeusasemasta, teoksessa Kaavoitus, rakentaminen, varallisuus (2005), s. 97-145.

Rahoitus ja vakuudet

Tavoite Yksityiskohtaisen kuvan antaminen eri-laisista rahoitusmuodoista sekä omaisuuden käyt-tämisestä luoton vakuu-tena; yksityiskohtaisen kuvan antaminen tavallisten ja vakuusvelkojen asemasta yleis- ja erillistäytäntöönpanossa.

Käsiteltävä asiakokonaisuus 1. Rahoitusmuodot, 2. Vakuusmuodot, 3. Vakuuksien sivullisittovuus ja asema erillis- ja yleistäytäntöönpanossa.

Laajuus 6 opintopistettä tai 9 opintopistettä. (Tenttiä ei ole mahdollista suorittaa 3 op laajuisena. Tutkintovaatimusten kohdat 1-5 on suoritettava ennen kohtien 6-8 suorittamista.)

Opetusmuodot: Luennot ja ryhmätyöt. Näiden pohjalta luentokuulustelu, jonka hyväksytty suoritus korvaa rahoitus ja vakuudet valinnaisten aineopintojen tentin.

Vastuuolettaja: Professori **Jarno Tepora**

Opetus: Prof. Jarno Tepora kl. 26.1. – 30.1. ma-pe klo 12-14 P 417 luennoi ja jakaa ryhmätyöt. Näiden purku 2.3-5.3. ma-to klo 14-18. Luentokuulustelu ti 10.3. klo 16-18 P 417 ja uusinta pe 13.3. klo 14-16 P 417. Korvaa suppean tentin (6 op), kohdat 1-5. Ilmoittautuminen Oodissa (20215) 8.1. klo 16 alkaen (viimeistään 17.1.). Otetaan enintään 16 opiskelijaa. Ilmoittautuminen on sitova. Osanottajat valitaan ilmoittautumisjärjestyksessä.

Suoritustapa ja suorituksen sisältö. Kirjallinen kuulustelu. Kuulustelussa ei saa käyttää lakikirjaa. Tentin voi suorittaa vain tenttiakvaariossa <http://ok.helsinki.fi/?page=329>. Tenttiä ei voi suorittaa oppiaineen normaaleina tenttipäivinä.

Tutkintovaatimukset (6 op)

- 1) **Tepora, J.**, Leasing-rahoitus ja vastuun toteuttaminen eräissä sivullisuhteissa, Oikeustiede - Jurisprudentia XXI 1988, s. 247-312, **Tammi-Salminen, E.**, Näkökohtia kiinteistöleasingistä uuden maakaaren järjestelmässä, LM 2000 s. 360-380 ja **Tepora, J.**, Tavanomaisen irtaimen esineen sale and lease back -järjestelystä vakuustarkoituksessa, JJ Erkki Havansi (2001) s. 322-350 (yhteensä 115 s.)
- 2) **Tepora, J.**, - **Takki, T.**, Factoring 1994 (235 s.).
- 3) **Mähönen, J** - **Villa, S.**, Osakeyhtiö Osa II : Pääomarakenne ja rahoitus 2006, s. 43-277 (235s.).
- 4) **Erme, T.**, International project financing as contractual risk minimization arrangements, Kirjoituksia varallisuus oikeudesta muuttuvassa toimintaympäristössä (2000 toim. **J. Tepora**), s. 283-363 (81 s.).
- 5) **Tuomisto, J.**, Yrityskiinnitys 2007 s. 111-357 (247 s.).

Lisätutkintovaatimukset (+ 3 op)

6) **Tuomisto, J.**, Takaisinsaannista (2002) s. 1-132 ja 309-424 (248 s.)

7) **Tepora, J.** Luottojen arvopaperistaminen Suomessa oikeudelliselta kannalta. JJ Roschier-Holmberg & Waselius 60 v s. 170-189 ja

Harsu, H., Kotimaisen liiketoiminnan arvopaperistaminen. Oikeustiede – Jurisprudentia XXXVI 2003 2003, s. 139-247 (109 s.)

8) **Juutilainen, T.**, Omistuksenpidätys ja esineoikeudellinen lainvalinta (2005) s. 13-114 (102 s.)

Muut opinnot

Esineoikeuden valinnaisten opintojen suoritukseksi voidaan aineen professorin hyväksymisellä lukea mm. seuraavia aiheita koskevia opintoja:

- a) omistusoikeuden historia
- b) (aineellinen) insolvenssi- ja ulosotto-oikeus
- c) kansainvälinen rahoitus (kauppakorkeakoulut)
- d) luotto- ja maksuvälineet

Hyväksiluvun edellytyksenä on, että samoja opintoja ei ole luettu opintosuoritukseksi jossakin muussa opintojaksossa tai tutkinnossa.

Eurooppaoikeuden pakolliset aineopinnot (20017)

Tavoite: Perustiedon tarjoaminen Euroopan integraation ja Euroopan unionin historias- ta, eurooppaoikeuden oikeusjärjestelmän perusteista, Euroopan unionin oikeus- järjestyksestä (toimielimistä, oikeudenkäyn- ti- ja lainsäädäntömenettelyistä), sekä Euroo- pan unionin voimassa olevasta lainsäädän- nöstä.

Käsiteltävä asiakokonaisuus: 1. EU:n historiallinen kehitys, 2. EU:n poliittiset ja hallinnolliset instituutiot ja niiden toiminta, 3. EU:n kansalaisuus, 4. EU:n tuomioistu- injärjestelmä, 5. EU:n perustuslaillinen järjes- telmä, 6. EU ja ihmisoikeudet, 7. Talous- ja rahaliitto, 8. Sisämarkkina- ja kilpailuoikeus.

Laajuus: 6 opintopistettä (3 ov)

Opetus

Opetusmuodot: Luennot. Kullakin hyväksytysti suoritettulla luontosarjalla voi korvata yhden kysymyksen eurooppa- oikeuden aineopinnot kirjattentissä. Kor- vattava kysymys ilmoitetaan tentin yhtey- dessä. Luennoille osallistuville muille kuin oikeustieteellisen tiedekunnan omille opis- kelijoille (erit. valtiotieteilijöillä) on lisä- tehtäviä, jotka ilmoitetaan luennoilla ja op- piaineen kotisivuilla. Eri luennoilla voidaan korvata korkeintaan kaksi kysymystä ten- tissä.

Oppiaineen opetuskausi: kalenteriviikot 18–21

Luennot toukokuussa 2009 seuraavasti:

- 4.5.2009, kello 10-13, P II
- 5.5.2009, kello 10-13, P II
- 6.5.2009, kello 10-14, P II
- 7.5.2009, kello 10-14, P II
- 11.5.2009, kello 10-13, P II
- 12.5.2009, kello 10-13, P II
- 13.5.2009, kello 10-14, P II

Luentokuulustelut:

- 19.5.2009, kello 10-12, P I
- 29.5.2009, kello 10-12, PIV

Opetuksesta ja muista vaatimuksista ilmoi- tetaan tarkemmin oppiaineen verkkosivuilla, ilmoitustaululla ja luennoilla.

Opettajat

Bräutigam, Tobias, Volljurist, tutkija
Ojanen, Tuomas, OTT, valtiosääntöoikeu- den professori

Paasivirta, Esa, OTT, oikeusvertailun ja eurooppaoikeuden dosentti

Paunio, Elina, OTL, tutkija

Raitio, Juha, OTT, VT, eurooppaoikeuden professori. Oppiaineen **vastuopettaja.**

Wikberg, Olli, OTL, VT, eurooppa- oikeuden assistentti (mvs.)

Opiskelijoilla on myös mahdollisuus osallis- tua tiedekunnan LL.M-ohjelman puitteissa tarjottaviin opintoihin. Lisätietoja kurseis- ta, niiden alkamisajoista ja luontopaikoista saa LL.M-ohjelman ilmoitustaululta ja WebOodissa.

Suoritustapa ja suorituksen sisältö:

Kirjallinen kuulustelu.

Tutkintovaatimukset

- 1) **Ojanen, T.,** EU-oikeuden perusteita, Helsinki, Edita 2006 tai uudempi (s. 1-264).
- 2) **Ojanen, T. ja Haapea, A.** (toim.). EU-oikeuden perusteita II – aineellisen EU-oikeuden aloja ja ulottuvuuksia, teoksen I osa: sisämarkkina- ja kilpailuoikeus, Helsinki, Edita 2007. (s. 49–242)

3) **Raitio, J.**, Eurooppaoikeus ja sisämarkkinat, Helsinki, Talentum 2006 (s. 1-468).

Säädökset

Rooman sopimus eli Euroopan yhteisön perustamissopimus
Maastrichtin sopimus eli sopimus Euroopan unionista
Amsterdamin sopimus eli sopimus Euroopan unionista tehdyn sopimuksen, Euroopan yhteisöjen perustamissopimusten ja niihin liittyvien tiettyjen asiakirjojen muuttamisesta
Nizzan sopimus eli sopimus Euroopan unionista tehdyn sopimuksen, Euroopan yhteisöjen perustamissopimusten ja niihin liittyvien tiettyjen asiakirjojen muuttamisesta
Euroopan unionin perusoikeuskirja
Lissabonin sopimus Euroopan unionista tehdyn sopimuksen ja Euroopan yhteisön perustamissopimuksen muuttamisesta.

Säädökset saatavissa internetistä osoitteesta: <http://europa.eu.int/eur-lex/lex/fi/treaties/index.htm>.

Författningar:

Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen
Fördraget om Europeiska unionen
Amsterdamfördraget
Nicefördraget
Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna
Lissabonfördraget

Författningarna hittas på internet på adressen: <http://europa.eu.int/eur-lex/lex/fi/treaties/index.htm>.

Yleistä

Kaikissa eurooppaoikeuden tenteissä saa käyttää Suomen Laki (I-III) -teoksia. Näiden lisäksi opiskelija saa tuoda tenttiin myös eurooppaoikeuden aineopintojen kohdalla mainitut sopimustekstit. Muiden kuin pakollisten aineopintojen osalta erikseen sallitut säädökset on mainittu asianomaisten opintokokonaisuuksien kohdalla. Myös internetistä

tulostetut viralliset sopimustekstit ovat sallittuja. Linkki eurooppaoikeuden sopimusteksteihin **Eur-Lexiin**: <http://europa.eu.int/eur-lex/lex/fi/treaties/index.htm>

Tenttiin tuotavissa sopimusjulkaisuissa ja säädöksissä ei saa olla muita merkintöjä kuin alleviivauksia, normiviittauksia tai sopimusten muutoksiin liittyviä viittauksia.

Eurooppaoikeuden valinnaiset opinnot

Valinnaisiin opintoihin voi osallistua pakollisen aineopintojakson hyväksytyin suorituksen jälkeen. Valinnaisten opintojen kirjallisiin kuulusteluihin ilmoitaudutaan kuten pakollisten aineopintojen tentteihin. Valinnaisten opintojen tenttipäivät ovat samat kuin pakollisissa aineopinnoissa.

Eurooppaoikeuden valinnaisia opintoja voi suorittaa myös tenttiakvaariossa. Oppiaine suosittelee kaikkien valinnaisten tenttien suorittamista ensisijaisesti tenttiakvaariossa. Katso tenttiakvaariosta tarkemmin tämän opinto-oppaan yleisestä osasta kohdasta tenttiminen sekä internetistä osoitteesta <http://ok.helsinki.fi/tentti/>.

Eurooppaoikeuden periaatteet, oikeussuojakeinot ja tulkintamallit (21404)

Tavoite: Perehtyminen eurooppaoikeuden ns. yleisiin oppeihin, eli keskeisiin käsitteisiin ja periaatteisiin. Erityisenä painopisteenä ovat eurooppaoikeudessa sovellettavien periaatteiden lisäksi EY-tuomioistuimen ennakkoratkaisujärjestelmään liittyvät kysymykset sekä laintulkintamallit eurooppaoikeudessa.

Käsiteltävä asiakokonaisuus: 1. Eurooppaoikeuden keskeiset käsitteet, tavoitteet, politiikat ja periaatteet, 2. EY-tuomioistuimen oikeussuojakeinot, erityisesti ennakkoratkaisujärjestelmä, 3. Laintulkintamallit 4. Eurooppaoikeuden oikeusvaikutukset jäsenvaltioissa

Laajuus: 6 opintopistettä (3 ov)

Suoritustapa ja suorituksen sisältö:

Kirjallinen kuulustelu. Tutkintovaatimuksia voi osin korvata oppiaineen professorin kanssa erikseen sovittavista aiheista tehdyillä kirjallisilla töillä (n. 15 sivua/työ).

Tutkintovaatimukset

1. **Anderson, D.**, References to the European Court, London, 2002, luvut 1-7 ja 13-14.
  2. **Groussot, X.**: General Principles of Community Law, Groningen 2006, s. 1-301.
  3. **Hartley, T. C.**, The Foundations of European Community Law, Oxford 2007, luvut 10–17.
  5. **MacCormick, D.N.** – **Summers, R.S.**: Interpreting Precedents, Aldershot: Ashgate, 1997, s. 407-436.
  6. **Ojanen, T.** ja **Haapea, A.** (toim.). EU-oikeuden perusteita II – aineellisen EU-oikeuden aloja ja ulottuvuuksia, Helsinki, Edita 2007, s. 21–46.
  7. **Raitio, J.**, The Principle of Legal Certainty in EC Law, Dordrecht, 2003, s. 83-186 ja 304-337.
- Kirjoista voidaan lukea myös uudempi versio vastaavin osin.

Kilpailuoikeus I (20293)

Tavoite: Perehtyminen erityisesti EU:n kilpailuoikeuden aineelliseen oikeusjärjestelmään.

Käsiteltävä asiakokonaisuus: 1. EU:n kilpailuoikeuden tavoitteet, 2. Kilpailuoikeuden keskeiset aineellisoikeudelliset kysymykset, 3. Menettely kilpailuviranomaisissa ja oikeussuoja.

Laajuus: 6 opintopistettä (3 ov)

Vastaava opettaja: eurooppaoikeuden assistentti Olli Wikberg

Suoritustapa ja suorituksen sisältö:

Kirjallinen kuulustelu. Tutkintovaatimuksia voi osin korvata vastaavan opettajan kanssa erikseen sovittavista aiheista tehdyillä kirjallisilla töillä (n. 15 sivua/työ). Kilpailuoikeuden tentti suositellaan suoritettavaksi ensisijaisesti tenttiakvaariossa.

Tutkintovaatimukset:

1. **Kuoppamäki P.**, Uusi kilpailuoikeus, Helsinki 2006 (WSOYpro), s. 1–359.
  2. **Van den Bergh, R. J.** – **Camesasca, P. D.**, European Competition Law and Economics: A Comparative Perspective (2nd Edition), London 2006 (Sweet & Maxwell), s. 1–446.
- tai
1. **Jones, A.** – **Sufrin, B.**, EC Competition Law; Text, Cases and Materials, Third Edition, Gosport, 2007.
- Luetut teokset on ilmoitettava tenttiin ilmoittauduttaessa. Mikäli teoksia ei ole ilmoitettu, tehdään kysymykset ensin mainittujen kahden kirjan perusteella.

Aineopintojen yhteydessä mainittujen säädösten lisäksi erityisesti:
Asetus (EY) 1/2003, EYVL, N:o L 1, 4.1.2003, s. 1.
Asetus (EY) 139/2004, EYVL, N:o L 24, 29.1.2004, s. 1.
Luettelo ei ole tyhjentävä. Tentissä edellytetään kykyä soveltaa luettelossa mainitsemattomiakin säädöksiä.

Tentissä saa olla mukana Suomen Laki -toimituksen toimittama Kilpailuoikeus ja julki-
set hankinnat -eripainos (Talentum 2007 tai
uudempi), joka kattaa kaikki tentin kannalta
keskeisimmät säädökset. Opiskelijan tulee
kuitenkin itse varmistua mahdollisista
eripainoksen jälkeen ilmestyneistä uusista
säädöksistä tai niiden muutoksista.

Kilpailuoikeuden opetuksen omat verkkosivut löytyvät ApuMatista (<http://apumatti.helsinki.fi>) osoitteesta <http://kampela.it.helsinki.fi/apumatti/lcms.php?am=3383-3383-1>. Näille sivuille keskitetään kaikki kilpailuoikeusliitännäinen opetus ja siitä tiedottaminen.

Kilpailuoikeus II (21406)

Tavoite: Perehtyminen kilpailuoikeuden menettelyllisiin erityiskysymyksiin ja kilpailuoikeuden täytäntöönpanoon.

Käsiteltävä asiakokonaisuus: 1. Kilpailuoikeuden menettelylliset kysymykset ja periaatteet, 2. Kilpailuoikeuden seuraamukset, 3. Kilpailuoikeuden yksityisoikeudellinen täytäntöönpano.

Laajuus: 6 opintopistettä (3 ov)

Vastaava opettaja: eurooppaoikeuden asistentti Olli Wikberg

Suoritustapa ja suorituksen sisältö: Kirjallinen kuulustelu. Tutkintovaatimuksia voi osin korvata vastaavan opettajan kanssa erikseen sovittavista aiheista tehdyillä kirjallisilla töillä (n. 15 sivua/työ). Tentti suoritellaan suoritettavaksi ensisijaisesti tenttiakvaariossa.

Tutkintovaatimukset:

1. **Nazzini, R.**, Concurrent Proceedings in Competition Law – Procedure, Evidence and Remedies, Oxford 2004, s. 1–440.

2. **Gray, M. – Lester, M. – Darbon, C. – Facenna, G. – Brown, C. – Holmes, E.** EU Competition Law: Procedures and Remedies, Oxford 2006, s. 1-292.

3. **Wils, W.P.J.**, Principles of European Antitrust Enforcement, Oxford 2005, s. 1–174.

tai

1. **Ortiz Blanco, L.**, European Community Competition Procedure (Second Edition), Oxford 2006, s. 1-1015.

Luetut teokset on ilmoitettava tenttiin ilmoittauduttaessa.

Aineopintojen yhteydessä mainittujen säädösten lisäksi erityisesti:

Asetus (EY) 1/2003, EYVL, N:o L 1, 4.1.2003, s. 1.

Asetus (EY) 139/2004, EUVL, N:o L 24, 29.1.2004, s. 1.

Asetus (EY) 773/2004, EUVL, N:o L 123, 27.4.2004, s. 18.

Luettelo ei ole tyhjentävä. Tentissä edellytetään kykyä soveltaa luettelossa mainitsemattomiakin säädöksiä.

Tentissä saa olla mukana Suomen Laki -toimituksen toimittama Kilpailuoikeus ja julki-
set hankinnat -eripainos (Talentum 2007 tai
uudempi), joka kattaa kaikki tentin kannalta
keskeisimmät säädökset. Opiskelijan tulee
kuitenkin itse varmistua mahdollisista
eripainoksen jälkeen ilmestyneistä uusista
säädöksistä tai niiden muutoksista.

Kilpailuoikeuden opetuksen omat verkkosivut löytyvät ApuMatista (<http://apumatti.helsinki.fi>) osoitteesta <http://kampela.it.helsinki.fi/apumatti/lcms.php?am=3383-3383-1>. Näille sivuille keskitetään kaikki kilpailuoikeusliitännäinen opetus ja siitä tiedottaminen.

Sisämarkkinaoikeus (21405)

Tavoite: Tavoitteena on antaa kokonaiskuva sisämarkkinaoikeuden perusteista pakollista aineopintojaksoa syvällisemmin. Oppimateriaalissa keskitytään tulliunioniin sekä neljään liikkumisvapauteen, eli tavaroiden, henkilöiden, palveluiden ja pääoman vapaaseen liikkuvuuteen. Neljän liikkumis-

vapauden osalta tavaroiden vapaa liikkuvuus ja siihen liittyvät rajoitukset korostuvat. EY-tuomioistuimen oikeuskäytäntöön perehdytään kattavasti.

Käsiteltävä asiakokonaisuus: 1. Kauppapolitiikka, veropolitiikka ja tulliuioni, 2. Tavaroiden vapaa liikkuvuus, 3. Palveluiden vapaa liikkuvuus, 4. Henkilöiden vapaa liikkuvuus, EU-kansalaisuus sekä yhteistyö oikeus- ja sisäasioissa 5. Pääoman vapaa liikkuvuus ja rahapolitiikka, 6. Julkiset hankinnat, 7. Julkiset yritykset ja valtion tuet, 8. Jäsenvaltioiden välistä kauppaa syrjivä verotus, 9. Sisämarkkinaoikeuden sanktiot

Laajuus: 6 opintopistettä (3 ov)

Suoritustapa ja suorituksen sisältö:

Kirjallinen kuulustelu. Tutkintovaatimuksia voi osin korvata oppiaineen professorin kanssa erikseen sovittavista aiheista tehdyillä kirjallisilla töillä (n. 15 sivua/työ).

Tutkintovaatimukset:

1. **Alkio, M.- Wik, C.**, Kilpailuoikeus, Helsinki 2004, s. 709–859
2. **Barnard, C.**, The Substantive Law of the EU, The Four Freedoms, Second Edition, Oxford 2007.
3. **Raitio, J.**, Huomioita tavaroiden vapaasta liikkuvuudesta, yhdenmukaistamistoimenpiteistä ja tuotevastuusta EY:n sisämarkkinoilla, Defensor Legis 3/2007, s. 465–476.
9. **Steyger, E.**, National Traditions and European Community Law, Margarine and Marriage, Aldershot: Dartmouth, 1997, s. 1-135.

Kirjoista voidaan lukea myös uudempi versio vastaavin osin.

Talousyhteisön ja poliittisen unionin historia ja nykyiset rakenteet - taloutta, oikeutta ja politiikkaa (21403)

Tavoite: Perehtyminen Euroopan sekä taloudellisen että poliittisen integraation historiaan ja EU:n rakenteisiin. Erityisenä painopisteenä on luoda konteksti ymmärtää perustamissopimuksia sekä EY-tuomioistuimen oikeuskäytännön kehitystä. Tämä antaa tietoa selitystekijöistä eri aikakausina annettujen ratkaisuiden taustalla. Lisäksi luodaan katsaus toimielin- ja päätöksentekojärjestelmään sekä ajankohtaiseen EU:n perusoikeusjuridiikkaan. Poliittisen unionin tarkastelun osalta pohditaan myös eurooppalaista demokratiaa.

Käsiteltävä asiakokonaisuus: 1. Talousyhteisön ja poliittisen unionin kehitysvaiheet: Euroopan yhteisöjen synty ja tulliuioni; Hallitusten välistä yhteistyötä ja EY-tuomioistuimen aktivismia; Sisämarkkinaohjelma; Kylmän sodan päättyminen ja Euroopan unionin synty, 2. Käsitelyä eurooppalaisesta demokratiasta ja integraatioteorioista 3. Liittymisen ja jäsenyyden edellytykset, 4. EY:n toimielin- ja päätöksentekojärjestelmä, 5. EU-oikeuden primaarinormiston perustallailliset piirteet ja perusoikeuksien asema EU:ssa, 6. Eurooppaoikeuden sui generis -luonne.

Laajuus: 6 opintopistettä (3 ov)

Suoritustapa ja suorituksen sisältö:

Kirjallinen kuulustelu. Tutkintovaatimuksia voi osin korvata oppiaineen professorin kanssa erikseen sovittavista aiheista tehdyillä kirjallisilla töillä (n. 15 sivua/työ).

Tutkintovaatimukset:

1. **Dinan, D.**, Ever Closer Union? An Introduction to the European Community, London 1999, s. 9-201.

2. **Craig, P.**, The Nature of the Community: Integration, Democracy and Legitimacy, teoksessa Craig, P – de Búrca, G (eds), The Evolution of EU Law, Oxford 1999, s. 1-213.

3. **Ellis, E. -Tridimas, T.**: Public Law of the European Community, Text, Materials and Commentary, London, 1995, s. 1-38.

4. **Jääskinen, N.**, Euroopan unioni – Oikeudelliset perusteet, Helsinki 2007, s. 226-325.

5. **Nieminen, L.** (toim.), Perusoikeudet EU:ssa, Helsinki 2001, s. 1-64, 89-136 ja 485-507.

6. **Pitkänen, M.**, Uudistusopimus – Euroopan perustuslaillisen sopimuksen ongelma-kohtia paikkaamaan?, Defensor Legis 6/2007, s. 887-892.

7. **Raitio, J.**, Euroopan unioni ja oikeusvaltio, teoksessa Aarnio, A.-Uusitupa, T (toim.), Oikeusvaltio, Helsinki 2002, s. 131-155.

8. **Siedentop, L.**, Democracy in Europe, London 2000, s. 47-63, 81-121, 151-188, 215-231.

9. **Weiler, J.H.H.**, Does Europe Need a Constitution? Demos, Telos and the German Maastricht Decision, (1995) 1 European Law Journal, s. 219-258.

Kirjoista voidaan lukea myös uudempi versio vastaavin osin.

Muut opinnot

Eurooppaoikeuden valinnaisiksi opinnoiksi voidaan lukea tiedekunnassa tai muissa suomalaisissa tai ulkomaisissa korkeakouluissa suoritettuja eurooppaoikeuteen liittyviä opintoja. Edellytyksenä opintojen hyväksi lukemiselle on kuitenkin se, ettei kerran suoritettuja opintoja ole jo luettu hyväksi toisessa oppiaineessa tai tutkinossa.

Finanssioikeuden pakolliset aineopinnot (20029)

Tavoite. Yleiskuvan antaminen

- 1) Verojärjestelmän rakenteesta, toiminnasta ja tavoitteista sekä vero-oikeuden keskeisistä käsitteistä ja -periaatteista
- 2) Tärkeimpien veromuotojen verovelvollisuutta ja veron määräytymistä koskevasta sääntelystä
- 3) Verotuksen oikeusturvajärjestelmästä
- 4) Julkisyhteisöjen varainkäytön suunnittelusta, järjestelystä ja valvonnasta

Käsiteltävä asiakokonaisuus.

- 1) Verojärjestelmän rakenne. Vero-oikeuden yleiset opit ja veropolitiikan perusteet.
- 2) Henkilöverotus
- 3) Yritysverotus
- 4) Kansainvälinen tuloverotus
- 5) Arvonlisäverotus
- 6) Verotusmenettely ja verotuksen oikeusturvajärjestelmä
- 7) Valtiontalousoikeus
- 8) Kunnantalousoikeus
- 9) Julkisten hankintojen sääntely

Laajuus 10 opintopistettä / 6 opintoviikkoa.

Opettajat

Kalima, Kai, OTT, Finanssioikeuden, erityisesti finanssivaltion professori.

Ryynänen, Olli, OTT, FT, KTM, Julkisoikeuden ruotsinkielinen professori.

Helminen, Marjaana, OTT, KTM, Vertaillevan vero-oikeuden Vesa Väinö professori.

Linnakangas, Esko, OTT, ekonomi, Finanssioikeuden professori. Oppiaineen vastuopettaja.

Juusela, Janne, OTT, Vero-oikeuden dosentti.

Kontkanen, Erkki, OTT, Vero-oikeuden dosentti.

Mattila, Pauli K., OTT, Ve-rooikeuden dosentti.

Niskakangas, Heikki, OTT, KTM, Vero-oikeuden dosentti.

Ranta-Lassila, Hannele, OTT, Vero-oikeuden dosentti.

Räbinä, Timo, KTT, OTL, VT, Vero-oikeuden dosentti.

Viherkenttä, Timo, OTT, Ve-rooikeuden dosentti.

Lindfors, Teemu S., OTK, Finanssioikeuden assistentti.

Frände, Joakim, OTK, Julkisoikeuden ruotsinkielinen assistentti.

Opetus

Oppiaineen esittelytilaisuudet. Oppiaineen esittelytilaisuudet ovat ke 8.10 kl. 14-16 P668 ja 1.4. kl. 14-16 P669. Tilaisuudet on tarkoitettu opiskelijoille, jotka aikovat osallistua lähiaikoina finanssioikeuden aineopintotenttiin.

Opetusmuodot. Vero-oikeudessa on teoria-luentoja ja oikeustapaustalentoja. Luentosarjan loppukuulustelusta saa enintään 3 hyvi-tyspistettä tenttiin. Hyvityspisteitä voi käyttää tentissä yhteensä enintään 6. Finanssivaltion on teorialuentoja, joiden loppu-kuulustelujen suorittamisella voi korvata tentin finanssivaltion koskevan vastaavan aihealueen kysymyksen (valtiontalousoikeus tai kunnantalousoikeus). Loppukuulusteluvastaukset arvostellaan samalla asteikolla kuin tenttivastaukset ja ne vaikuttavat sellaisenaan myös tenttipistemäärään.

Oppiaineen opetuskausi: kalenteriviikot 12-16

Prof. **Kai Kalima** luennoi valtiontalousoikeutta sl 2008

Ti 9.9-7.10. klo 12-14 P674,

Pe 17.10. klo 12-14 P674,

Pe 31.10. klo 12-14 PI LUENTO-

KUULUSTELU

Ti 4.11. klo 12-14 P674. Korvaa tutkintovaatimusten kohdan 8 a.

Hän luennoi kunnantalousoikeutta kl 2009

Ti 13.1.-27.1. klo 12-14 P674,

Ti 10.2.-24.2. klo 12-14 P674,

Pe 27.2. klo 12-14 P674,

Pe 6.3. klo 12-14 PI, LUENTO-KUULUSTELU

Ti 10.3. klo 12-14 P674. Korvaa tutkintovaatimusten kohdan 8 b.

Prof. **Olli Ryyänen** om företagsbeskattning med kapitalinkomstbeskattning 9, 10, 16, 17 och 23.3. kl. 8,30-12 i P667. Föreläsningsserien kan betinga högst 3 bonuspoäng för ämnesstudietenten.

Prof. **Esko Linnakangas** luennoi vero-oikeutta oikeustapausten valossa kl 2009 ke 18.3. klo 17-19 ECO SH 3-4 (tapausten jako).

to 26.3. klo 17-20 P673,

pe 27.3. klo 17-20 P673,

ke 1.4. klo 17-20 ECO SH 3-4,

to 2.4. klo 17-20 P673,

pe 3.4. klo 17-20 P673,

ma 6.4. klo 17-20 PIV,

ti 7.4. klo 17-19 PIV ja

ke 8.4. klo 18-19 PIV (luentokuulustelu niille, jotka eivät alusta). Hyväksytty suoritus oikeuttaa enintään kolmeen hyvityspisteeseen finanssioikeuden aineopintotentissä.

Dos. **Timo Viherkenttä** luennoi veropoliittikan ja vero-oikeuden perusteista sl 2008 ma 3.11. klo 16-18 SALI 12,

ti 4.11. klo 16-18 P673,

ke 5.11. klo 16-18 SALI 12,

to 6.11. klo 16-18 P673,

ma 10.11. klo 16-18 SALI 12 ja

ke 12.11. klo 16-18 SALI 12. Hyväksytty suoritus oikeuttaa enintään kahteen hyvityspisteeseen finanssioikeuden aineopintotentissä.

Dos. **Timo Rabinä** luennoi yksityishenkilöjen pääomatulojen verotuksesta sl 2008

ke 10.9. klo 16-19 SALI 10,

to 11.9. klo 16-19 SALI 10,

ke 17.9. klo 16-19 SALI 10,

to 18.9. klo 16-19 SALI 10,

ma 22.9. klo 16-19 U38 F211,

ti 23.9. klo 16-19 SALI 10 ja

ke 24.9. klo 16-18 SALI 10. Hyväksytty suoritus oikeuttaa enintään kolmeen hyvityspisteeseen finanssioikeuden aineopintotentissä.

Hän luennoi yritysten sukupolvenvaihdosten verotuksesta kl 2009

ma 9.2. klo 16-19 AUD XIV,

ti 10.2. klo 16-19 P673,

to 12.2. klo 16-19 P673,

ma 16.2. klo 16-19 AUD XIV,

ti 17.2. klo 16-19 P673,

ke 18.2. klo 16-19 SALI 6 ja

to 19.2. klo 17-19 P673,

luentokuulustelut ke 25.2. klo 16-18 PIII ja

ke 4.3. klo 16-18 SALI 6. Hyväksytty suoritus oikeuttaa enintään kolmeen hyvityspisteeseen finanssioikeuden aineopintotentissä tai vaihtoehtoisesti yritys- ja arvonlisäverotuksen valinnaisten opintojen tentissä.

Dos. **Janne Juusela** luennoi keväällä kansainvälisen verotuksen perusteista kl 2009 to 15.1. klo 16-19 P673, ti 20.1. klo 16-19 P673, to 22.1. klo 16-18 PIV, ti 27.1. klo 16-18 P673 ja to 29.1. klo 16-18 PIV. Hyväksytty suoritus oikeuttaa enintään kahteen hyvityspisteeseen finanssioikeuden aineopintotentissä.

Dos. **Erkki Kontkanen** luennoi yritysten rahoituksesta ja verotuksesta kl 2009

ma 16.3. klo 16-19 U40 SALI 4,

ti 17.3. klo 16-19 PIV,

ma 23.3. klo 16-19 U40 SALI 4 ja

ti 24.3. klo 16-19 P673. Hyväksytty suoritus

oikeuttaa enintään kahteen hyvityspisteeseen finanssioikeuden aineopintotentissä tai vaihtoehtoisesti yritys- ja arvonlisäverotuksen valinnaisten opintojen tentissä.

Genom samarbetet mellan juridiska fakulteten, Svenska handelshögskolan och Svenska social- och kommunalhögskolan (Rättsam) kan studenterna delta i undervisning i ämnet vid annan enhet. Godkänt avlagd studieperiod kan ge högst 2 bonuspoäng för ämnesstudietent. Närmare information ges av prof. Olli Ryyänen under mottagningstid.

Suoritustapa ja suorituksen sisältö

Tentti on lakikirjatentti. Jokainen tuo tenttiin mukanaan Verolait tai Skatteförfattningarnajulkaisun uusimman painoksen sekä Suomen Laki I-III tai Fin-lands Lag I-III teokset. Sallituista merkinnöistä lakikirjoissa tai säädöskoelmannan irtokappaleissa ks. opinto-opas, kohta Laki-kirja-tentit. Oikeustapausten ratkaiseminen edellyttää usein laskutoimitusten tekemistä, minkä vuoksi on tarpeen, että jokainen tuo mukanaan tenttiin myös tasulaskimen.

Vero-oikeuden osalta tentissä on kaksi vero-oikeudellista oikeustapausta (arvos-telu 010 pistettä) ja yksi lomak-keelle vastat-tava ky-symys kohdista 1-6 (ar-vostelu 010 pistettä). Finanssihallinnon osalta tentissä on esseekysymykset valtion-tulo-oikeudesta ja kunnantalousoikeudesta (kumman-kin kysymyksen arvostelu 05 pistettä) sekä yksi oikeustapausta julkisista hankinnoista (arvos-telu 010 pistettä). Tentissä hyväk-sytyksi tuleminen ja arvosana määräytyvät vero-oikeuden ja finanssihallinnon kysy-mysten sekä hyvityspisteiden yhteen-lasketun pistemäärän perusteella. Mahdollinen osapisteiden pyöritys tapahtuu yhteen-laskutoimituksen jälkeen. Tentissä ei voi tulla hyväksytyksi osittain.

Vero-oikeudellisten oikeustapausten ratkai-seminen edellyttää usein eräiden muiden

tiedekunnassa opettavien aineiden perustietojen hallintaa. Tämän vuoksi suositellaan, että ennen finanssioikeuden tenttiä opiskelijat suorittaisivat ainakin seuraavat pakolliset aineopintotentit: kaup-paoikeus, perhe ja jäämistöoikeus sekä kirjanpito.

Niiden opiskelijoiden, jotka ovat aiemmin suorittaneet finanssioikeuden tentin VN tutkinnon yhteydessä, tulee ON-tutkinnossa suorittaa tässä selostettujen vaatimusten mukainen finanssioikeuden tentti. VN tutkinnossa suoritettu tentti luetaan kuitenkin opiskelijan hyväksi siten, että hänen ei tentissä tarvitse vastata tutkintovaatimusten kohdista 8 a ja b tehtyihin finanssihallinnon kysymyksiin.

Tutkintovaatimukset

- 1) **Määttä, K.**, Veropolitiikka, Teoria ja käytäntö (2007).
- 2) **Andersson, E.**, Johdatus vero-oikeuteen (2006) luvut VII ja X ja **Myrsky, M. – Linnakangas, E.**, Verotusmenettely ja muutoksenhaku (2007) s. 35-52, 115-164, 179-203 ja 257-269.
- 3) **Andersson, E. – Linnakangas, E.**, Tuloverotus (2006) s. 27, 54-55, 111-206, 209-331, 352-389 ja 396-455, ei alaviitteitä.
- 4) **Myrsky, M. – Linnakangas, E.**, Elinkeinotulon verotus (2006) s. 36-317 ja 350-359, ei alaviitteitä.
- 5) **Helminen, M.**, Kansainvälinen tuloverotus (2005) luvut 1–4 ja **Helminen, M.**, EU-vero-oikeus (2008) luku 1.
- 6) **Linnakangas, E. – Juanto, L.**, Arvonlisäverotus ja muu kulutusverotus (2008) luvut I ja II, ei alaviitteitä.
- 7) **Kalima, K. – Häll, M. – Oksanen, A.**, Julkisyhteisöjen hankintatoimen oikeussäännöt (2007) luvut 4 sekä 7–11.
- 8) a. **Myllymäki, A.**, Finanssihallinto-oikeus (2007) luvut II–III ja b. sama teos luvut IV–VI.

Säädökset

I Verooikeus

TuloveroL 30.12.1992/1535. (Ve 101)
TuloveroA 30.12.1992/1551. (Ve 102)
Vuoden 2008 tuloveroasteikkoL 7.12.2007/1140. (Ve 118)
Laki varojen arvostamisesta verotuksessa 22.12.2005/1142
L kansainvälisen kaksinkertaisen verotuksen poistamisesta 18.12.1995/1552 (Ve 143)
L ulkomaisten väliyhteisöjen osakkaiden verotuksesta 16.12.1994/1217. (Ve 144)
L elinkeinotulon verottamisesta 24.6.1968/360. (Ve 112)
L konserniavustuksesta verotuksessa 21.11.1986/825. (Ve 113)
Maatilatalouden tuloveroL 15.12.1967/543. (Ve 115)
KiinteistöveroL 20.7.1992/654. (Ve 407)
KirjanpitoL 30.12.1997/1336. (Yr 301)
KirjanpitoA 30.12.1997/1339. (Yr 302)
L verotusmenettelystä 18.12.1995/1558. (Ve 301)
VerohallintoL 18.12.1995/1557. (Ve 308)
L korkotulon lähdeverosta 28.12.1990/1341 (Ve 134)
L rajoitetusti verovelvollisen tulon ja varallisuuden verotamisesta 11.8.1978/627. (Ve 132)
Pohjoismaiden välinen sopimus tulo ja varallisuusveroja koskevan kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi, 7.5.1997/412, SopS 216. (Ve 145)
Ennakkoperintälaki 20.12.1996/1118. (Ve 201)
L työnantajan sosiaaliturvamaksusta 4.7.1963/366. (Ve 206)
Perintö ja lahjaveroL 12.7.1940. (Ve 401)
ArvonlisäveroL 30.12.1993/1501. (Ve 501)
Varainsiirtoverolaki 29.11.1996/931. (Ve 406)
VeronkantoL 5.8.2005/609. (Ve 604)
L veronlisäyksestä ja viivekorosta 18.12.1995/1556. (Ve 606)

II Finanssihallinto

Suomen Perustuslaki 11.6.1999/ 731: 2, 3, 6, 12, 38–41, 46, 81–92 §. (Va 105)
L valtioneuvostosta 30.3.1922/78. (Va 106)
Valtioneuvoston ohjesääntö 17.12.1943/995: 15, 11–12, 14, 17, 19, 44–48 a §. (Va 307)
L valtion talousarviosta 13.5.1988/423. (Va 511)
A valtion talousarviosta 11.12.1992/1243. (Va 512)
L valtion lainanannosta ja valtion takauksesta 20.5.1988/499. (Va 513)
Valtion maksuperustelaki 21.2.1992/150. (Ve 601)
MaksuvapausL 4.7.1980/529. (Va 520)
KuntaL 17.3.1995/365: 65–75 §. (Ha 301)
L valtion liikelaitoksista 10.7.1987/627. (Yr 122)
L julkisista hankinnoista 30.3.2007/348.
Laki vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista 30.3.2007/349.

Författningar

I Skatterätt

Inkomstskattelag 30.12.1992/1535
Inkomstskatteförordning 30.12.1992/1551
Inkomstskatteskalen för år 2007 22.12.2006/1217
Lag om värdering av tillgångar vid beskattningen 22.12.2005/1142
Lag om undanröjande av internationell dubbelbeskattning 18.12.1995/1552
Lag om beskattning av delägare i utländska bassamfund 16.12.1994/1217
Lag om beskattning av inkomst av näringsverksamhet 24.6.1968/360
Lag om koncernbidrag vid beskattningen 21.11.1986/825

Inkomstskattelag för gårdsbruk 15.12.1967/543
Fastighetsskattelag 20.7.1992/654
Bokföringslag 30.12.1997/1336
Bokföringsförordning 30.12.1997/1339
Lag om beskattningsförfarande 18.12.1995/1558
Lag om skatteförvaltningen 18.12.1995/1557
Lag om källskatt på ränteinkomst 28.12.1990/1341
Lag om beskattning av begränsat skattskyldig för inkomst 11.8.1978/627
Nordiskt avtal angående undvikande av dubbeltskatt i fråga om inkomst och förmögenhetskatt, 7.5.1997/412 (Sk 145)
Lag om förskottsuppbörd 20.12.1996/1118
Lag om arbetsgivares socialskyddsavgift 4.7.1963/366
Lag om skatt på arv och gåva 12.7.1940/378
Mervärdesskattelag 30.12.1993/1501
Lag om överlåtelseskatt 29.11.1996/931
Lag om skatteuppbörd 5.8.2005/609
Lag om skattetillägg och förseningsränta 18.12.1995/1556

II Finansförvaltning

Finlands grundlag 11.6.1999/731: 2, 3, 6, 12, 38-41, 46, 81-92 §.
Lag om statsrådet 30.3.1922/78
Reglemente för statsrådet 3.4.2003/262: 1 5, 1112, 14, 17, 19, 4448 a §. (Sta 307)
Lag om statsbudgeten 13.5.1988/423
Förordning om statsbudgeten 11.12.1992/1243
Lag om statens långivning samt statsborgen och statsgaranti 20.5.1988/449
Lag om grunderna för avgifter till staten 21.2.1992/150
Lag om avgiftsbefrielse 4.7.1980/529
Kommunallag 17.3.1995/365 65-75§
Lag om statens affärsverk 10.7.1987/627
Lag om offentlig upphandling 23.12.1992/1505
Lag om upphandling inom sektorerna vatten, energi, transporter och posttjänster 30.3.2007/349

Finanssioikeuden valinnaiset aineopinnot

Valinnaisiin opintoihin voi osallistua pakollisen aineopintotentin hyväksytyn suorituksen jälkeen. Valinnaisten opintojen kirjalliseen kuulusteluun ilmoitaudutaan samalla tavalla kuin pakollisten aineopintojen tentteihin. Valinnaisten opintojen kirjallisten tenttien kuulustelujen suorituspäivät ovat samat kuin pakollisissa aineopinnoissa.

Yritysverotus ja arvonlisäverotus (20511)

Tavoite. Yksityiskohtaisen kuvan antaminen

- 1) Yritysten ja niiden omistajien vero-kohtelusta
- 2) Arvonlisäverojärjestelmästä ja arvonlisäverotukseen liittyvistä eurooppavero-oikeudellisista kysymyksistä.

Käsitteltävä asiakokonaisuus.

- 1) Eri yhtiömuotojen verotusasema
- 2) Yritysten verotettavan tulon määrittäminen
- 3) Yritysjärjestelyjen verotus
- 4) Kulutusverotuksen harmonisointi EU:ssa
- 5) Arvonlisäverotus

Laajuus 12 opintopistettä / 6 opintoviikkoa.

Suoritustapa ja suorituksen sisältö. Kirjallinen kuulustelu. Kuulustelussa ei saa käyttää lakikirjaa. **Kuulustelu voidaan suorittaa myös tenttiakvaariossa, jonka käyttöä oppiaine suosittelee** opiskelijoille.

Opetusmuodot. Kirjallisuutta tukevat ja täydentävät luennot. Luentosarjan hyväksytystä loppukuulustelusta saa enintään 2 tai 3 hyvityspistettä tenttiin. Hyvityspisteitä voi käyttää tentissä yhteensä enintään 6.

Dos. **Timo Rähinä** luennoi yritysten sukupolvenvaihdosten verotuksesta kl 2009 ma 9.2. klo 16-19 AUD XIV, ti 10.2. klo 16-19 P673, to 12.2. klo 16-19 P673, ma 16.2. klo 16-19 AUD XIV, ti 17.2. klo 16-19 P673, ke 18.2. klo 16-19 SALI 6 ja to 19.2. klo 17-19 P673, luentokuulustelut ke 25.2. klo 16-18 PIII ja ke 4.3. klo 16-18 SALI 6. Hyväksytty suoritus oikeuttaa enintään kolmeen hyvityspisteeseen finanssioikeuden aineopintotentissä tai vaihtoehtoisesti yritys- ja arvonlisäverotuksen valinnaisten opintojen tentissä.

Dos. **Erkki Kontkanen** luennoi yritysten rahoituksesta ja verotuksesta kl 2009 ma 16.3. klo 16-19 U40 SALI 4, ti 17.3. klo 16-19 PIV ma 23.3. klo 16-19 U40 SALI 4 ja ti 24.3. klo 16-19 P673. Hyväksytty suoritus oikeuttaa enintään kahteen hyvityspisteeseen finanssioikeuden aineopintotentissä tai vaihtoehtoisesti yritys- ja arvonlisäverotuksen valinnaisten opintojen tentissä

Tutkintovaatimukset

- 1) **Tikka, K. – Nykänen, O. – Juusela, J.**, Yritysverotus I (jatkuvatäydenteinen), lukuun ottamatta lukujen liitteitä.
- 2) **Järvenoja, M.**, Yritysjärjestelyjen verotus (2. uudistettu painos 2007).
- 3) **Ståhl, K. – Persson Österman, R.**, EG-skatterätt (2006) luvut 4–6.
- 4) **Rother, E.**, Eurooppaoikeus ja arvonlisäverotus (2003) s. 173-487.

Kansainvälinen vero-oikeus käytännössä (20519)

Tavoite. Tutustuminen kansainvälisen vero-oikeuden normien vaikutukseen ja soveltamiseen käytännössä.

Käsitteltävä asiakokonaisuus.

- 1) Suomen kansallisen vero-oikeuden kansainvälisvero-oikeudelliset normit ja niiden soveltaminen käytännössä
- 2) Verosopimusten rakenne ja soveltaminen käytännössä

Laajuus 4 opintopistettä

Suoritustapa ja suorituksen sisältö.

Kurssin hyväksytty suorittaminen edellyttää kurssin tutkintovaatimuksiin kuuluvan kirjan tenttimistä **tenttiakvaariossa** sekä aktiivista osallistumista kurssiin kuuluviin luentoihin, seminaareihin ja yritysvierailuihin. Kurssi luetaan käytännön opintojen kiintiöön.

Opetusmuodot. Prof. **Marjaana Helminen** johtaa kansainvälisen vero-oikeuden luentoja, seminaareja ja yritysvierailuja. Kurssin **aikataulu**, ks. opinto-opas, kohta **Käytännön taidot**. Kurssi on kokonaan englanninkielinen.

Ilmoittautuminen. Kurssi on avoin sekä perustutkinto-opiskelijoille että LLM- ja muille ulkomaalaisille opiskelijoille. Kurssille osallistumisen edellytyksenä on aktiivisen

osallistumisen edellyttämä englanninkielen-taito sekä perustutkinto-opiskelijoiden osalta finanssioikeuden aineopintotentin hyväksyty suorittaminen. **Ilmoittautumismenettely**, ks. opinto-opas, kohta **Käytännön taidot**.

Tutkintovaatimukset

Helminen, M., Kansainvälinen tuloverotus (2005) tai **Helminen, M.**, Finnish International Taxation (2. p. 2005 tai sähköinen online-versio).

EY-vero-oikeutta käytännössä (20518)

Tavoite. Tutustuminen EY-vero-oikeuden normien vaikutukseen ja soveltamiseen käytännössä.

Käsiteltävä asiakokonaisuus. EY-vero-oikeudellinen sääntely ja oikeuskäytäntö.

Laaajuus 4 opintopistettä

Suoritustapa ja suorituksen sisältö. Kurssin hyväksyty suorittaminen edellyttää kurssin tutkintovaatimuksiin kuuluvan kirjan tenttimistä **tenttiakvaariossa**, aktiivista osallistumista kurssiin kuuluviin luentoihin ja oikeusapausseminaareihin sekä oikeustapausalustuksen pitämistä. Kurssi luetaan käytännön opintojen kiintiöön.

Tutkintovaatimukset

Helminen, M., EU-vero-oikeus – Välitön verotus (2008) tai **Terra, B. – Wattel, P.**, European Tax Law (4. p. 2005), luvut 1-3 ja 9-14.

Opetusmuodot. Prof. **Marjaana Helminen** johtaa EY-vero-oikeuden luentoja ja oikeustapausseminaareja. Kurssi on kokonaan englanninkielinen. **Kurssin aikataulu**, ks opinto-opas, kohta **Käytännön taidot**.

Ilmoittautuminen. Kurssi on avoin sekä perustutkinto-opiskelijoille että LLM- ja

muille ulkomaalaisille opiskelijoille. Kurssille osallistumisen edellytyksenä on aktiivisen osallistumisen edellyttämä englanninkielentaito sekä perustutkinto-opiskelijoiden osalta finanssioikeuden aineopintotentin hyväksyty suorittaminen. **Ilmoittautumismenettely**, ks. opinto-opas, kohta **Käytännön taidot**.

Siirtymäsäännöt

Kurssit kansainvälinen vero-oikeus käytännössä ja EY-vero-oikeutta käytännössä korvaavat finanssioikeuden valinnaisiin opintoihin aikaisemmin kuuluneen kurssin kansainvälinen verotus. Vanhojen tutkintovaatimusten mukaista kansainvälisen verotuksen kurssia ei voi suorittaa enää lukuvuonna 2008-2009 lukuun ottamatta seuraavaa poikkeusta. Opiskelija, joka on hyväksytysti suorittanut kansainvälisen verotuksen kurssiin aikaisemmin kuuluneet luennot viimeistään kevätlukukaudella 2008 ja ilmoittanut luentotentin yhteydessä käyttävänsä luennot jonkin kurssiin kuuluneen kirjan korvaamiseen, voi vielä lukuvuonna 2008-2009 suorittaa vuoden 2007-2008 opinto-oppaan tutkintovaatimusten mukaisen kansainvälisen verotuksen tentin tenttiakvaariossa.

Finanssihallinto (20514)

Tavoite. Yksityiskohtaisen kuvan antaminen julkistalouden tehtävistä ja rakenteesta sekä julkisten varojen käyttöä ohjaavista oikeussäännöistä.

Käsiteltävä asiakokonaisuus.

- 1) Julkisen talouden ohjaus ja hallinnon johto sekä suunnittelujärjestelmät ja niiden toiminta
- 2) Valtiontalouden ja kunnallistalouden suunnittelu ja järjestely
- 3) Julkistalouden valvonta ja reaktiomuodot
- 4) Julkisten hankintojen oikeudellinen sääntely ja valvontajärjestelmät
- 5) Julkiset tuet

Laajuus 10 opintopistettä / 5 opintoviikkoa.

Suoritustapa ja suorituksen sisältö. Kirjallinen kuulustelu. Kuulustelussa ei saa käyttää lakikirjaa.

Tutkintovaatimukset

- 1) **Myllymäki, A.**, Julkistalouden valvonta (1994) lukuun ottamatta lukua 6.
- 2) **Kalima, K. – Häll, M. – Oksanen, A.**, Julkisyhteisöjen hankintatoimen oikeussäännöt (2007).
- 3) **Konstari, T. – Kalima K.**, Pankkialaisuus, viranomaiset ja tietosuojat (2002).
- 4) **Sarja, M.**, Tilintarkastajan riippumattomuus (1999).
- 5) **Siikavirta, K.**, Valtiontuki oikeuden ja politiikan yhtymäkohdassa (2006).

Muut opinnot

Valinnaisia ja syventäviä opintoja finanssi-oikeudessa voidaan korvata kokonaan tai osittain vastaavilla opinnoilla ulkomaisessa korkeakoulussa, esim. SOKRATESkoulutukseen osallistumalla. Korvaavuudesta on erikseen sovittava prof. Helmisen (suomenkieliset opiskelijat) tai prof. Ryynäsen (ruotsinkieliset opiskelijat) kanssa. Ulkomaiset opinnot voivat koskea esim. kansainvälistä vero-oikeutta, vieraan maan omaa verojärjestelmää tai veroekonomiaa. Korvaavuus voi tulla kysymykseen myös Suomessa muussa tiedekunnassa tai korkeakoulussa suoritetuista opinnoista. Edellytyksenä korvaavuudelle on, ettei samoja opintoja ole luettu opintosuorituksiksi jossakin muussa opintojaksossa tai tutkinnoissa.

Hallinto-oikeuden pakolliset aineopinnot (20028)

Tavoite.

Yleiskuvan antaminen

- 1) hyvälle hallinnolle ja hallinnon avoimuudelle asetettavista vaatimuksista
- 2) valtion ja kuntien hallinnon rakenteista ja ohjausjärjestelmistä
- 3) hallinnon oikeusturvajärjestelmästä

Käsiteltävä asiakokonaisuus.

- julkishallinnon asema, tehtävät ja ohjaus
- hallintomenettely
- hallintoprosessin perusteet
- julkisuuslainsäädäntö
- kunnallisoikeuden pääasiat
- virkamiesoikeus
- sosiaaioikeuden pääasiat
- eurooppalaisen hallinto-oikeuden perusteet

Laajuus 10 opintopistettä, 6 opintoviikkoa.

Opettajat

Mäenpää, Olli, OTT. Hallinto oikeuden professori. Oppiaineen **vastuopettaja.**

Suviranta, Outi, OTT, VT. Hallinto-oikeuden professori.

Ryynänen, Olli, OTT, FT, KTM. Julkisoikeuden ruotsinkielinen professori.

Hakalehto-Wainio, Suvianna, OTL, VT. Julkisoikeuden yliopistonlehtori.

Skog, Tea, OTK. Hallinto-oikeuden assistentti. Virasta vapaa 1.10.2008 alkaen.

Frände, Joakim, OTK. Julkisoikeuden ruotsinkielinen assistentti.

Eriksson, Lars D., OTL (väit.). Julkisoikeuden ruotsinkielinen dosentti.

Halila, Leena, OTT, VT. Hallinto-oikeuden dosentti.

Hallberg, Pekka, OTT. Hallinto-oikeuden dosentti.

Kuopus, Jorma, OTT. Hallinto-oikeuden dosentti, erit. informaatio-oikeuden dosentti.

Leino, Pekka, OTT. Hallinto-oikeuden dosentti.

Niemivuo, Matti, OTT. Hallinto-oikeuden dosentti.

Pöysti, Tuomas, OTT. Hallinto-oikeuden dosentti.

Van Aerschot, Paul, OTT. Sosiaaioikeuden dosentti.

Arajärvi, Pentti, OTT. Sosiaaioikeuden dosentti.

Saraviita, Ilkka, OTT, VT. Valtiosääntöoikeuden dosentti.

Opetus

Oppiaineen opetuskausi:

kalenteriviikot **47-50**

Oppiaineen esittely. Hallinto-oikeuden esittelytilaisuus pidetään 12.11.2008 klo 14 salissa P669.

Opetusmuodot. Luennot.

Prof. **Olli Mäenpää** luennoi oikeusturvasta ja hallintoprosessin perusteista 17.-28.11.2008 klo 16-18 salissa PIV. Luentokuulustelu järjestetään 3.12. klo 16-18 salissa PIV ja uusintakuulustelu 10.12. klo 16-18 salissa PIV. Luentosarjan suorituksella voi korvata yhden teoriakysymyksen tentissä.

Prof. **Outi Suviranta** luennoi yleishallinto-oikeuden perusteista 8.12.2008 klo 15-19, 9.-11.12. klo 12-16 sekä 15.12. klo 15-19 salissa PIV. Luentokuulustelu järjestetään 15.12. klo 17-19 salissa PIV ja uusintakuulustelu 19.12. klo 10-12 salissa PIV. Luentosarjan suorituksella voi korvata yhden teoriakysymyksen tentissä.

Dos. **Matti Niemivuo** luennoi aiheesta Hyvä hallinto ja hallintolaki 1.-5.12.2008 klo 12-16 salissa PIV, paitsi 2.12. salissa P673 ja 5.12. klo 8-12. Luentokuulustelu järjestetään 5.12. klo 10-12 salissa PIV ja uusinta-

kuulustelu 10.12. klo 10-12 salissa PIV. Luentosarjan suorituksella voi korvata yhden teoriakysymyksen tentissä.

Prof. **Olli Ryynänen** föreläser om allmän förvaltningsrätt och förvaltningsrättens bärande principer ht 8.-9.9 och 15.-16.9. kl. 8.30-12 i P669. Godkänd prestation i slutförhöret ersätter en valfri teorifråga i ämnesstudietenten.

Julkisoikeuden yliopistonlehtori **Suvianna Hakalehto-Wainio** luennoi viranomaisten vahingonkorvausvastuusta 17.-27.11.2008 välisenä aikana klo 13-15 seuraavasti: 17.11. salissa P673, 19.-20.11. salissa ECO sh 3-4, 24.11. salissa P673 ja 26.-27.11. salissa ECO sh 3-4. Luentokuulustelu järjestetään 3.12. klo 13-15 salissa PR ls 12 ja uusintakuulustelu 10.12. klo 13-15 salissa ECO sh 3-4. Luentosarjan suorituksella voi saada 1-3 hyvityspistettä hallinto-oikeuden aineopintotettiin.

Prof. **Outi Suviranta** pitää luentosarjan eurooppalaisen hallinto-oikeuden perusteista 23.-27.3.2009 klo 14-17 salissa F24 sh 135. Luentokuulustelu järjestetään 30.3. klo 10-12 salissa PIV ja uusintakuulustelu 6.4. klo 10-12 salissa PIV. Luentosarjan suorittaminen on pakollinen eurooppalaisen hallinto-oikeuden valinnaisten aineopintojen suorittajille. Lisäksi luentosarjan suorituksella voi saada 1-3 hyvityspistettä hallinto-oikeuden aineopintotettiin.

Suoritustapa ja suorituksen sisältö

Tentti on **lakikirjatentti**, jossa on kaksi teoriakysymystä ja kaksi oikeustapauskysymystä. Jokainen tuo tenttiin mukanaan Talentum Oyj:n kustantamat Suomen Laki I, II ja III -teokset tai näitä edeltävät Suomen Laki I ja II sekä Euroopan unionin laki -teokset tai näitä vastaavat ruotsinkieliset teokset. Vaihtoehtoisesti tentissä voi käyt-

tää myös Edita Oyj:n kustantamia Lakikirjaita tai Lagbok -teoksia. Koska kyseiset teokset eivät sisällä kaikkia Suomessa voimassa olevia säädöksiä, on opiskelijan omalla vastuulla huolehtia siitä, että hänellä on tentissä mukanaan tarvittava säädösaineisto. Lakikirjan käytöstä seuraa, että pykälien suorasta kopiointista ei hyvitetä pisteillä. Viittaus pykälään ja omat perustelut kirjallisuuden perusteella ovat tavoiteltu tenttivastausmuoto.

Jokaisesta oikeustapauksesta ja teoriakysymyksestä voi saada enintään 10 pistettä, joten koko tentin enimmäispistemäärä on 40. Teoriakysymyksen **arvostelupisteet voi korvata** luentosarjan arvostelusta saaduilla pisteillä, jos luentosarjan yhteydessä näin ilmoitetaan. Kumpikin teoriakysymys voidaan korvata tällä tavoin eri luentosarjoilla. Teoriakysymyksen korvaavan luentosarjan arvostelusta tulee kuitenkin saada vähintään 5 pistettä.

Tentin **hyväksytyt suorittaminen** edellyttää, että opiskelija saa vähintään puolet pisteistä niistä tehtävistä, joihin hän vastaa tentissä. Siten, jos opiskelija on korvannut kaksi teoriakysymystä luentosarjalle osallistumalla, tulee hänen saada vähintään 10 pistettä tentissä vastaamistaan oikeustapauksista. Lisäksi tentin **arvosanaa voi korottaa** hyvityspisteluentosarjalta saaduilla pisteillä. Hyvityspisteluentosarjalta saatuja 1-3 hyvityspistettä ei huomioida tentin läpäisyä arvioitaessa, vaan ne toimivat ainoastaan arvosanan korottajina.

Genom samarbetet mellan juridiska fakulteten, Svenska handelshögskolan och Svenska social- och kommunalhögskolan (Rättsam) kan studenterna delta i undervisning i ämnet vid annan enhet. Godkänt avlagd studieperiod kan ge högst 3 bonuspoäng för ämnesstudietenten. Närmare information ges av prof. Olli Ryynänen under mottagningstid.

Tutkintovaatimukset

- 1) **Mäenpää, O.**, Hallintolaki ja hyvän hallinnon takeet (2008), luvut I-VIII sekä IX.1-4 (312 s.) tai **Mäenpää, O.**, Grunderna för god förvaltning (2007) (318 s.).
- 2) **Mäenpää, O.**, Hallintoprosessioikeus (2007), ei lukua I (583 s.).
- 3) **Harjula, H. Prättälä, K.**, Kuntalaki

tausta ja tulkinnat (2007), johdanto-osa sekä kommentaariosasta 1-4, 8 ja 13-25a § tai vastaavat luvut kirjan ruotsinkielisestä versiosta (233 s.).

- 4) **Koskinen, S. – Kulla, H.**, Virkamiesoikeuden perusteet (2005), luvut VI-VII ja XI (192 s.).
- 5) **Tuori, K.**, Sosiaalioikeus (2008), luvut I ja V-VI (181 s.).
(Yhteensä 1501 / 1507 s.)

Säädökset

A Keskeiset säädökset

- Hallintolaki 6.6.2003/434 (Yh 101)
Hallintolainkäyttölaki 26.7.1996/586 (Pr 103)
L sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa 24.1.2003/13 (Yh 107)
L korkeimmasta hallinto-oikeudesta 22.12.2006/1265 (Pr 413)
L viranomaisten toiminnan julkisuudesta 21.5.1999/621 (Yh 301)
L oikeudenkäynnin julkisuudesta hallintotuomioistuimissa 30.3.2007/381 (Pr 205)
Kuntal 17.3.1995/365 (Ha 301)
Valtion virkamiesL 19.8.1994/750 (Ty 103)
L kunnallisesta viranhaltijasta 11.4.2003/304 (Ty 106a)

B Muut säädökset. Luettelo ei ole tyhjentävä. Tentissä edellytetään kykyä soveltaa luettelossa mainitsemattomiakin säädöksiä, minkä vuoksi on osattava käyttää hyväksi lakikirjojen hakemistoja ja viittauksia.

1. Yleishallinto-oikeus

- Hallinto-oikeusL 26.3.1999/430 (Pr 411)
LääninhallitusL 10.1.1997/22 (Ha 103)
UhkasakkoL 14.12.1990/1113 (Yh 102)
Kielil 6.6.2003/423 (Yh 401)
L naisten ja miesten välisestä tasaarvosta 8.8.1986/609 (Si 109)
Yhdenvertaisuuslaki 20.1.2004/21 (Ty 111a)
HenkilötietoL 22.4.1999/523 (Si 111)
VäestötietoL 11.6.1993/507 (Ha 201)
L julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta 6.6.2003/424 (Ty 117)
UlkomaalaisL 30.4.2004/301 (Kv 401)

2. Kunnallisoikeus

- KotikuntaL 11.3.1994/201 (Ha 203)
Kuntajakolaki 19.12.1997/1196 (Ha 306)
Kuntien valtionosuuslaki 20.12.1996/1147 (Ha 315)
L kunta- ja palvelurakennemuutoksesta (9.2.2007/169)

3. Poliisi ja sisäinen turvallisuus

- JärjestysL 27.6.2003/612 (Tu 608)
PelastusL 13.6.2003/468 (Tu 301)
PoliisiL 7.4.1995/493 (Tu 501)
L poliisin hallinnosta 14.2.1992/110 (Tu 503)
L turvallisuuspalveluksista 8.3.2002/177 (Ty 112)
L puolustusvoimista 11.5.2007/551 (Tu 102)

4. Ympäristö- ja elintarvikehallinto

- Maankäyttö- ja rakennusL 5.2.1999/132 (Ym 201)
Ympäristönsuojelulaki 4.2.2000/86 (Ym 401)
Jätel 3.12.1993/1072 (Ym 426)

MaaainesL 24.7.1981/555 (Ym 507)
TerveystensuojeluL 19.8.1994/763 (Ym 409)
5. *Sosiaali- ja terveysoikeus*
KansanterveysL 28.1.1972/66 (So 401)
MielenterveysL 14.12.1990/1116 (So 409)
PäihdehuoltoL 17.1.1986/41 (So 208)
LastensuojeluL 13.4.2007/417 (Si 233)
L lasten päivähoidosta 19.1.1973/36 (So 203)
SosiaalihuoltoL 17.9.1982/710 (So 201)
L vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista 3.4.1987/380 (So 214)
L toimeentulotuesta 30.12.1997/1412 (So 202)
L sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 22.9.2000/812 (So 202b)
L yksityisten sosiaalipalvelujen valvonnasta 9.8.1996/603 (So 218)
L potilaan asemasta ja oikeuksista 17.8.1992/785 (So 422)
L sosiaali ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta 3.8.1992/733 (So 712)
L sosiaali ja terveydenhuollon asiakasmaksuista 3.8.1992/734 (So 713)
L asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta 30.12.1993/1573 (So 124)
6. *Opetus, kulttuuri ja liikuntatoimi*
PerusopetusL 21.8.1998/628 (Op 101)
Yliopistolaki 27.6.1997/645 (Op 206)

Författningar

A. *Centrala författningar*

Förvaltningslag 6.6.2003/434 (Af 101)
Förvaltningsprocesslag 26.7.1996/586 (Af 202)
Lag om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet 24.1.2003/13 (Af 107)
Lag om Högsta förvaltningsdomstolen 22.12.2006/1265 (Af 205)
Lag om offentlighet i myndigheternas verksamhet 21.5.1999/621 (Af 301)
L om offentlighet vid rättegång i förvaltningsdomstolar 30.3.2007/381 (Pr 205)
Kommunallag 17.3.1995/365 (Om 301)
Statistjänstemannalag 19.8.1994/750 (Ar 103)
Lag om kommunala tjänsteinnehavare 11.4.2003/304 (Ar 106a)

B. Övriga författningar. Listan är inte komplett. I tenten krävs en förmåga att kunna tillämpa också sådana författningar som inte nämns i denna lista. Man bör således känna till användningen av lagböckernas register och hänvisningar.

1. *Allmän förvaltningsrätt*

Lag om förvaltningsdomstolarna 26.3.1999/430 (Af 203)
Länsstyrelselag 10.1.1997/22 (Om 103)
Viteslag 14.12.1990/1113 (Af 102)
Språklag 6.6.2003/423 (Af 401)
Lag om jämställdhet mellan kvinnor och män 8.8.1986/609 (Ci 109)
Lag om likabehandling 20.1.2004/21 (Ar 111a)
Personuppgiftslag 22.4.1999/523 (Ci 111)
Lag om de språkkunskaper som krävs av offentligt anställda 6.6.2003/424 (Ar 117)
Befolkningsdatalag 11.6.1993/507 (Om 201)
Utlänningslag 30.4.2004/301 (Int 401)

2. *Kommunrätt och annan förvaltning av inrikesärendena*

Lag om hemkommun 11.3.1994/201 (Om 203)
Kommunindelningenslag 19.12.1997/1196 (Om 306)
Lag om statsandelar till kommunerna 20.12.1996/1147 (Om 315)

3. *Polisen och inre säkerhet*

Polislag 7.4.1995/493 (Or 501)
Polisförvaltningslag 14.2.1992/110 (Or 503)
Ordningslag 27.6.2003/612 (Or 608)
Räddningslag 13.6.2003/468 (Or 301)
Lag om säkerhetsutredningar 8.3.2002/177 (Ar 112)

Lag om försvarsmakten 11.5.2007/551 (Or 102)

4. *Miljö- och livsmedelsförvaltning*

Markanvändnings- och bygglag 5.2.1999/132 (Mi 201)

Miljöskyddslag 4.2.2000/86 (Mi 401)

Avfallslag 3.12.1993/1072 (Mi 426)

Marktäktslag 24.7.1981/555 (Mi 507)

Hälsoskyddslag 19.8.1994/763 (Mi 409)

5. *Socialförvaltning, hälso- och sjukvård*

Socialvårdslag 17.9.1982/710 (So 201)

Lag om klientens ställning och rättigheter inom socialvården 22.9.2000/812 (So 202b)

Lag om utkomststöd 30.12.1997/1412 (So 202)

Lag om barndagvård 19.1.1973/36 (So 203)

Lag om missbrukarvård 17.1.1986/41 (So 208)

Lag om service och stöd på grund av handikapp 3.4.1987/380 (So 214)

Barnskyddslag 13.4.2007/417 (Ci 233)

Lag om tillsyn över privat socialservice 9.8.1996/603 (So 218)

Folkhälsolag 28.1.1972/66 (So 401)

Mentalvårdslag 14.12.1990/1116 (So 409)

Lag om patientens ställning och rättigheter 17.8.1992/785 (So 422)

Lag om planering av och statsandel för social- och hälsovården 3.8.1992/733 (So 712)

Lag om klientavgifter inom social- och hälsovården 3.8.1992/734 (So 713)

L om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet 30.12.1993/1573 (So 124)

6. *Undervisning, kultur och motion*

Lag om grundläggande utbildning 21.8.1998/628 (Un 101)

Universitetslag 27.6.1997/645 (Un 206)

Hallinto-oikeuden valinnaiset aineopinnot

Hallintooikeuden valinnaiset opinnot muodostuvat 8 op:n / 4 ov:n osakokonaisuuksista, joita voi yhdistellä vapaasti kokonaisuudeksi. Poikkeuksena on harjoitusseminaari, jonka voi suorittaa vain kerran. Valinnaisten aineopintojen tenteissä ei saa käyttää lakkirjoja.

Oppiaineen esittely. Hallinto-oikeuden esittelytilaisuus pidetään 12.11.2008 klo 14 salissa P669.

Eurooppalainen hallinto-oikeus (21902)

Tavoite. Perehtyminen eurooppalaisen hallinto-oikeuden perusteisiin ja periaatteisiin.

Käsitteltävä kokonaisuus. Eurooppalaisen hallinto-oikeuden keskeiset käsitteet, sisältö ja periaatteet.

Laajuus. 8 opintopistettä, 4 opintoviikkoa.

Tutkintovaatimukset

- 1) Luentosarja eurooppalaisen hallinto-oikeuden perusteista 23.-27.3.2009 klo 14-17 salissa F24 sh 135. Ks. tarkemmin yllä.
- 2) **Mäenpää, O.**, Eurooppalainen hallinto-oikeus (2001) (421 s.).
- 3) **Craig, P.**, EU Administrative Law (2006), luvut 2-19 (715 s.).
(Yhteensä 1136 s.)

Sosiaalioikeus (20491)

Tavoite. Perehtyminen sosiaalioikeuden periaatteisiin sekä johonkin sosiaalioikeuden erityisalaan.

Käsiteltävä kokonaisuus. Sosiaalioikeuden keskeiset käsitteet ja periaatteet sekä erityisalojen oikeudelliset kysymykset.

Laajuus. 8 opintopistettä, 4 opintoviikkoa.

Tutkintovaatimukset

- 1) Aihepiiriin liittyvä kirjallinen työ tai muu opettajan kanssa sovittu opetus.
- 2) **Tuori, K.**, Sosiaalioikeus (2008), luvut II-IV, VI.1-3, X.5-10, XI-XII (374 s.).
- 3) **Arajärvi, P.**, Toimeentuloturvan oikeellisuus (2002) (441 s.).
- 4) **De Búrca - de Witte** (eds.), Social Rights in Europe (2005) (382 s.) tai jokin muu vastaava sosiaalioikeuden vieraskielinen teos. (Yhteensä 1197 s.)

Informaatio- ja viestintäoikeus (20494)

Tavoite. Perehtyminen informaatio ja viestintäoikeudellisten ongelmien ratkaisuun. Tarkoituksena on erityisesti keskittyä julkisuus ja henkilötietolainsäädäntöön sekä viestinnän ongelmakohtiin.

Käsiteltävä asiakokonaisuus. 1. Informaatio ja viestintäoikeus oikeudenalana, 2. Julkisuus ja salassapito hallinnossa, 3. Henkilörekisterit ja tietosuojat.

Laajuus. 8 opintopistettä, 4 opintoviikkoa.

Tutkintovaatimukset

- 1) Aihepiiriin liittyvä kirjallinen työ tai muu opettajan kanssa sovittu opetus.
- 2) **Wallin, A-R - Konstari, T.**, Julkisuus- ja salassapitolainsäädäntö (2000) (342 s.) tai **Mäenpää, O.**, Julkisuusperiaate (2008) (n. 286 s.).

3) **Korhonen, R.**, Perusrekisterit ja henkilötietojen suoja (2003) (414 s.).

4) **Kulla, H** (toim.), Viestintäoikeus (2002) lukuun ottamatta lukuja XII ja XIII (316 s.). (Yhteensä 1072 s. / 1016 s.)

Kunnallisoikeus (20493)

Tavoite. Perehtyminen paikallisen itsehallinnon kehitykseen, itsehallinnon perustuslainsuojaan, yksilön asemaan ja oikeuksiin kunnan jäsenenä sekä keskeisten kunnallisoikeudellisten säännösten soveltamiseen.

Käsiteltävä asiakokonaisuus. 1. Kunnan itsehallinnollisen aseman perustuslainsuoja, 2. Paikallishallinto Euroopassa ja EU:ssa.

Laajuus. 8 opintopistettä, 4 opintoviikkoa.

Tutkintovaatimukset

- 1) Aihepiiriin liittyvä kirjallinen työ tai muu opettajan kanssa sovittu opetus.
- 2) **Heuru, K. – Mennola, E. – Ryyänen, A.**, Kunta. Kunnallisen itsehallinnon perusteet (2008) (n. 300 s.).
- 3) **Myllymäki, A. - Kalliokoski, P.**, Valtio, kunta ja Euroopan unioni (2006) (249 s.).
- 4) **Bohlin, A.**, Kommunalrättens grunder (2003) (255 s.). (Yhteensä 804 s.)

Poliisioikeus (20496)

Tavoite. Perehtyminen poliisin toiminnan oikeudellisiin perusteisiin.

Käsiteltävä kokonaisuus. Poliisioikeuden keskeiset käsitteet ja periaatteet sekä poliisiyhteistyö EU:ssa.

Laajuus. 8 opintopistettä, 4 opintoviikkoa.

Tutkintovaatimukset

1) Aihepiiriin liittyvä kirjallinen työ tai muu opettajan kanssa sovittu opetus.

2) **Helminen, K. – Lehtola, K. – Virolainen, P.**, Esitutkinta ja pakkokeinot (2005), luvut 7-10 (313 s.).

3) **Helminen, K. - Kuusimäki, M. - Salminen, M.**, Poliisioikeus (1999) (366 s.).

4) **Korhonen, R.**, Poliisin valvontakeinot ja kansalaisten yksityisyyden suoja (2005) (195 s.).

5) **Sinisalo, K.**, Poliisin toimivallan määräytyminen (1971), luvut II ja IV (82 s.).
(Yhteensä 956 s.)

Hallinto-oikeuden oikeustapauskurssi, ks. opinto-opas, kohta Käytännön taidot.

Kuntaoikeuden käytännön kurssi, ks. opinto-opas, kohta Käytännön taidot.

Kansainvälisen oikeuden pakolliset aineopinnot (20027)

Tavoite. Yleiskuvan antaminen kansainvälisiä suhteita koskevista oikeussäännöksistä ja kansainvälisten oikeussubjektien keskinäisistä oikeussuhteista.

Käsiteltävä asiakokonaisuus. Yleiskuva seuraavista kysymyksistä: 1. Yleinen kansainvälinen oikeus, 2. Suomen tärkeimmät valtiosopimukset ja kansainvälisiin suhteisiin liittyvä keskeisin valtiosisäinen lainsäädäntö, 3. Kansainväliset järjestöt, 4. Kansainvälisen oikeuden soveltaminen käytännössä, 5. Voimankäyttöä koskevat kansainvälisen oikeuden säännöt.

Laajuus 4 opintopistettä

Muiden tiedekuntien opiskelijoille tarjottavista sivuaaineopinnoista saa tietoa julkisoikeuden laitoksen kotisivuilta osoitteesta <http://www.helsinki.fi/oik/tdk/publaw/> sekä kansainvälisen oikeuden omasta opinto-oppaasta, jota saa tiedekunnan opintotoimistosta ja kansainvälisen oikeuden osaston henkilökunnalta.

Opettajat

Koskenniemi, Martti, OTT. Kansainvälisen oikeuden professori. Virasta vapaa.

Klabbers, Jan, Dr. Kansainvälisten järjestöjen oikeuden professori.

Petman, Jarna, LL.M., VTM. Yliopistonlehtori. Hoitaa kansainvälisen oikeuden professorin tehtäviä. Oppiaineen **vastuupettaja**.

Nieminen, Ilona, OTK, VT. Kansainvälisen oikeuden assistentti (mvs).

Andem, Maurice, OTT. Kansainvälisen oikeuden dosentti.

Donner, Ruth, OTT. Kansainvälisen oikeuden dosentti, tuntiopettaja.

Hannikainen, Lauri, OTT. Kansainvälisen oikeuden dosentti.

Heiskanen, Veijo, OTL, LL.M., S.J.D. Kansainvälisen oikeuden dosentti.

Heliskoski, Joni, PhD. Kansainvälisen oikeuden dosentti.

Korhonen, Outi, LL.M, S.J.D, Lic.Phil. Kansainvälisen oikeuden dosentti.

Björklund, Martin, OTK. Tutkija.

Creutz, Katja, PM, LL.M. Tutkija.

Gayim, Eyassu, LL.D. Tutkija.

Halme, Miia, VTT, LL.M. Tutkija.

Kortteinen, Juhani, OTK. Tutkija.

Kuosmanen, Taru, OTK. Tutkija.

Leino-Sandberg, Päivi, OTT, PM, LL.M. Tutkija.

Liivoja, Rain, LL.M. Tutkija.

Lindroos, Anja, OTK, DES. Tutkija.

Reyes Tagle, Yovana, LL.M. Tutkija.

Staffans, Ida, OTL. Tutkija.

Tuori, Taina, OTK. Kansainvälisen oikeuden assistentti. Virasta vapaa.

Urueña, René, LL.M. Tutkija.

Vooglaid, Varro, LL.M. Tutkija.

Opetus

Luento-opetus sl 2008 – kl 2009

Oppiaineen opetuskausi: kalenteriviikot **6-9**

Ajantasaiset tiedot luento-opetuksesta sekä luentosarjojen englanninkieliset kurssikuvaukset **löytyvät weboodista**. Osa luentosarjoista edellyttää oheiskirjallisuuteen perehtymistä. Kunkin luentosarjan voi lukea hyväkseen hyvityspisteiden, korvaavuuden taikka aineopintotentin tai harjoitusseminaarin osasuorituksen muodossa VAIN KERRAN.

Principles of International Law (opettaja ilmoitetaan myöhemmin), sl 2.9. ja 8.9.-9.10: ma-ti ja to-pe klo 10-12 salissa P674 (paitsi 12.9 ja 19.9. PIII sekä 22.9.-3.10 PIV).

Luentosarjasta voi saada 0-3 hyvityspistettä tai sen voi lukea hyväkseen pakollisten aineopintojen osasuorituksena jäljempänä mainitulla tavalla. Opiskelija, joka on jo käyttänyt jollain tavoin hyväkseen luentosarjasta General Course on International Law saamansa pisteet kansainvälisen oikeuden opintokokonaisuuksia suorittaessaan, ei voi käyttää Principles of International Law –luentosarjasta saamiaan pisteitä hyväkseen kansainvälisen oikeuden opintokokonaisuuksia suorittaessaan.

Tutkija **Martin Björklund**, WTO Fundamentals, sl 6.10.-3.11: ma 6.-13.10. ja 27.10.-3.11, ti 7.10, to 9.10, ke 15.10. klo 12-14 P673, pe 17.10. ja 31.10. klo 14-16 P673 sekä ke 29.10. klo 14-16 P674. Kurssista voi saada 0-3 hyvityspistettä.

Tutkija **Yovana Reyes Tagle**, WTO and Regional Economic Integration, sl 11.11.-2.12: ti, to ja pe klo 14-16 F24 SH 135 (paitsi 18.11. klo 12-14 P673, 20.11. klo 12-14 P674 ja 21.11. klo 14-16 P673). Luentosarjasta voi saada 0-3 hyvityspistettä.

Prof. **Jan Klabbers**, Globalization and Global Governance, sl 27.10.-18.11: ma 27.10. sekä ma, ti, to 30.10.-18.11 klo 10-12 P668. Max. 20 opiskelijaa. Valittaessa opiskelijoita kurssille etusija on LL.M.- ja jatko-opiskelijoilla. Kurssista voi saada 0-3 hyvityspistettä. Kurssista kiinnostuneita pyydetään ottamaan yhteyttä suoraan prof. Jan Klabbersiin (jan.klabbers@helsinki.fi).

Tutkija **Katja Creutz**, International Post-Conflict Governance in the Balkans, sl 29.10.-27.11: ke ja to klo 12-14 U37 sh 1. Kurssista voi saada 0-3 hyvityspistettä. Kurssille tulee ilmoittautua etukäteen weboodissa.

Prof. **Jan Klabbers**, The Law of International Organizations, sl 20.11.-11.12: ma, ti, to klo 10-12 salissa PIV 20.11, 25.11, 1.12, 4.12, 9.12 ja 11.12, muuten P674. Luentosarjasta voi saada joko 0-3 hyvityspistettä tai sillä voi korvata tutkintovaatimusten kohdan 2) taikka sen

voi lukea hyväkseen pakollisten aineopintojen osasuorituksena jäljempänä mainitulla tavalla.

General Course on International Law (opettaja ilmoitetaan myöhemmin), kl 12.1.-27.1: ma-ti ja to-pe klo 10-12 P 674 (paitsi 22.-23.1. PIV). Luentosarjasta voi saada 0-3 hyvityspistettä. Opiskelija, joka on jo käyttänyt jollain tavoin hyväkseen luentosarjasta Principles of International Law saamansa pisteet kansainvälisen oikeuden opintokokonaisuuksia suorittaessaan ei voi käyttää General Course on International Law –luentosarjasta saamiaan pisteitä hyväkseen kansainvälisen oikeuden opintokokonaisuuksia suorittaessaan.

Yliopistonlehtori **Jarna Petman**, A Theory of Rights in Practice: the European Convention on Human Rights, kl 28.1.-27.2: ke ja pe klo 10-12 PIV (paitsi 6.2. P674). Luentosarjasta voi saada 0-3 hyvityspistettä.

Prof. **Jan Klabbers**, The Law of Treaties, kl 29.1.-26.2.(ei opetusta 16.-20.2.): ma, ti, to klo 10-12 PIV (paitsi ma 2.2. ja 9.2, ti 24.2 ja to 26.2. P674). Luentosarjasta voi saada joko 0-3 hyvityspistettä tai sillä voi korvata tutkintovaatimusten kohdan 2) tai sen voi lukea hyväkseen pakollisten aineopintojen osasuorituksena jäljempänä mainitulla tavalla.

Yliopistonlehtori **Jarna Petman**, International Law and Politics: the Helsinki School Manifesto, kl 11.3.-17.4: ke ja pe klo 10-12 PIV. Luentosarjasta voi saada 0-3 hyvityspistettä.

Tutkija **Rain Liivoja**, International Humanitarian Law, kl 2.4.-8.5: 2.-23.4. ma, ti, to klo 10-12 ma P674, ti ja to P673, luentokuulustelu 8.5. klo 10-12 P674. Luentosarjasta voi saada 0-3 hyvityspistettä.

Tutkija **Miia Halme**, Human Rights in Legal and Anthropological Perspective, kl 14.4.-11.5: ti 14.4, to 16.4, ma, ke 20.4.-11.5. klo 16-18 sekä pe 24.4. klo 14-16 P667. Kurssi-suoritus koostuu 10 luennon lisäksi 7-10 si-

vun kirjallisesta työstä. Max. 25 opiskelijaa. Ilmoittautuminen kurssille weboodissa. Kurssista voi saada 0-3 hyvityspistettä.

Tutkija **Ida Staffans**, Protection in International Law, kl 14.4.-5.5: ti-to 14.-16.4. klo 8-10, 20.4. klo 12-14, 21.4. klo 8-10, 22.4. klo 12-14, 23.4. klo 8-10, 27.4. klo 12-14, 28.4. klo 10-12 P673 ja luentokuulustelu 5.5. klo 12-14 P673. Osallistujien määrä on rajoitettu. Ilmoittautuminen kurssille weboodissa. Kurssista voi saada 0-3 hyvityspistettä.

Lisäksi vuosittain elokuussa järjestetään *Helsinki Summer Seminar on International Law*, ks. <http://www.helsinki.fi/eci/>. Lisätiedustelut seminaarista: Erik Castrén –instituutti, koordinaattori, puh. 191 23140, sähköp. intlaw-institute@helsinki.fi. Kesäseminaarissa suoritettu hyväksytty diplomikirjoitus hyvitetään kansainvälisen oikeuden tentissä 3 hyvityspisteellä

Suuraavat kurssit ovat tavallista luentosarjaa vaativampia

Prof. **Jan Klabbers**, Aspects of Constitutionalism in International Organizations, kl 9.3.-31.3. (ei 10.3.): ma, ti, to klo 10-12 P668. Max. 20 opiskelijaa. Valittaessa opiskelijoita kurssille etusija on LL.M.- ja jatko-opiskelijoilla. Kurssi on laaja ja vaatii poikkeuksellisen paljon työtä. Kurssista voi saada 0-3 hyvityspistettä. Kurssista kiinnostuneita pyydetään ottamaan yhteyttä suoraan prof. Jan Klabbersiin (jan.klabbers@helsinki.fi).

International Case Law Seminar (opettaja ilmoitetaan myöhemmin), kl 18.3.-5.5: ke 18.3. klo 16-18 ja ti-ke 7.4.-5.5. klo 14-16 (paitsi 8.4. klo 16-18) P722. Kurssi vaatii enemmän työtä kuin tavallinen luentosarja. Kurssista voi saada 0-3 hyvityspistettä tai sen voi lukea osaksi täydentävien aineopintojen harjoitusseminaarina jäljempänä mainitulla tavalla. Kurssille otetaan enintään 30 osallistujaa. Ilmoittautuminen kurssille 2.2.2009 alkaen weboodissa.

Suoritustapa ja suorituksen sisältö

Oppiaineessa suositellaan erityisen painavasti, että ennen kansainvälisoikeudellisten opintojen aloittamista opintojakso **valtiosääntö-oikeus olisi suoritettu**.

Kansainvälisen oikeuden pakolliset aineopinnot voi suorittaa joko kirjatenttiin tai seuraamalla luentosarjoja.

1) Kirjatentti

Aineopintotentti koostuu pääsääntöisesti esseekysymyksistä. Esseekysymysten ohella tentissä voi olla oikeustapauksen muotoon laadittuja kysymyksiä tai pikkukysymyksiä. **Tentti ei ole lakikirjatentti**. Aineopintotenttiin voi saada luennoista tai kansainvälisen oikeuden kesäseminaarista 0-3 hyvityspistettä; hyvityspisteet otetaan huomioon tentin hyväksymistä arvioitaessa.

Tutkintovaatimukset

1) **Hakapää, Kari**, Uusi kansainvälinen oikeus (2003), sivut 1-274, 315-364, 471-523. (375 s.)

2) **Gazzini, Tarcisio**, The Changing Rules on the Use of Force (2006 tai uudempi painos) tai vaihtoehtoisesti joku seuraavista luentosarjoista:

prof. Jan Klabbers "The Law of International Organizations",

prof. Jan Klabbers "The Law of Treaties",
3) a. valtiosopimusoikeutta koskeva Wienin yleissopimus (SopS 33/1980) ja asetus yleissopimuksen voimaansaattamisesta (SopS 33/1980);

b. Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirja ja Kansainvälisen tuomioistuimen perussääntö (SopS 1/1956) myöhemmin tehtyine muutoksineen (SopS 69/1965, 43/1968 sekä 73/1973) F 23.

Korvattaessa Tarcisio Gazzinin kirjaa siihen soveltuvalla luentosarjalla luentokuulustelusta saatujen pisteiden katsotaan vastaavan tenttikysymysten pisteitä seuraavalla tavalla:

- 1 piste:5 tenttipistettä
- 2 pistettä:6 tenttipistettä
- 3 pistettä:7 tenttipistettä
- 4 pistettä:8 tenttipistettä
- 5 pistettä:9 tenttipistettä

Luentosarjoista saatujen pisteiden käyttäminen tenttikysymyksiä korvaavina suorituksina on merkittävä vastauspaperiin. Luennoista saadut hyvityspisteet on ilmoitettava tenttiin ilmoittauduttaessa ja tenttivastauksessa.

2) Kansainvälisen oikeuden pakollisten aineopintojen suorittaminen luentosarjoilla Kansainvälisen oikeuden pakolliset aineopinnot on mahdollista suorittaa kokonaisuudessaan myös kahdella luentosarjalla. Opiskelijan tulee tällöin suorittaa:

A)luentosarja:

a) "Principles of International Law" (tai ennen syyslukukautta 2006 suoritettu "General Course on International Law")

B) yksi seuraavista luentosarjoista:

a) Prof. Jan Klabbers, "The Law of International Organizations", tai

b) Prof. Jan Klabbers, "The Law of Treaties"

Arvosanasta 2/3 muodostuu luentosarjan A) perusteella ja 1/3 luentosarjan B) perusteella. Merkintää kokonaisuudesta tulee hakea lomakkeella, jota saa kansliasta, opinto- toimistosta tai aineen assistentilta. Hake- mus toimitetaan assistentille hyväksyttäväksi.

Kansainvälisen oikeuden www-sivuille <http://www.helsinki.fi/oik/tdk/publaw/kvoikeus.html> on koottu vanhoja aineopintotentin tenttikysymyksiä ja mallivastauksia sekä ohjeita tenttiin valmistautumista varten. Kansainvälisen oikeuden opinnoista kiinnostuneita varten on myös laadittu erillinen opinto-opas. Opasta saa tiedekunnan opintotoimistosta ja osaston henkilökunnalta.

Kansainvälisen oikeuden valinnaiset aineopinnot

Oikeustieteellisen tiedekunnan opiskelijat voivat suorittaa kansainvälisessä oikeudessa valinnaisia aineopintoja. Muiden tiedekuntien opiskelijoille tarjottavista sivuaineopinnoista saa tietoa julkisoikeuden laitoksen kotisivuilta osoitteesta <http://www.helsinki.fi/oik/tdk/publaw/> sekä kansainvälisen oikeuden omasta opinto-oppaasta, jota saa tiedekunnan opintotoimistosta ja kansainvälisen oikeuden osaston henkilökunnalta.

Kansainvälisen oikeuden valinnaiset opinnot on alla ryhmitelty kahdeksan opintopisteen kokonaisuuksiksi ja kuuden opinto-

pisteen harjoitusseminaareiksi. Kahdeksan opintopisteen kokonaisuuksia ovat yleinen oppimäärä sekä The Law of the Treaties -, International Law and Politics- ja The Law of International Organizations -oppimäärät. Myös kansainvälisen oikeuden alaan kuuluviin kansainvälisiin oikeustapauskilpailuihin osallistumisesta on mahdollista saada opintopisteitä kansainvälisen oikeuden valinnaisiin opintoihin (ks. tarkemmin opinto-oppaan kohdasta Kansainväliset oikeustapauskilpailut). Opiskelijoita kehoitetaan lisäksi huomioimaan erityisesti, ettei yksittäisiä luentosarjasuorituksia lueta valinnaisiin opintoihin.

Kahdeksan opintopisteen yleinen oppimäärä (20473)

Tavoite ja käsiteltävä asiakokonaisuus. Kokonaisuus koostuu yleisestä ja erityisestä osasta. Yleisen osan tarkoitus on antaa laajempi yleiskuva kansainvälisiä suhteita koskevista oikeussäännöksistä ja kansainvälisten oikeussubjektien keskinäisistä oikeussuhteista. Erityisen osan tarkoitus on syventää opiskelijan tietämystä tämän valitsemasta kansainvälisoikeudellisesta aihealueesta.

Suoritustapa ja suorituksen sisältö

Kokonaisuus koostuu yleisestä ja erityisestä osuudesta. Kokonaisuuden voi suorittaa joko kokonaan kirjatenttinä tai osittain luentosarjalla. Yleiseen ja erityiseen osioon kuuluvat kirjat tentitään yhdellä kerralla. Valinnaisten opintojen kokonaisuudesta kiinnostuneita kehoitetaan ottamaan yhteyttä aineen assistenttiin

A. Yleinen osuus:

1) **Lowe, Vaughan**, International Law (Oxford University Press 2007);

ja

B. Erityinen osuus:

2 a) yksi tai kaksi seuraavista teoksista (noin 900 sivua)

Amerasinghe, C. F., Principles of the Institutional Law of International Organizations (Cambridge University Press 1996);

Anghie, Anthony, Imperialism, Sovereignty and the Making of International Law (Cambridge University Press 2005);

Aro, Miia & Petman, Jarna, Voimankäytön oikeuttaminen ja sotilaallisten järjestelmien muutokset Euroopassa ja Suomessa (Erik Castrén -instituutti/HY 1999);

Birnie, Patricia & Boyle, Alan, International Law and the Environment, 2. painos (Oxford University Press 2002);

Björklund, Martin & Puustinen, Seppo (toimittaneet), Maailman kauppajärjestö WTO (Helsinki, Taloustieto 2006);

Boyle, Alan & Chinkin, Christine, The Making of International Law (Oxford University Press 2007);

Cassese, Antonio, International Criminal Law (Oxford University Press 2003);

Chinkin, Christine, Third Parties in International Law (Oxford University Press 1993);

Chinkin, Christine & Boyle, Alan, The Making of International Law (Oxford University Press 2007);

Hathaway, James C., The Rights of Refugees under International Law (Cambridge University Press 2005);

Klabbers, Jan, The concept of treaty in international law (The Hague, Kluwer 1996);

Korhonen, Outi & Gras, Jutta & Creutz, Katja, International post-conflict situations (Erik Castrén -instituutti/HY 2006);

Marks, Susan, The Riddle of All Constitutions: International Law, Democracy and the Critique of Ideology (Oxford University Press 2000);

Marks, Susan & Clapham, Andrew, International Human Rights Lexicon (Oxford University Press 2005);

Matsushita, Mitsuo & Schoenbaum, Thomas J. & Mavroidis, Petros C., The World Trade Organization: Law, Practice, and Policy (2. painos, Oxford University Press 2006);

Roth, Brad R., Governmental Illegitimacy in International Law (Oxford, Clarendon Press 1999);

Simpson, Gerry, Law, War & Crime (Polity Press 2007).

tai

2 b) yksi kansainvälisen oikeuden aineopintojen yhteydessä luetelluista luentosarjoista (ei kuitenkaan luentosarja Principles of International Law tai General Course on International Law) **sekä** yksi tai kaksi kohdassa 2 a) luetelluista teoksista (noin 300 sivua)

THE LAW OF TREATIES

Laajuus: 8 opintopistettä

Tavoite ja käsiteltävä asiakokonaisuus. Perehtyminen yleisesti kansainväliseen valtiosopimusoikeyteen sekä syventyminen opiskelijan valitsemaan erityiseen kysymykseen.

Suoritustapa ja suorituksen sisältö

Kokonaisuuden voi suorittaa joko kokonaan kirjatenttinä tai osittain luentosarjalla. Jos opiskelija on aiemmin käyttänyt kyseisen luentosarjan osana muita opintoja, tulee kokonaisuus suorittaa kirjatenttinä.

1) Luentosarja: Prof. Jan Klabbers: The Law of Treaties
sekä

Yksi tai useampi seuraavista teoksista (yhteensä noin 600 sivua):

Binder, Guyora, Treaty Conflict and Political Contradiction (1988);

Boyle, Alan & Chinkin, Christine, The Making of International Law (2007);

Brölmann, Catherine, The Institutional Veil in Public International Law (2007);

Fitzmaurice, Malgosia & Elias, Olufemi, Contemporary Issues in the Law of Treaties (2005);

Klabbers, Jan, The Concept of Treaty in International Law (1996);

Klabbers, Jan, Treaty Conflict and the European Union (2008, forthcoming);

Lijnzaad, Liesbeth, Reservations to UN-Human Rights Treaties (1994);

Rosenne, Shabtai, Breach of Treaty (1985);

Sinclair, Sir Ian, The Vienna Convention on the Law of Treaties (1984, 2d edn.);

Zacklin, Ralph, The Amendment of the Constitutive Instruments of the United Nations and Specialized Agencies (1968, re-issued 2005);

Ziemele, Ineta (ed.), Reservations to Human Rights Treaties and the Vienna Convention Regime (2004).

Tai vaihtoehtoisesti

2) Yksi tai useampi yllä mainituista teoksista (yhteensä noin 1200 sivua).

INTERNATIONAL LAW AND POLITICS

Laajuus: 8 opintopistettä

Tavoite ja käsiteltävä asiakokonaisuus:

Oikeuden ja politiikan keskinäisyyden kriittisen tarkastelun tavoitteena on perehdyttää opiskelija kansainvälisen oikeuden erityisluonteeseen.

Suoritustapa ja suorituksen sisältö:

Kokonaisuuden voi suorittaa joko kokonaan kirjatenttinä tai osittain luentosarjalla. Jos opiskelija on aiemmin käyttänyt kyseisen luentosarjan osana muita opintoja, tulee kokonaisuus suorittaa kirjatenttinä.

1) Luentosarja: Yliopistonlehtori Jarna Petman: International Law and Politics: the Helsinki School Manifesto
sekä

Yksi tai useampi seuraavista teoksista (yhteensä noin 600 sivua)

Anghie, Antony, Imperialism, Sovereignty and the Making of International Law (2005);

Anghie, Antony, Bhupinder Chimni, Karin Mickelson and Obiora Okafor (eds), The Third World and International Order: Law, Politics and Globalization (2003);
Armstrong, David & Theo Farrell & Hélène Lambert, International Law and International Relations (2007);

Danielsen, Dan & Karen Engle (eds), After Identity: A Reader in Law and Culture (1995);

Kennedy, David, The Dark Sides of Virtue: reassessing international humanitarianism (2004);

Kennedy, David, Of Law and War (2006);

Koskenniemi, Martti, From Apology to Utopia: the structure of international legal argument (re-issued with new epilogue) (2005);

Koskenniemi, Martti, La politique du droit international (2007);

Orford, Anne (ed.), International Law and its Others (2006);

Tuck, Richard, The Rights of War and Peace: Political Thought and the International Order from Grotius to Kant (1999/2001);

Trubek, David M. (ed.), The New Law and Economic Development: A Critical Appraisal (2006).

Tai vaihtoehtoisesti

2) Yksi tai useampi yllä mainituista teoksista (yhteensä noin 1200 sivua).

THE LAW OF INTERNATIONAL ORGANIZATIONS

Laajuus: 8 opintopistettä

Tavoite ja käsiteltävä asiakokonaisuus. Perehtyminen yleisesti kansainvälisiä järjestöjen koskevaan oikeuteen sekä syventyminen opiskelijan valitsemaan erityiseen kysymykseen.

Suoritustapa ja suorituksen sisältö

Kokonaisuuden voi suorittaa joko kokonaan kirjatenttinä tai osittain luentosarjalla. Jos opiskelija on aiemmin käyttänyt kyseisen luentosarjan osana muita opintoja, tulee kokonaisuus suorittaa kirjatenttinä.

1) Luentosarja: Prof. Jan Klabbers: The Law of International Organizations
sekä

Yksi tai useampi seuraavista teoksista (yhteensä noin 600 sivua):

Alvarez, José E., International Organizations as Law-makers (2005);

Barnett, Michael & Finnemore, Martha, Rules for the World: International Organizations in Global Politics (2004);

Bekker, Peter, The Legal Position of Intergovernmental Organizations (1994);

Brölmann, Catherine, The Institutional Veil in Public International Law (2007);

Farrall, Jeremy Matam, United Nations Sanctions and the Rule of Law (2007);

Hirsch, Moshe, The Responsibility of International Organizations Toward Third Parties: Some Basic Principles (1995);

Reinisch, August, International Organizations before National Courts (2000);

Sarooshi, Dan, The United Nations and the Development of Collective Security: The Delegation by the UN Security Council of its Chapter VII Powers (1999);

Sarooshi, Dan, International Organizations and their Exercise of Sovereign Power (2005);

Zacklin, Ralph, The Amendment of the Constitutive Instruments of the United Nations and Specialized Agencies (1968, reissued 2005).

Tai vaihtoehtoisesti

2) Yksi tai useampi yllä mainituista teoksista (yhteensä noin 1200 sivua).

Kansainvälisen yksityisoikeuden pakolliset aineopinnot (20023)

Tavoite. Opetettavan aineksen omaksuminen antaa valmiuden ymmärtää tiettyjen kansainvälisluonteisten seikastojen järjestämisen perusteet. Opetuksessa selvitetään mm. ne periaatteet, joita noudatetaan kansainvä-liseen taloudelliseen kanssakäymiseen liittyvien ongelmien ratkaisussa.

Käsiteltävä asiakokonaisuus. A. Kansainvälinen yksityisoikeus: 1. Johdatus kansainvälisen yksityisoikeuden teoriaan ja käsitteistöön, 2. Luonnollisen henkilön oikeusasema, 3. Kansainvä- lisen perheoikeus, 4. Kansainvälinen perintöoikeus, 5. Kansainvälinen velvoiteoikeus, 6. Kansainvälinen esineoikeus, 7. Kansainvälinen siviiliprosessioikeus.

Laajuus 3 opintopistettä / 1 opintoviikko.

Opettajat

Esko, Timo, OTT. Kansainvälisen yksityisoikeuden dosentti.

Kurkela, Matti, OTT, LL.M., D.S.U. Kansainvälisen yksityisoikeuden, erityisesti kansainvälisen kauppaoikeuden dosentti.

Liukkunen, Ulla, OTT. Kansainvälisen yksityisoikeuden ja oikeusvertailun dosentti. Oppiaineen **vastuopettaja**.

Mattila, Heikki E. S., OTT. Diplômé de l'I.D.C.P. Vertailevan oikeustieteen dosentti.

Mikkola, Tuulikki, OTT. Kansainvälisen yksityisoikeuden ja oikeusvertailun dosentti
Sundström, Zacharias, OTT, MCL, MLitt. Kansainvälisen yksityisoikeuden dosentti.

Opetus

Oppiaineen opetuskausi: kalenteriviikot 6-7

Dosentti **Ulla Liukkunen** luennoi sopimussuhteisiin sovellettavasta laista 3.2.–5.2. klo 10–14, PII. Luentokuulustelut 9.2. klo 10–12 ja 12.2. klo 10–12, PII. Luentosarja korvaa tutkintovaatimusten kohdan 1.

Suoritustapa ja suorituksen sisältö

Kirjallinen kuulustelu. Tenttiin saa tuoda Suomen Laki teokset tai Finlands Lag -teokset sekä EU-lakikirjan. Säädöskokoelman irtokappaleiden tenttiin tuomisesta, sallituista merkinnöistä lakikirjoissa ks. kohta Lakikirjatentit. Lisäksi tenttiin saa tuoda sellaiset sopimussarjan irtokappaleet, jotka on mai-nittu säädöksissä, mutta joita ei ole lakikirjoissa.

Jos opiskelija on korvannut tutkintovaatimusten molemmat kohdat niitä varten tarkoitetuilla luentosarjoilla, hänen on haettava koko tentin korvaamista. Tällöin opiskelijan on ilmoittauduttava aineopintotenttiin opintosuorituksen rekisteröimistä varten tenttiin ilmoittautumista koskevia määräyksiä noudattaen. Ilmoittautumisen yhteydessä on mainittava suoritettujen luennot, niiden ajankohta ja pistemäärä. Opintosuoritus hyväksytään ja siitä annetaan arvosana ko. tentin tenttitulosten julkistamisen yhteydessä.

Tutkintovaatimukset

1) **Klami, H.T. - Kuisma, E.,** Suomen kansainvälinen yksityisoikeus (2000), lukuun ottamatta sivuja 187-220.

2) **Mikkola, T.,** Kansainvälinen avio- liitto- ja jäämistöoikeus (2004).

Säädökset

Euroopan yhteisön perustamissopimus muutoksineen, Sopimus Euroopan unionista muutoksineen pääpiirteittäin
YK:n kauppalaki (CISG) 16.9.1988/796, SopS 50 (Si 504)
Laki kansainvälisluontoiseen irtainten esineiden kauppaan sovellettavasta laista (IrtKKL) 26.6.1964/387 (Si 502)
L lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta, 4 luku, 8.4.1983/361 (Si 217)
Neuvoston asetus (EY) N:o 1346/2000 maksukyvyttömyysmenettelystä (PrEU 501)
Bryssel I (Neuvoston asetus (EY) N:o 44/2001) (PrEU 706)
Bryssel II (Neuvoston asetus (EY) N:o 1347/2000) (ei lakikirjassa, saa tuoda kopion)
L välimiesmenettelystä 23.10.1992/967, (Pr 208)
Rooman yleissopimus, SopS 30/1999 (SiEU 401)
L lähetetyistä työntekijöistä 9.12.1999/1146 (Ty 107)
L eräistä kansainvälisluontoisista perheoikeudellisista suhteista 5.12.1929/379 (Si 205)
Perintökaari 5.2.1965/40 (Si 235)
AvoliittoL 13.6.1929/234 (Si 201)
L rekisteröidystä parisuhteesta 9.11.2001/950 (Si 208)
Lisäksi tentissä on löydettävä lakikirjoista (mukaan lukien EU-lakikirja) tarpeelliset kv. normit.

Författningar

Fördraget om upprättande av Europeiska gemenskapen med förändringar, Fördraget om Europeiska unionen med förändringar i huvuddrag.
FN:s köplag (CISG) 16.9.1988/796 (Ci 504)
L om tillämplig lag vid lösöreköp av internationell karaktär 26.6.1964/387 (Ci 502)
L angående vårdnad om barn och umgängesrätt, 4 kapitel, 8.4.1983/361 (Ci 217)
Rådets förordning (EG) nr 1346/2000 av den 29 maj 2000 om insolvensförfaranden, EGT L 160, 30.6.2000.
Bryssel I (Rådets förordning (EG) nr 44/2001), EGT L 12, 16.1.2001
Bryssel II (Rådets förordning (EG) nr 1347/2000), EGT L 160, 30.6.2000.
L om skiljeförfarande 23.10.1992/967 (Pr 208)
Romkonvention, FördrS 30/1999.
L om utstationerade arbetstagare 9.12.1999/1146 (Ar 107)
L angående vissa familjerättsliga förhållanden av internationell natur 5.12.1929/379 (Ci 205)
Ärvdabalk 5.2.1965/40 (Ci 235)
Äktenskapslag 13.6.1929/234 (Ci 201)
L om registrerat partnerskap 9.11.2001/950 (Ci 208)
Därtill bör man i tentamen finna i lagböckerna (EU-lagboken medräknad) behövliga internationella normer.

Huom!

Kansainvälisen yksityisoikeuden ja oikeusvertailun opintojakson oikeusvertailuosa on liitetty osaksi oikeusteorian opintojaksoa, minkä seurauksena oikeusteorian opintojakso on 4 ov:n laajuinen.

Jos opiskelija on suorittanut kansainvälisen yksityisoikeuden ja oikeusvertailun opintojakson, mutta ei oikeusteoriaa, oikeusteorian tutkintovaatimusten kohta 4 on katsottu suoritetuksi. Opiskelija suorittaa tentissä tutkintovaatimusten kohdat 1-3. Oikeusvertailun osio katsotaan suoritetuksi, mutta sen pisteitä ei huomioida oikeusteorian arvosanaa määriteltäessä. Kansainvälisen yksityisoikeuden ja oikeusvertailun opinto-

jakson arvosana jää voimaan kansainvälisen yksityisoikeuden (1 ov) arvosanana.

Jos opiskelija on suorittanut 3 ov:n oikeusteorian opintojakson, mutta ei kansainvälisen yksityisoikeuden ja oikeusvertailun opintojaksoa, 4 ov:n oikeusteorian opintojakson tutkintovaatimusten kohdat 1-3 on katsottu suoritetuksi. Opiskelijan on suoritettava tentissä hyväksyttävästi tutkintovaatimusten kohta 4; suorituksesta saadut pisteet otetaan huomioon vain siinä tapauksessa, että ne korottavat oikeusteoriasta jo saatua arvosanaa. Lisäksi opiskelijan on tentittävä kansainvälisen yksityisoikeuden 1 ov:n opintojakso.

Kansainvälisen yksityisoikeuden valinnaiset aineopinnot

Kansainvälisen yksityisoikeuden keskeisiä kysymyksiä syventävästi (20391)

Valinnaisiin opintoihin voi osallistua pakollisen aineopintotentin hyväksytyin suorituksen jälkeen.

Tavoitteet ja käsiteltävä asia-kokonaisuus. Syventävän ja laajemman kuvan antaminen kansainvälisen yksityisoikeuden keskeisistä kysymyksistä ja normistosta.

Suoritustapa ja suorituksen sisältö. Tutkintovaatimusten yksittäisen kohdan voi korvata vastuopettajan kanssa sovitulla tavalla tekemällä jostakin alaa koskevasta tutkimuksesta kirja-analyysin.

Laajuus 6 opintopistettä / 3 opintoviikkoa.

Tutkintovaatimukset

- 1) **Bogdan, M.**, Svensk internationell privat och processrätt (2004).
- 2) **Collins, L.** (toim.), Dicey and Morris on the Conflict of Laws. Vol. 2 (2000), s. 1193-1622.
- 3) Yksi seuraavista teoksista:
Jänterä-Jareborg, M., Partsautonomi och efterlevande makes rättställning (1989),
Jänterä-Jareborg, M., Foreign law in national courts – A comparative perspective, Recueil des cours, Vol. 304 (2003), s. 185-385 tai **Liukkonen, U.**, Lainvalinta kansainvälisissä työ sopimuksissa (2002)

Kauppaoikeuden pakolliset aineopinnot (20012)

Tavoite: Perehdyttäminen keskeiseen elinkeinotoiminnan harjoittamista koskevaan kauppaoikeudelliseen sääntelyyn.

Käsiteltävä asiakokonaisuus: 1. Yhteisöoikeus, 2. Kuluttajaoikeus, 3. Immateriaalioikeus, 4. Markkinaoikeus ja elinkeinotoiminnan alakohtainen sääntely.

Laajuus: 9 opintopistettä / 5 opintoviikkoa.

Vastaava opettaja: prof. Rainer Oesch. Pakollisen aineopinnotenttin osalta tenttiassistenttina toimii tutkija Juha Vesala.

Opettajat

Bruun, Niklas, OTT. Yksityisoikeuden ruots. professori.

Bärlund, Johan, OTT, KTM. Siviili- ja kauppaoikeuden ruots. dosentti. Yksityisoikeuden ruots. yliopistonlehtori, virasta vapaa. Vanhempi tutkija sl.

Norio-Timonen, Jaana, OTT. Kauppaoikeuden dosentti. Kauppaoikeuden yliopistonlehtori. Virasta vapaa.

Nybergh, Frey, OTT, VT. Siviili- ja kauppaoikeuden ruots. dosentti.

Oesch, Rainer, OTT, VT. Kauppaoikeuden professori.

Pihlajarinne, Taina, OTL, VT. Kauppaoikeuden assistentti.

Timonen, Pekka, OTT, Kauppaoikeuden dosentti.

Toiviainen, Heikki, OTT. Kauppaoikeuden dosentti. Hoitaa kauppaoikeuden professorin virkaa.

Vesala, Juha, OTK, LL.M. Tutkija.

Viitanen, Klaus, OTT. Kauppaoikeuden dosentti. Kauppaoikeuden yliopistonlehtori (mvs).

Wilhelmsson, Thomas, OTT. Siviili- ja kauppaoikeuden ruots. professori. Yliopiston rehtori.

Opetus

Kauppaoikeuden opetusohjelma pidetään ajantasaisena yksityisoikeuden laitoksen verkkosivuilla. **Tarkista tiedot laitoksen verkkosivuilta ennen opetukseen osallistumista.**

Opetusmuodot: Luennot. Luennot korvaavat tietyn tutkintovaatimuksiin kuuluvan teoksen tai ainakin osan siitä. Korvaavien ja hyvityspisteluentojen käyttämistä koskevat säännöt on selostettu jäljempänä.

Kaikille korvaaville luentosarjoille on ilmoitettava OODIssa, viimeistään luennon alkamista edeltävän viikon torstaina klo 18.00. Tämän jälkeen ilmoittautuneita ei hyväksytä mukaan luennoille.

Oppiaineen opetuskausi: kalenteriviikot 11-16

Kauppaoikeuden korvaavat luentosarjat pidetään seuraavasti:

Markkinaoikeus (Nybergh): 9-20.3.09 (ma-pe) klo 8-10, PIV (Oodikoodi: 20012A).

Immateriaalioikeus (Oesch): 9-10.3.09 klo 14-16, PIV, 11-12.3.09 klo 12-14, PIV, 13-20.3.09 klo 14-16 (ma-pe), PIV (Oodikoodi: 20012B).

Kuluttajaoikeus (Viitanen): 24.3-3.4.09 (ma-pe) klo 12-14, PIV paitsi 2.4. PIII (Oodikoodi: 20012C).

Yhteisöoikeus (Toiviainen): 24.3.-3.4.09 (ma-pe) klo 16-18, PIV paitsi 2.4. PIII (Oodikoodi: 20012D).

Markkinaoikeuden (marknadsrätt) luento-

sarja on ruotsinkielinen, mutta sitä suositellaan myös suomenkielisille opiskelijoille, jotka luentokuulusteluissa voivat vastata suomeksi. Korvaavien luentosarjojen luentokuulusteluissa saa käyttää lakikirjaa. Markkinaoikeuden ja immateriaalioikeuden luentokuulusteluissa edellytetään myös oppikirjoihin ja säädösmateriaaliin tutustumista.

Markkinaoikeuden ja immateriaalioikeuden luentokuulustelut pidetään yhteisessä tilaisuudessa 23.3.09 klo 9-13 PI. Yhtiöoikeuden ja kuluttajaoikeuden luentokuulustelut pidetään yhteisessä tilaisuudessa 6.4.09 klo 9-14 PI, jolloin pidetään myös markkinaoikeuden ja immateriaalioikeuden uusintakuulustelut. Yhtiöoikeuden ja kuluttajaoikeuden uusintakuulustelut pidetään 15.4.09 klo 9-13 PI.

Opiskelijan, joka **suorittaa** koko **tentin korvaavilla luentosarjoilla**, on oppiaineen kaikkien vaatimusten tultua täytetyiksi **ilmoitaututtava** seuraavaan **aineopintotenttiin** opintosuorituksen rekisteröimistä varten tenttiin ilmoittautumista koskevia määräyksiä noudattaen. Ilmoittautumisen yhteydessä on **mainittava, mitkä luennot, milloin ja millaisella pistemäärällä** ne on **suoritettu** (mikäli opiskelija on suorittanut myös aikaisemmin järjestetyn kauppaoikeuden perusteet-luentosarjan, myös tämä ja saadut hyvityspisteet on mainittava). Opintosuoritus hyväksytään ja siitä annetaan arvosana tuolloin kyseisen tentin tenttitulosten antamisen yhteydessä.

Korvaavan luentosarjan suorittamalla voi korvata tentistä sitä vastaavan tenttikysymyksen ja sitä vastaavat osat tutkintovaatimuksista seuraavasti:

Yhteisöoikeus: teoksesta **Rissanen K., ym.** s. 117-582.

Immateriaalioikeus: teos **Haarmann – Mansala**.

Marknadsrätt (markkinaoikeus): teoksista **Rissanen K., ym.** s. 39-115, 663-759 ja 1065-1247.

Kuluttajaoikeus: teoksista **Rissanen K., ym.** s. 911-1061.

Myös aiemmin suoritettujen osakeyhtiölain kurssit korvaavat koko yhteisöoikeuden osuuden tentistä sekä markkinaoikeuden tai kilpailuoikeuden korvaavat kurssit markkinaoikeuden osuuden tentissä. Mahdollisista muutoksista korvaavuuksiin ilmoitetaan kauppaoikeuden verkkosivuilla.

Med stöd av samarbetet mellan juridiska fakulteten, Hanken och Svenska social- och kommunalhögskolan (Rättsam) kan studenterna delta i Hankens undervisning inom kursen Bolags- och finansieringsrätt under vt (kursen startar 2009, vecka 12). En godkänd sluttentamen i kursen ersätter s. 117-582 i punkt 1 i tentamensfordringarna. Närmare information om kursen finns på Hankens hemsidor.

Suoritustapa ja suorituksen sisältö

Kirjallinen kuulustelu, johon ilmoitaututaan OODI:ssa (koodinnumero 20012). Kuulustelussa saa käyttää lakikirjoja. Jokainen tenttiin osallistuva ottaa itse mukaansa tarpeellisiksi katsomansa lakikirjat. Lisäksi tenttiin saa tuoda sellaisia säädöskokoelman irtokappaleita tai niiden valokopioita, jotka on julkaistu lakikirjojen ilmestymisen jälkeen. Tentissä käytettävissä lakikirjoissa ja säädöskokoelman kappaleissa ei saa olla muita merkintöjä kuin alleviivauksia, pykäläviittauksia ja säädösten muutoksiin liittyviä säädöskokoelman numeroita.

Tentissä on neljä kysymystä, joista kustakin voi saada enintään kymmenen pistettä. **Vastustilaa kysymystä kohden on yksi sivu.**

Koska lakikirjojen käyttö tentissä on sallittua, ei pelkästään oikean lainkohdan löytämisestä ja sen kopioimisesta vastauspaperiin saa pisteitä. Vastauksissa edellytetään oppikirjoissa mainittujen, asiaan liittyvien seikkojen muistamista. Oikeustapauksissa puolestaan edellytetään, että tapaukseen liitty-

viä oikeussäännöksiä sovelletaan kysymyksestä ilmi käyviin tapauksen tosiseikkoihin. Oikeustapausten arvostelussa kiinnitetään erityistä huomiota siihen, miten esitetyt johtopäätökset on perusteltu.

Tentin läpäisemistä sekä korvaavien luentosarjojen ja hyvityspisteiden käyttämisestä koskevat säännöt ovat seuraavat:

1) Opiskelija voi hyödyntää tentissä 0–4 korvaavaa luentosarjaa. Opiskelija voi siten suorittaa koko kuulustelun kuuntelemalla kaikki neljä korvaavaa luentosarjaa. Tentin arvosana määräytyy tällöin luentokuulusteluista tai kurseista saatujen pisteiden kokonaismäärän perusteella.

2) Normaalisti vastattavien kysymyksien osalta tentissä **hyväksytyksi tuleminen edellyttää** sitä, että tenttijä saa **vähintään puolet** vastattavien kysymysten **maksimipistemäärästä**. Hyvityspisteitä ei oteta huomioon tentin hyväksymistä arvioitaessa, mutta kylläkin arvosanaa määrättäessä.

3) Opiskelija voi hyödyntää tentissä enintään 4 hyvityspistettä.

4) Sekä korvaavat pisteet että hyvityspisteet vanhenevat kuten luennot. Vanhentumissäännöt käyvät ilmi opinto-oppaan asianomaisesta kohdasta.

5) Mikäli opiskelija aikoo hyödyntää tentissä korvaavia luentosarjoja tai hyvityspisteitä, tenttiin ilmoittautuessa on ilmoitettava luentokuulustelussa saadut korvaavat tai hyvityspisteet, luentosarjan ajankohta (lukukausi ja -vuosi) sekä luentosarjan pitäjää. Jos kysymys korvataan luentosarjalla, tentissä vastaamiseen on myös jätettävä paperi, josta käyvät ilmi edellä mainitut tiedot. **Vain ohjeiden mukaisesti ilmoitetut tiedot otetaan huomioon tenttituloksissa.**

Tutkintovaatimukset

1) **Rissanen, K. ym.**, Yritysoikeus (2006), s. 39-115, 117-582, 663-759, 910-1247. Teoksesta voi myös lukea vastaavat jaksot päivitettyinä sen sähköisestä versiosta (WSOY:n Juridiikkaonline).

2) **Haarmann, P-L – Mansala, M-L:** Immateriaalioikeuden perusteet (2007).

Säädökset

Tutkintovaatimuksissa mainittujen teosten lisäksi edellytetään hallittavan seuraava lainsäädäntö:

Yhteisöoikeus

YhdistysL 26.5.1989/503. (Si 126)

L avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä 6.5.1988/389. (Yr 101)

L eurooppalaisesta taloudellisesta etuyhtymästä 22.12.1994/1299. (Yr 102)

Osakeyhtiölaki 21.7.2006 (624/2006) (Yr 103)

L osakeyhtiölain voimaannosta 21.7.2006 (625/2006) (Yr 103a) ja sen soveltamiseksi tarpeellisilta osiltaan aiemmasta osakeyhtiölaista (734/1978, Yr 103 lopussa)

Eurooppayhtiölaiki 13.8.2004 (742/2004) (Yr 104)

Eurooppaosuuskuntalaki 19.10.2006 (906/2006) (Yr 106a)

Asunto osakeyhtiöL 17.5.1991/809. (Yr 109)

Osuuskuntalaki 28.12.2001/1488. (Yr 105)

Säätiölaki 5.4.1930/109. (Si 128)

Kaupparekisterilaki 2.2.1979/129. (Yr 114)

Yritys- ja yhteisötietoL 16.3.2001/244 (Yr 115)

Prokuralaki 2.2.1979/130. (Yr 117)

L valtion liikelaitoksista 20.12.2002/1185 (Yr 122)

Laki valtion yhtiöomistuksesta ja omistajaohjauksesta 1368/2007(Yr 125)

KirjanpitoL 30.12.1997/1336. (Yr 301)

KirjanpitoA 30.12.1997/1339. (Yr 302)

Tilintarkastuslaki 13.4.2007/459 (Yr 305, tarpeellisilta osiltaan myös vanha tilintarkastuslaki 28.10.1994/936, Yr 305:n lopussa)

Immateriaalioikeus

Toiminimilaki 2.2.1979/128. (Yr 116)
Tekijänoikeuslaki 8.7.1961/404. (Yr 401)
PatenttiL 15.12.1967/550. (Yr 408)
L oikeudesta korkeakouluissa tehtäviin keksintöihin (369/2006)
L oikeudesta työntekijän tekemiin keksintöihin 23.12.1967/656. (Yr 410)
L hyödyllisyysmallioikeudesta 800/1991. (Yr 414)
L sopimattomasta menettelystä elinkeinotoiminnassa 22.12.1978/1061 (soveltuvin osin) (Yr 605)
L yksinoikeudesta integroidun piirin piirimalliin 16.1.1991/32. (Yr 416)
TavaramerkkiL 10.1.1964/7. (Yr 418)
Yhteismerkkilaki 5.12.1980/795. (Yr 420)
Mallioikeuslaki 12.3.1971/221. (Yr 421)
Neuvoston asetus (EY) N:o 1383/2003 tulliviranomaisten toimenpiteistä epäiltäessä tavaroiden loukkaavan tiettyjä teollis- ja tekijänoikeuksia sekä tiettyjä teollis- ja tekijänoikeuksia loukkaavien tavaroiden suhteen toteutettavista toimenpiteistä A:22.7.2003. (YrEU 400)
Laki todistelun turvaamisesta teollis- ja tekijänoikeuksia koskeissa riita-asioissa 1.5.2000/344 (Yr 425)

Markkinaoikeus

L elinkeinon harjoittamisen oikeudesta 27.9.1919 /122 (Yr 201)
L elinkeinonharjoittajien välisten sopimusehtojen sääntelystä 3.12.1993/1062. (Si 404)
L kilpailunrajoituksista 27.5.1992/480. (Yr 601)
L sopimattomasta menettelystä elinkeinotoiminnassa 22.12.1978/1061. (Yr 605)
L julkisista hankinnoista (348/2007) (Yr 608)
L vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista (349/2007) (Yr 609)
Sähkömarkkinalaki 17.3.1995/386. (Yr 704)
Viestintämarkkinalaki 23.5.2003/393. (Vi 117)
L luottolaitostoiminnasta (121/2007) (Ra 107)
L luottolaitostoiminnasta 30.12.1993/1607. (Ra 107)
L ulkomaisen luotto- ja rahoituslaitoksen toiminnasta Suomessa 30.12.1993/1608 (Ra 112)
L Rahoitustarkastuksesta 27.6.2003/587. (Ra 114)
Arvopaperimarkkinalaki 26.5.1989/495. (Ra 116)
L sijoituspalveluyrityksistä 922/2007, (Ra 119)
Vakuutusyhtiölaki 28.12.1979/1062. (Ra 204)
L ulkomaisista vakuutusyhtiöistä 17.3.1995/398. (Ra 206)
L Vakuutusvalvontavirastosta 29.1.1999/78. (Ra221)
L Vakuutusedustuksesta 15.7.2005/570 (Ra 213)
EU:n perustamissopimuksen kilpailuartiklat (Euroopan Unionista tehdyn sopimuksen ja Euroopan yhteisön perustamissopimuksen konsolidoidut toisinnot 2002/C 325/01) artiklat 81-82.

Kuluttajaoikeus

TuotevastuuL 17.8.1990/694. (Si 303)
Asuntokauppalaki 23.9.1994/843. (Si 505)

KuluttajansuojaL 20.1.1978/38. (Yr 501)
L kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta 30.1.2004/75 (Yr 502).
L kiinteistöjen ja vuokrahuoneistojen välityksestä 15.12.2000/1074. (Yr 506)
Valmismatkalaki 28.11.1994/1079. (Yr 508)

Författningar

Förutom de författningar som nämns i tentfodringarna krävs att följande lagstiftning behärskas.

Samfunds rätt

Föreningslag 26.5.1989/503
Lag om öppna bolag och kommanditbolag 29.4.1988/389
Lag om europeiska ekonomiska intressegrupperingar 22.12.1994/1299
Lag om aktiebolag 21.7.2006
Lag om verkställighet av aktiebolagslag 21.7.2006/625

Lag om europabolag 13.8.2004/742
Lag om europaandelslag 19.10.2006/906
Lag om bostadsaktiebolag 17.5.1991/809
Lag om andelslag 2812.2001/1488
Lag om stiftelser 5.4.1930/109
Handelsregisterlag 2.2.1979/130
Lag om statliga affärsverk 20.12.2002/1185
Bokföringslag 30.12.1997/1336
Bokföringsförordning 30.12.1997/1339
Revisionslag 13.4.2007/459 (för nödvändiga delar också den gamla revisionslagen 28.10.1994/936)

Immateriell rätt

Firmalag 2.2.1979/128
Upphovsrättslag 8.7.1961/404
Patentlag 15.12.1967/550
Lag om rätt till arbetstagares uppfinningar 23.12.1967/656
Lag om nyttighetsmodellrätt 10.5.1991/800
Lag om otillbörligt förfarande i näringsverksamhet 22.12.1978/1061
Lag om ensamrätt till kretsmönster för integrerade kretsar 11.1.1991/32
Varumärkeslag 10.1.1964/7
Lag om kollektivmärken 5.12.1980/795
Mönsterrättslag 12.3.1971/221
Rådets förordning 1383/2003, 22.7.2003, om tullmyndigheternas ingripande mot varor som misstänks göra intrång i vissa immateriella rättigheter och om vilka åtgärder som skall vidtas mot varor som gör intrång i vissa immateriella rättigheter.
Lag om säkerställande av bevisning i tvistemål som gäller immateriella rättigheter 1.5.2000/344

Marknadsrätt

Lag angående rättighet att idka näring 27.9.1919/122
Lag om reglering av avtalsvillkor mellan näringsidkare 3.12.1993/1062
Lag om konkurrensbegränsningar 27.5.1992/480
Lag om otillbörligt förfarande i näringsverksamhet 22.12.1978/1061
Lag om offentlig upphandling 23.12.1992/1505
Elmarknadslag 17.3.1995/386
Kommunikationsmarknadslag 23.5.2003/393
Kreditinstitutslag 30.12.1993/1607
Lag om utländska kreditinstitut och finansiella instituts verksamhet i Finland 30.12.1993/1608
Lag om Finansinspektionen 27.6.2003/587
Värdepappersmarknadslag 26.5.1989/495
L om värdepappersföretag 922/2007
Lag om försäkringsbolag 28.12.1979/1062
Lag om utländska försäkringsbolag 17.3.1995/398
Lag om Försäkringsinspektionen 29.1.1999/78
Lag om försäkringsförmedling 15.7.2005/570
Eu:s grundfördrags konkurrensartiklar (Euroopan Unionista tehdyn sopimuksen ja Euroopan yhteisön perustamissopimuksen konsolidoidut toisinnot 2002/C 325/01) artiklat 81-82.

Konsumenträtt

Konsumentskyddslag 20.1.1978/38
Lag om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet 30.1.2004/75
Lag om förmedling av fastigheter och hyreslägenheter 15.12.2000/1074
Lag om paketresor 28.11.1994/1079
Produktansvarslag 17.8.1990/694
Lag om bostadsköp 23.9.1994/843

Kauppaoikeuden valinnaiset aineopinnot

Suoritustapa: Kirjalliset kuulustelut ja harjoitus-seminaarit.

Kirjalliset kuulustelut: Valittavana on neljä eri linjaa: yhteisöoikeus, immateriaalioikeus, markkinaoikeus ja kuluttajaoikeus. Kussakin on mahdollisuus suorittaa kirjallinen kuulustelu (10 op, n. 1500 sivua) kahdesti vuodessa. Lkv 2008–2009 valinnaisia opintoja voi suorittaa seuraavasti: yhteisö- ja kuluttajaoikeus kevätlukukauden ensimmäisellä (20.1.), ja kolmannella tenttikierroksella (28.5), sekä kauppaoikeuden kesätenttipäivänä: immateriaali- ja markkinaoikeus syyslukukauden ensimmäisellä (24.10), kevätlukukauden toisella tenttikierroksella (20.4) sekä kevätlukukauden viimeisellä tenttikierroksella (28.5).

Kirjallisiin kuulusteluihin ilmoittaudutaan OODI:ssa. Kunkin opintojakson koodinumero on mainittu opintojakson nimen yhteydessä. **Tenttiin ilmoittauduttaessa on ehdottomasti mainittava** sitä varten **luetut vaihtoehtoiset teokset**.

Kirjalliset kuulustelut ovat lakikirjattenttejä, jollei kyseisen osa-alueen kohdalla erikseen toisin mainita. Mukaan saa siten ottaa myös EU-oikeuden lakikirjan. Opiskelijoiden edellytetään hallitsevan tutkinto-vaatimuksissa mainittujen teosten lisäksi myös samaa aihepiiriä koskevan lainsäädännön.

Korvaavuus: Yksi tai useampi kirjallisen kuulus-telun tutkintovaatimuksiin kuuluvista teoksista voidaan vastaavan opettajan kanssa sopimalla korvata esimerkiksi tekemällä jostain alaa koskevasta väitöskirjasta tai muusta tutkimuksesta kirja-ana-lyysi. Myös korvaavia tai hyvityspisteluentoja voidaan järjestää eri linjoilla. -Jos jokin tutkintovaatimuksiin kuuluva kirja on suoritettu jo aikaisemmin, tulee opiskelijan sopia vastaavan opettajan kanssa jonkin muun teoksen lukemisesta.

Yhteisöoikeus (20191)

Laajuus: Kirjatentti 10 opintopistettä / 5 opintoviikkoa. Luentokurssi 4 ECTS.

Tavoite: Perehtyä suomalaisen yhteisöoikeuden, erityisesti osakeyhtiöoikeuden, keskeisiin tulkintaongelmiin, tutustua ulkomaiseen ja EU:n yhteisöjä koskevaan oikeudelliseen sääntelyyn.

Sisältö: 1) Suomalaisen osakeyhtiöoikeuden erityiskysymykset, 2) Eräiden ulkomaiden yhteisöoikeudellinen sääntely, 3) EY:n yhteisöoikeuden harmonisointi ja sen toteuttaminen.

Vastaava opettaja: prof. (mvs.) **Heikki Toivainen**.

Tutkintovaatimukset

- 1) **-Mähönen, Jukka - Säiläkivi, Antti - Villa, Seppo:** Osakeyhtiölaki käytännössä (WSOY Pro) 2006, s. 55-651 ja **Toivainen, Heikki:** Suomen uusi osakeyhtiölaki. Kilpailukykyinen osakeyhtiölainsäädäntö 2000-luvun yrityksille 1800-luvun sääntelyllä? Business Law Forum 2006, s. 25-67.
- 2) **Mähönen, Jukka - Villa, Seppo:** Osuskunta (WSOY Pro) 2006 (noin 200 sivua) tai **Sandström, T.:** Svensk aktiebolagsrätt. Norstedts Juridik AB (2005, 2006)
- 3) **Wilhelmsson, T. - Jääskinen, N.,** Avoimet yhtiöt ja kommandiittiyhtiöt (2001) *tai samat*, Öppet bolag och kommanditbolag (1989) tai **Halila, H. - Tarasti, L.,** Yhdistys-oikeus, 3. painos (2006), josta luetaan s. 67-319 (1-28 §), s. 465-517 (35-37 §) ja s. 559-605 (7 ja 8 luku johdantokapitoliin)
- 4) **Werlauff, E.,** EU Company Law. Common Business Law of 28 States (2003), s. 1-160 (luvut 1-3), 251-354 (luvut 8-11), 437-505 (luvut 15-17) ja 627-641 (luku 21) tai **Andersen, Paul Krüger - Sørensen, Karsten Engsig (eds.):** Com-

pany Law and Finance. Forlaget Thomsen A/S. Viborg 2008 (ISBN 13:978-87-619-1974-8), 347 sivua.

5) **Dine, J.**, The Governance of Corporate Groups (2000), tai seuraavat artikkelit: **Toiviainen, Heikki**: Yrityksen yhteiskuntavastuu ja corporate governance. Näkökulma suuren yrityksen legitimeettiin ja kilpailukykyyn 21. vuosisadalla. Business Law Forum 2004 (vastaava toimittaja Esa Kolehmainen), s. 389-435 ja **Toiviainen, Heikki**: RACE THROUGH THE BOTTOM. Sääntelemättömien markkinoiden uhkakuvia demokratialle - ratkaisuna oikeus? Business Law Forum 2008 (vastaava toimittaja Esa Kolehmainen), s. 323-395.

Tentissä edellytetään hallittavaksi myös tenttikirjallisuuteen liittyvä suomalainen lainsäädäntö.

Osan tutkintovaatimuksiin kuuluvista kirjoista voi korvata erikseen sovittavalla tavalla harjoitusaineen tyypisellä kirjoituksella, kirja-analysillä taikka muualla suoritetuilla opinnoilla tms.

Prof. **Heikki Toiviainen** holds the course "Introduction to the Finnish Corporate Law" (3 or 6 ECTS). The purpose of this course is to give a survey of the Finnish law concerning business organizations. The lectures will cover the background, basis and main features of the stipulations and practices of the conditions for carrying on business in Finland in general as well as an introduction to the legislation concerning the different forms for incorporated business enterprises, i.e. trading companies (general partnerships), commandite companies (limited partnerships), companies limited by shares and cooperative societies, including comparison between the various types of corporations. Specific attention will be paid to the new Finnish

Companies Act (which applies to companies limited by shares), effective as of September 1, 2006. The course consists of lectures (30 hours, 3 ECTS). In addition students may read Toiviainen, Heikki: Introduction to the Finnish Business Law (Helsinki 2008), pp. 243-727 and 751 in order to earn 3 ECTS more. Lectures: Tue 3.2.2009, 4 - 8 PM (PIV), Wed 4.2.2009, 12 AM - 4 PM (PIV), Thu 5.2.2009 4 - 8 PM (PIV), Fri 6.2.2009 4 - 6 PM (PIV), Tue 10.2.2009, 4 - 6 PM (PIV), Wed 11.2.2009, 12 AM - 4 PM (PIV), Thu 12.2.2009, 4 - 8 PM (PIV), Fri 13.2.2009, 12 AM - 4 PM (PIV). Lecture examinations: Tue 17.2.2009 12 AM - 2 PM (PIV), Fri 27.2.2009 12 AM - 2 PM (PIV).

Immateriaalioikeus (20192)

Laajuus: Kirjatentti 10 opintopistettä / 5 opintoviikkoa. Luentokurssi 2 tai 6 ECTS

Tavoite: Perehtyä aineettomien oikeuksien (immateriaalioikeuksien) pääkysymyksiin ja ongelmiin, erityisesti suojan kohteiden rajaamiseen, suojan sisältöön ja ulottuvuuksiin sekä sopimussuhteisiin.

Sisältö: suomalaisen ja eurooppalaisen teollis- ja tekijänoikeuden pääkysymykset oikeus- ja sopimuskäytännössä esiintyvien tulkintaongelmineen. Eurooppapatentti, yhteisön merkki ja malli sekä näiden suhde kansallisiin vastaaviin ilmiöihin.

Huom! **Tentti ei ole lakikirjatentti.**

Vastaava opettaja: prof. **Rainer Oesch.**

Tutkintovaatimukset

1. **Haarmann, P-L**, Immateriaalioikeus (2006) tai **Levin, M.** Lärobok i immaterialrätt (2007).

2. **Oesch, R.** – **Rinkineva, M-L**, – **Hietamies, H.** – **Puustinen, K.**, Mallioikeus – muotoilun suoja (2005) (s. 1-261) tai **Oesch,**

R. – Pihlajamaa, H. , Patenttioikeus (2008)
3. Haarmann, P-L., Tekijänoikeus ja lähi-oikeudet (2005)
4. Salmi, H. – Häkkänen, P.,-Oesch, R. – Tommila, M., Tavaramerkki (2002) tai uudempi painos tai Wessman, Förväxlingsrisk och anseendeskydd i varumärkesrätten (2002) tai Castrén, M. Toiminimi (2008).

Professor Niklas Bruun holds the course “International Intellectual Property Law” (2 ECTS, or 6 ECTS with a term paper requirement and special reading). The aim of the course is to give a comprehensive understanding of the background, content and functioning of different international IP institutions and instrument. Focus is both on the global level (WTO and the TRIPS-agreement, WIPO and its important IP-Conventions as well as the Bern- and Paris Conventions and on a European level (the European Union, the EPC-Convention). The relationship between regulation of trade (free movement of goods within the European Union) and the IP legal regime is also explored. Special attention is paid to the interaction between different levels and the different ways international instruments can be implemented and made effective. Also the relationship between international regulation on one hand and on the other harmonization of choice-of-law-mechanisms, crossborder enforcement and recognition of judgments in other jurisdictions is discussed. The course consist of following lectures: Mon 3.11.2008, 4 - 6 PM (PIV), Tue 4.11.2008, 4 - 6 PM (PIV), Wed 5.11.2008, 4 - 6 PM (PIV), Mon 10.11.2008, 4 - 6 PM, (PIV), Tue 18.11.2008, 2 - 4 PM (PIV), Wed 19.11.2008, 12 AM - 4 PM (PIV), Thu 20.11.2008, 2 - 4 PM (PIV), Mon 26.11.2008, 12 AM - 4 PM (PIV). Lecture examinations: Tue 9.12.2008, 4 - 6 PM (PIV), Fri 18.12.2008, 4 - 6 PM (PIV).

Readings:

1) Gervais, Daniel (ed), Intellectual Property, Trade and Development, Strategies ton Optimize Economic Development in a TRIPS-Plus Era. Pxford University Press 2007;

2) John H. Barton, Frederick M. Abbott, Carlos M. Correa, Josef Drexl, Dominique Foray and Ron Marchant: *Views on the Future of the Intellectual Property System*. ICTSD Programme on IPRs and Sustainable Development, Selected Issues Brief No.1, ICTSD, June 2007. Available on the web site of ICTSD (<http://www.iprsonline.org>);

3) Helfer, Laurence R.: *Towards a Human Rights framework for Intellectual Property*. U.C. Davis Law Review, Vol 40, pp. 971-1020. (Available e.g. in Westlaw, database jlr); WTO-panel: Canada - Patent Term, WT/DS170/R (2000)

4) Panel Report, *Canada — Term of Patent Protection*, WT/DS170/R, 2000, adopted as upheld by Appellate Body 12 October 2000. DSR 2000:XI, 5121. Two documents, altogether 161 pages. Available e.g. on the web site: <http://www.globefield.com/itr-cases-c.htm>;

5) The Court of Justice of the European Communities (ECJ) - IP case law Cases since July 1997 are available on the web site of the ECJ, <http://curia.europa.eu/juris/cgi-bin/form.pl?lang=en>. Judgments since 1970 are available in Eur-lex with all cross-referencing, but Eur-lex is not as up-to-date as Curia web site: http://eur-lex.europa.eu/RECH_jurisprudence.do

Markkinaoikeus (20193)

Laajuus: Kirjatentti 10 opintopistettä / 5 opintoviikkoa.

Vastaava opettaja: prof. Niklas Bruun

Tutkintovaatimukset

Mikäli opiskelija on suorittanut Eurooppaoikeudessa EY:n sisämarkkinaoikeuden tai EY:n kilpailuoikeuden valinnaisten opintojen tentin, hänen osaltaan sovitaan erikseen markkinaoikeuden tentin tutkintovaatimukset.

- 1) **Alanen, J.**, Tavaroiden vapaa liikkuvuus Euroopan unionissa (2002).
- 2) **Kuoppamäki, P.**, Uusi kilpailuoikeus, (Helsinki 2006)
- 3) **Karjalainen, J., - Laurila, O., - Parkkonen, J.**, Arvopaperimarkkinlaki (Jyväskylä 2005)
- 4) **Palm, J.**, Yritysosot ja määräysvalta-markkinat (Helsinki 2005)

Kuluttajaoikeus (20194)

Laajuus: Kirjatentti 10 opintopistettä / 5 opintoviikkoa.

Vastaava opettaja: yliopistonlehtori (mvs.) Klaus Viitanen

Tutkintovaatimukset

- 1) **Sisula-Tulokas, L. - Luukkonen, I. - Saario, M. (toim)**, Kuluttajien vakuutus-toimisto ja Vakuutuslautakunta 35 vuotta (2006) tai **Hoppu, K.**, Sijoitustuotteiden markkinoinnin sääntely (2004).
- 2) **Viitanen, K.**, Lautakuntamenettely kuluttajariitojen ratkaisukeinona (2003), s. 1–225, 393–402 ja 461–553 tai **Wilhelmsson, T.**, Twelve Essays on Consumer Law and Policy (1996).
- 3) **Howells, G. - Wilhelmsson, T.**, EC Consumer Law (1997).
- 4) **Larsson, M.**, Konsumentkyddet över gränserna - särskilt inom EU (2002) tai **Howells, G. - Micklitz, H., - Wilhelmsson, T.**, European Fair Trading Law - The Unfair Commercial Practices Directive (2006).

Johdatus Venäjän kauppa- ja sopimusoikeuteen

Kurssien laajuus: Kurssi "Lectures on Business Law in Russia", 1 opintopiste ja kurssi "Venäjän kauppa- ja sopimusoikeus" 2 opintopistettä.

1) Lectures on Business Law in Russia

This course (Prof. Vladimir Orlov) provides short introduction to the contemporary Russian business law. The special focus is in the contract law, company law, and intellectual property rights. The course consist of following lectures: Mon 29.9.2008 4-6 PM (PIV), Tue 30.9.2008 4-6 PM (PIV), Wed 1.10.2008 4-6 PM (PIV), Fri 3.10.2008 4-6 PM (P IV). Lecture examinations: Wed 8.10.2008 2-4 PM, (PIV), Fri 17.10.2008, 12 AM-2 PM (PIV).

2) Venäjän kauppa- ja sopimusoikeus

Opettaja: Professori Vladimir Orlov (Lapteenrannan teknillinen yliopisto)

Tavoite: Antaa opiskelijoille kokonaiskuva Venäjän kauppa- ja sopimusoikeuteen kuuluvasta keskeisestä sääntelystä:

- yksityisoikeuden keskeiset lähteet ja periaatteet
- yhtiötoiminnan harjoittamisen eri muodot ja niiden sääntely
- yhtiöverotus
- kilpailuoikeus
- immateriaalioikeudet ja niiden sääntely
- sopimusoikeuden keskeiset periaatteet
- ulkomaankauppaa koskeva sääntely

Opetus: Luennot (yhteensä 18 tuntia) pidetään Porthanian luentosalissa P IV tammi-kuussa 2009 seuraavasti: 12.1. klo 10-14, 13.1. klo 16-18, 14.1. klo 10-14, 15.1. klo 10-14, 16.1. klo 10-14, 19.1. klo 10-12 (1. luentokuulustelu), 26.1. klo 10-12 (2. luentokuulustelu).

Kurssiin osallistuminen ei edellytä ennakkoilmoittautumista. Opetuskieli on suomi. Mahdolliset tiedustelut: prof. Orlov (vladimir.orlov@lut.fi).

Luentoja kuuntelevat opiskelijat voivat lisäksi halutessaan lukea myös aihepiiriin kuuluvaa kirjallisuutta, ja näin hankkia lisää opintopisteitä (3-4 ECTS). Kirjallisuus tentitään luentokuulustelujen yhteydessä. Tarkemmat tiedot kirjallisuudesta löytyvät kauppaoikeuden verkkosivuilta.

Kirjanpito

Kirjanpidon pakollinen opintokokonaisuus on jaettu kahteen osaan:

1. kirjapidon perusteet
2. kirjanpidon jatkokurssi

Oppiaineen opetuskaudet: kalenteri-
viikot **48-50 ja 11**

Kirjanpidon perusteet (200198)

Tavoitteet. Opintojakso tutustuttaa opiskelijan kirjanpitoinformaation tuottamiseen ja sen hyväksikäytön perusteisiin.

Käsiteltävä asiakokonaisuus. Kirjanpidon ja tilinpäätöksen peruskäsitteet ja periaatteet, tilinpäätöksen sisältö ja hyväksikäyttö sekä verotuksen perusteet.

Laajuus 4 op (2,5 ov)

Opettajat

KTM **Arja Koskela**, kirjanpidon tuntiopettaja. Suomenkielisen opetuksen **vastuupettaja**.

KTM **Carsten Mäsabacka**, kirjanpidon tuntiopettaja. Ruotsinkielisen opetuksen **vastuupettaja**.

Opetusmuodot. Syksyllä 2008 opintonsa aloittaneille kirjanpidon perusteiden kurssi järjestetään viikoilla 48-50. Se käsittää kaikille opiskelijoille yhteisen luento-opetuksen (14 tuntia) sekä harjoitukset (18 tuntia), joita varten opiskelijat jaetaan noin 40 hengen ryhmiin. Harjoitusryhmiin ilmoittaudutaan ennakkoon WebOodin kautta. Tätä aikaisemmin opintonsa aloittaneille kurssi järjestetään yhdistettyinä luento- ja harjoitustunteina, joille myös on ilmoittautuminen WebOodissa.

KTM **Arja Koskela** pitää kirjanpidon perusteiden kurssin syksyllä 2008 aloittaneille

opiskelijoille, **luennot** ma 24.11. klo 15-19 PIII, to 27.11. klo 10-12 PIII ja ma 1.12. ja 8.12. klo 10-14 PII.

Näihin luentoihin liittyvät **harjoitukset** (Oodi-koodi 200198) järjestetään viidessä ryhmässä:

Ryhmä 1: Ti 25.11. klo 10-13 ls 8, to 27.11. klo 12-15 ls 1, ma 1.12. klo 14-16 ls 9, ke 3.12. klo 10-13 ls 9, ma 8.12. klo 14-16 ls 3 ja ke 10.12. klo 10-13 ls 9.

Ryhmä 2: Ti 25.11. klo 13-16 ls. 9, to 27.11. klo 15-18 ls 1, ma 1.12. klo 16-18 ls 9, ke 3.12. klo 13-16 ls 9, ma 8.12. klo 16-18 ls 3 ja ke 10.12. klo 13-16 ls 9.

Ryhmä 3: Ke 26.11. klo 9-12 ls. 9, pe 28.11. klo 9-12 ls 1, ti 2.12. klo 10-12 ls 8, to 4.12. klo 9-12 ls 1, ti 9.12. klo 10-12 ls 9 ja to 11.12. klo 9-12 ls 1.

Ryhmä 4: Ke 26.11. klo 12-15 ls. 9, pe 28.11. klo 12-15 ls. 1, ti 2.12. klo 12-14 ls. 8, to 4.12. klo 12-15 ls. 1, ti 9.12. klo 12-14 ls. 9 ja to 11.12. klo 12-15 ls. 1.

Ryhmä 5: Ke 26.11. klo 15-18 ls 9, pe 28.11. klo 15-18 ls. 1, ti 2.12. klo 14-16 ls. 8, to 4.12. klo 15-18 ls. 1, ti 9.12. klo 14-16 ls. 9 ja to 11.12. klo 15-18 ls. 1.

Opetuspaikkana on Mariankatu 11, päiväkohtainen luentosalin numero on mainittu kellonajan jälkeen.

Ennen syksyä 2008 opinnot aloittaneille kirjanpidon kurssi pidetään syyslukukaudella 2.9. – 15.9. ti, ke ja to klo 14-18, Economicum sh 3-4 sekä ma 15.9 klo 14-19 U40, s. 6. Ensimmäinen kuulustelumahdollisuus on viimeisellä luennoilla 15.9. Kurssi pidetään uudelleen kevätlukukaudella ma, ke 12.1. – 4.2. klo 14-18. Maanantaisin opetuspaikkana on M11, ls 8 ja keskiviikkoisin M11, ls 2. Molemmilla kerroilla mukaan mahtuu noin 50 opiskelijaa.

EM **Carsten Måsabacka** håller kursen i bokföring (24.11.-12.12): 24.11. P668 16-18, 25.11. P668 15-18, 26.11. P668 14-16, 27.11. P668 15-18, 28.11. P668 14-16, 1.12. P668 15-18, 2.12. P668 15-18, 3.12. P668 15-18, 8.12. P668 15-18, 9.12. P668 16-18, 11.12 P668 15-18, 12.12 P668 13-16.

Suoritustapa. Luennot ja harjoitukset sekä kirjallinen kuulustelu. Kuulusteluun saa tuoda lakikirjat ja laskimen.

Tutkintovaatimukset. **Ihantola, Eeva-Mari & Leppänen, Pasi & Kuhanen, Hanna & Sivonen, Irene:** *Yrityksen kirjanpito – perusteet ja sovellusharjoitukset* (2008), luvut 1-4 ja 8.

Kirjanpidon jatkokurssi (200199)

Tavoitteet ja sisältö. Opintojakson tarkoitus on kerrata ja saattaa ajan tasalle kirjanpidon perusteiden tuntemus sekä syventää osaamista erityisesti tilinpäätösanalyysin ja veroekonomian alueella. Kurssin käyminen on suositeltavaa ennen finanssioikeuden aineopintotenttiin osallistumista.

Laajuus: 1 op (0,5 ov)

Opetusmuodot. Luento-opetus ja harjoitukset (yht. 16 tuntia). Kurssille on ilmoitautuminen WebOodissa.

KTM **Arja Koskela** pitää kirjanpidon jatkokurssin luennot ja harjoitukset syyslukukaudella ti-to 23.9.-25.9. ja ti 30.9. klo 14-18 P674 sekä uudelleen kevätlukukaudella ma 9.3. klo 16-19, ti 10.3. ja ke 11.3. klo 10-14 U40, s. 1 ja pe 13.3. klo 10-14 PII. Molemmilla kerroilla ensimmäinen kuulustelumahdollisuus on viimeisellä luennolla.

EM **Carsten Måsabacka** håller fortsättningskursen i bokföring vt. fortsättningskursen i bokföring vt. måns 9.-11.3. 14-18 P668 och fre 13.3. 13-17 P722.

Suoritustapa. Luennot ja harjoitukset sekä kirjallinen kuulustelu. Kuulusteluun saa tuoda lakikirjat ja laskimen.

Tutkintovaatimukset. **Ihantola, Eeva-Mari & Leppänen, Pasi & Kuhanen, Hanna & Sivonen, Irene:** *Yrityksen kirjanpito – perusteet ja sovellusharjoitukset* (2008), luvut 5-8, sekä opettajan osoittama muu materiaali.

Lääkintä- ja bio-oikeuden valinnaiset aineopinnot

Lääkintä- ja bio-oikeuden perusteet (20134)

Tavoite. Yleiskuvan antaminen lääikintä- ja bio-oikeudesta poikkitieteellisenä oikeudenalana, alan käsitteistä ja periaateista sekä keskeisestä lainsäädännöstä ja sen kehittämisestä.

Käsiteltävä asiakokonaisuus. 1. Lääkintä- ja bio-oikeus tieteen ja oikeudenalana sekä sen suhde lähitieteisiin (kuten lääikintä-etiikkaan ja oikeuslääketieteeseen) ja oikeudenaloihin (kuten sosiaali ja terveys-oikeuteen), 2. Potilaan ja lääkärin (tai muun terveydenhuollon ammattihenkilöstön) välistä suhdetta koskevat oikeudelliset kysymykset ja niiden sääntely lainsäädännössä, 3. Lääketieteellisten toimenpiteiden, tutkimuksen ja bioteknologian oikeudellinen arviointi ja sääntely, 4. Oikeuslääketieteen ja psykiatrian perusteet.

Laajuus 8 opintopistettä / 4 opintoviikkoa

Opettajat ja tutkijat

Lahti, Raimo, OTT, VT, VTM. Rikosoikeuden professori. Lääikintä- ja bio-oikeuden opintojakson vastaava opettaja.

Burrell, Riitta, OTT, LL.M. Lääikintä- ja bio-oikeuden dosentti.

Lötjönen, Salla, OTT, MA. Lääikintä- ja bio-oikeuden dosentti.

Hannuniemi, Anja, OTL, VT. Lääikintäoikeuden tohtorikoulutettava.

Soini, Sirpa, OTK, VT. Lääikintä- ja bio-oikeuden tohtorikoulutettava.

Walén, Laura, OTK, FT. Lääikintä- ja bio-oikeuden tohtorikoulutettava.

Suoritustapa. Jakso koostuu sl 2008 järjestettävistä luennoista sekä luentojen jälkeen pidettävästä kuulustelusta, jossa kontrolloidaan luennoilla käsitellyn ja seuraavassa mainittavan kirjallisuuden osaamista. Niille, jotka eivät tule hyväksytyiksi ensikuulustelussa 24.10.2008 (a) tai ovat estyneet siihen osallistumasta, järjestetään yksi uusintakuulustelu 27.1.2009. Näiden kahden kuulustelun tarkemmat tiedot ilmoitetaan tenttipäiväaikataulussa. Niihin ilmoittaudutaan normaalikäytännön mukaisesti. Kuulusteluissa saa käyttää lakikirjoja.

Opetus

Syksyllä 2008 järjestettävä luontosarja salissa PIV:

Ti 16.9 klo 18-20. Raimo Lahti: Lääikintä- ja bio-oikeus oikeudenalana.

Ke 17.9 klo 18-20. Raimo Lahti: Eryityskysymyksiä: potilaan itsemääräämisoikeus, potilasvahinkolaki ja eutanasia.

Ke 24.9. klo 8-10. Sirpa Soini: Lääikintä- ja bio-oikeuden kansainväliset lähteet.

To 25.9. klo 12-14. Salla Lötjönen: Lääketieteellinen tutkimus ihmisillä.

Ti 30.9. klo 8-10. Sirpa Soini: Lainsäädäntö ja genetiikka (erit. geenitestit).

Ma 6.10 klo 18-20. Laura Walén: Modernin bioteknologian sääntelyn erityispiirteitä.

Pe 10.10 klo 12-14. Anja Hannuniemi: Alakäisen potilaan asema;

lasten pahoinpitelyn ja seksuaalisen hyväksikäytön selvittäminen (STAKESin ohjeet).

Ke 15.10 klo 14-16. Salla Lötjönen: Elinluovutukset.

To 16.10 klo 12-14. Anja Hannuniemi: STAKESin ohjeet loppuun; lääkärinlausuntojen oikeudellinen arviointi

Em. luentojen seuraamisen lisäksi järjestetään myöhemmin ilmoitettava vierailu Oikeuslääketieteen laitokselle sekä edellytetään oi-

keustieteen opiskelijoiden osallistuvan lääketieteen opiskelijoiden kanssa etiikkatapauksia pohtiviin ryhmätapaamisiin, siten kuin prof. R. Lahden alkuluennoilla tarkemmin ohjeistetaan. Lääkäriin etiikkaa koskevia tapauksia on julkaistu verkkoversiona osoitteessa <http://www.terkko.helsinki.fi/resurssi/etiikka-pankki>.

Opiskelijoille suositellaan perehtymistä oppiaineen verkkosivulla julkaistuihin tenttikysymyksiin ja niiden mallivastauksiin.

Luentojen ohessa tentittävä kirjallisuus:

1) **Lohiniva-Kerkelä, M.**, Terveydenhuollon juridiikka (2.p. 2007, 267 s.) täydennettynä **R. Lahden** artikkeleilla Eutanasia ja kuolevan potilaan hoito (Juhlajulkaisu Eero Backman, 2005, s. 91–109), Lääkäri ja henkilökohtaiseen koskematto-

muuteen puuttuminen (Terttu Utraisen juh-lakirja, 2006, s. 187–210) ja Potilastietojen luottamuksellisuuden suoja ... (Juhlajulkaisu Pekka Hallberg, 2004, s. 206–216).

2) **Lötjönen, S.**, Yhteenvetoartikkeli Lääketieteellinen tutkimus ihmisillä. Samanimisessä väitöskirjassa, Forum Iuris (2004); tekstistä on saatavissa verkkoversio (195 s.).

3) **Lehtonen, L.** (toim.), Bio-oikeus lääketieteessä (2006, 256 s.).

4) **Penttilä, A. ym.**, Oikeuslääketiede (2000), s. 1–21, 74–120, 165–173, 189–211, 278–299, 315–368 ja 412–417 (186 s.) täydennettynä artikkelilla **Lappi-Seppälä, T.**, Syyntakeettomuussäännösten soveltamiskäytäntöjen tutkimisesta (Juhlajulkaisu Eero Backman, 2005, s. 133–150).

Opiskelijoiden edellytetään kykenevän hyödyntämään alan säädöksiä, joita on kattavasti eripainoksessa Suomen lain Sosiaali- ja terveydenhuoltolainsäädäntö, Suomen Laki-teosten So ja Si -osastoissa ja Editan Laki-kirjoissa.

Maa-, vesi- ja ympäristöoikeuden pakolliset aineopinnot (20016)

Tavoite. Yleiskuvan antaminen oikeudenalan perusteista ja ohjauskeinoista. Kokonaiskuvan antaminen maankäytön suunnittelusta ja kiin-teistöjärjestelmästä, luonnonvarojen käytöstä, luonnonsuojelusta ja ympäristönsuojelusta.

Käsiteltävä asiakokonaisuus. 1. Yleiset opit sekä ylikansallinen ympäristöoikeus. 2. Maankäytön suunnittelu ja rakentaminen. 3. Ympäristön pilaantumisen ehkäisyyn yleiset periaatteet ja ohjauskeinot. 4. Luonnonvarojen käytön ohjaus ja luonnon suojeleminen. 5. Vesioikeus. 6. Kulttuuriympäristön hoito ja suojeleminen. 7. Kiinteistönmuodostamisoikeus ja pakkotoimioikeudet.

Laajuus 6 opintopistettä.

Opettajat

Hollo, Erkki J., OTT, Dr. iur. Ympäristöoikeuden professori. Oppiaineen **vastuupettaja**.

Majamaa, Vesa, OTT, VT. Ympäristöoikeuden professori.

Utter, Robert, OTT. Ympäristöoikeuden assistentti. Virasta vapaa.

Forss, Matias, OTK. Ympäristöoikeuden assistentti (mvs).

Ekroos, Ari, OTT. Ympäristöoikeuden dosentti.

Holma, Kyösti, OTT, DI. Ympäristöoikeuden dosentti.

Kuusiniemi, Kari, OTT. Ympäristöoikeuden dosentti.

Määttä, Tapio, OTT. Ympäristöoikeuden dosentti.

Belinskij, Antti, OTL. Tutkija.

Mehling, Michael, Gerichtsassessor. Tutkija

Opetus

Oppiaineen opetuskausi: kalenteriviikot **46-49**

Opetusmuodot. Luennot. Pakollisia aineopintoja varten pidetään yleisesityksen sisältävä korvaava luentosarja. Hyvityspistelunnon hyväksytystä suorittamisesta voi saada enintään 5 hyvityspistettä tenttiin. Korvaavan luentosarjan suorittamalla voi korvata erikseen ilmoitetun tutkintovaatimuskohdan pistein 1-10. **Korvaavilla luentosarjoilla voi korvata enintään kaksi tenttikysymystä.**

Prof **Vesa Majamaa** luennoi maankäyttö- ja rakennuslaista 11.11.–3.12. ti, ke, pe klo 8–10 P IV. Korvaa tutkintovaatimusten kohdan 3.

Suoritustapa ja suorituksen sisältö

Kirjallinen kuulustelu. Kuulustelussa saa käyttää teoksia Suomen Laki I, II ja III, Finlands Lag I ja II, sekä EU-oikeuden lakikirjaa. Säädöskokoelman irtokappaleiden tuomisesta, sallituista merkinnöistä lakikirjoissa ks. Lakikirjatentit. Vastausti-laa kysymystä kohden on yksi sivu.

Koska lakikirjojen käyttö tentissä on sallittua, ei pelkästään oikean lainkohdan löytämisestä ja kopioimisesta vastauspaperiin saa yleensä pisteitä. Hyväksyttävät vastaukset edellyttävät esseevas-tauksissa oppikirjoissa mainittujen, asiaan liittyvien seikkojen esittämistä. Oikeustapauksissa puolestaan edellytetään, että tapaukseen liittyviä oikeussäännöksiä myös sovelletaan kysymyksestä ilmeneviin tapauksen tosiseikkoihin. Oikeustapausten arvostelussa kiinnitetään erityistä huomiota siihen, miten esitetyt johtopäätökset on perusteltu.

Tutkintovaatimukset

1) **Hollo, E.J.**, Johdatus ympäristöoikeuteen (3. p. 2008), myöhemmin ilmoitettavat n. 200 sivua **tai**

Hollo, E.J., Ympäristöoikeuden perusteet (2004), s. 1-202, paitsi s. 54–85.

2) **Hollo, E.J.**, Ympäristönsuojelu- ja luonnonsuojeluoikeus (2004), s. 1-160 ja 313-400.

3) **Majamaa, V.**, Maankäyttö- ja rakennuslain perusteet (2008), myöhemmin ilmoitettavat n.170 s. **tai**

Hollo, E.J., Maankäyttö- ja vesioikeus (2006), s. 32-152 ja 161-207.

4) **Majamaa, V.- Markkula, M.**, Kiinteistönmuodostamislaki (2001), s. 9-207.

5) **Hollo, E.J.**, Maankäyttö- ja vesioikeus (2006), s. 327-390 ja 458-544.

Säädökset

HUOM! Luettelo ei ole tyhjentävä. Tentissä edellytetään kykyä soveltaa luettelossa mainitsemattomiakin säädöksiä.

Kiinteistönmuodostamislaki 12.4.1995/554. (Ym 101)

Kiinteistönmuodostamisasetus 20.12.1996/1189 (Ym 102)

Kiinteistörekisterilaki 16.5.1985/392. (Ym 116)

Yhteisaluelaki 18.8.1989/758. (Ym 108)

Maankäyttö- ja rakennuslaki 5.2.1999/132 (Ym 201)

Maankäyttö- ja rakennusasetus 10.9.1999/895 (Ym 202)

Etuostolaki 5.8.1977/608. (Si 625)

Maaseutuelinkeinojen rahoituslaki 12.3.1999/329. (Ma 101)

L eräistä naapurussuhteista 13.2.1920/26. (Ym 302)

Maantielaki 23.6.2005/503 (Ym 203)

L yksityisistä teistä 15.6.1962/358. (Ym 207)

VNA yksityisistä teistä 21.12.2000/1267. (Ym 208)

Vesilaki 19.5.1961/264. (Ym 601)

L eräistä vesien käyttämistä varten myönnettävistä oikeuksista 19.5.1961/266.

Vesiasetus 6.4.1962/282. (Ym 602)

L sisältävä määräyksiä välirajasta vedessä ja vesialueen jaosta 23.7.1902/31. (Ym 112)

L oikeudesta yleisiin vesialueisiin 1.4.1966/204. (Ym 113)

Merensuojelulaki 29.12.1994/1415. (Ym 608)

L aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä 16.3.1979/300. (Ym 609)

L maa-alueilla tapahtuvien öljyvahinkojen torjumisesta 25.4.1974/378. (Ym 420)

Vesihuoltolaki 9.2.2001/119. (Ym 613)

Laki vesienhoidon järjestämisestä 30.12.2004/1299 (Ym 615)

L kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta 31.8.1978/669. (Ym 425)

L kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta 29.7.1977/603. (Si 626)

Rakennussuojelulaki 18.1.1985/60. (Ym 510)

Muinaismuistolaki 17.6.1963/295. (Ym 509)

Luonnonsuojelulaki 20.12.1996/1096. (Ym 501)

Luonnonsuojeluasetus 14.2.1997/160 (Ym 502)

Koskiensuojelulaki 23.1.1987/35. (Ym 606)

Metsälaki 12.12.1996/1093. (Ma 602)

L kestävän metsätalouden rahoituksesta 12.12.1996/1094. (Ma 607)

Metsästyslaki 28.6.1993/615. (Ma 701)

Kalastuslaki 16.4.1982/286. (Ma 704)

L yleisestä kalastusoikeudesta 16.4.1982/285. (Ma 706)

Ulkoiulaki 13.7.1973/606. (Ym 305)

Maastoliikennelaki 22.12.1995/1710 (Vi 236)

Maa-aineslaki 24.7.1981/555. (Ym 507)

VNA maa-ainesten ottamisesta 24.11.2005/926

Kaivoslaki 17.9.1965/503. (Ym 209)
Ympäristönsuojelulaki 4.2.2000/86 (Ym 401)
Ympäristönsuojeluasetus 18.2.2000/169 (Ym 401a)
Päästökauppalaki 30.7.2004/683 (Ym 402a)
Laki ympäristönsuojelulainsäädännön voimaantulosta 4.2.2000/113. (Ym 402)
Laki ympäristölupavirastosta 4.2.2000/87. (Ym 705a)
Jätelaki 3.12.1993/1072. (Ym 426)
Jäteasetus 22.12.1993/1390.
Terveystoimintalaki 19.8.1994/763 (Ym 409)
Kemikaalilaki 14.8.1989/744. (Ym 412)
Kemikaaliasetus 12.7.1993/675.
Geeniteknikkalaki 17.3.1995/377. (Ym 411)
Ydinenergialaki 11.12.1987/990. (Yr 703)
L ympäristövaikutusten arviointimenettelystä 10.6.1994/468. (Ym 403)
A ympäristövaikutusten arviointimenettelystä 5.3.1999/268. (Ym 404).
Laki viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista 8.4.2005/200 (Ym 405)
L ympäristövahinkojen korvaamisesta 19.8.1994/737. (Si 304)
Sähkömarkkinalaki 17.3.1995/386 (Yr 704)

Förordningar

OBS! Förteckningen är ej uttömmande. I tentamen förutsätts förmåga att tillämpa även förordningar som inte nämns i förteckningen.

Fastighetsbildningslag 12.4.1995/554. (Mi 101)
Fastighetsbildningsförordning 20.12.1996/1189 (Mi 102)
Fastighetsregisterlag 16.5.1985/392. (Mi 116)
L om samfälligheter 18.8.1989/758. (Mi 108)
Markanvändnings- och bygglag 5.2.1999/132 (Mi 201)
Markanvändnings- och byggeförordning 10.9.1999/895 (Mi 202)
Förköpslag 5.8.1977/608. (Ci 625)
L om finansiering av landsbygdsnärings 12.3.1999/329. (La101)
L angående vissa grannelagsförhållanden 13.2.1920/26. (Mi 302)
Landsvägslag 23.6.2005/503 (Mi 203)
L om enskilda vägar 15.6.1962/358. (Mi 207)
SRF om enskilda vägar 21.12.2000/1267. (Mi 208)
Vattenlag 19.5.1961/264. (Mi 601)
L om beviljande av vissa rättigheter med avseende å nyttjande av vatten 19.5.1961/266.
Vattenförordning 6.4.1962/282. (Mi 602)
L innefattande bestämmingar om räskällnad i vatten och skifte af vattenområde 23.7.1902/31. (Mi 112)
L om rätt till allmänna vattenområden 1.4.1966/204. (Mi 113)
Havsskyddslag 29.12.1994/1415. (Mi 608)
L om förhindrande av miljöförorening från fartyg 16.3.1979/300. (Mi 609)
L om bekämpande av oljeskador som uppkommer på land 25.4.1974/378. (Mi 420)
L om vattentjänster 9.2.2001/119. (Ym 613)
L om vattenvårdsförvaltningen 30.12.2004/1299 (Mi 615)
L om underhåll och renhållning av gator och vissa allmänna områden 31.8.1978/669. (Mi 425)
L om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter 29.7.1977/603. (Ci 626)
Byggnadsskyddslag 18.1.1985/60. (Mi 510)
L om fornminnen 17.6.1963/295. (Mi 509)
Naturvårdslag 20.12.1996/1096. (Mi 501)
Naturvårdsförordning 14.2.1997/160 (Mi 502)
Forsskyddslag 23.1.1987/35. (Mi 606)
Skogslag 12.12.1996/1093. (La 602)
L om finansiering av hållbart skogsbruk 12.12.1996/1094. (La 607)
Jaktlag 28.6.1993/615. (La 701)
L om fiske 16.4.1982/286. (La 704)
L om allmän fiskerätt 16.4.1982/285. (La 706)
L om friluftsliv 13.7.1973/606. (Mi 305)

Terrängtrafiklag 22.12.1995/1710 (Kom 236)
Marktäktslag 24.7.1981/555. (Mi 507)
SRF om marktäkt 24.11.2005/926
Gruvlag 17.9.1965/503. (Mi 209)
Miljöskyddslag 4.2.2000/86 (Mi 401)
Miljöskyddsförordning 18.2.2000/169 (Mi 401a)
L om utsläppshandel 30.7.2004/683 (Mi 402a)
L om införande av miljöskyddslagstiftningen 4.2.2000/113. (Mi 402)
L om miljötillståndsverken 4.2.2000/87. (Mi 705a)
Avfallslag 3.12.1993/1072. (Mi 426)
Avfallsförordning 22.12.1993/1390.
Hälsoskyddslag 19.8.1994/763 (Mi 409)
Kemikalielag 14.8.1989/744. (Mi 412)
Kemikalieförordning 12.7.1993/675.
Gentekniklag 17.3.1995/377. (Mi 411)
Kärnenergilag 11.12.1987/990. (Ft 703)
L om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning 10.6.1994/468. (Mi 403)
SRF om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning 5.3.1999/268. (Mi 404).
L om bedömning av miljökonsekvenserna av myndigheters plan och program 8.4.2005/200 (Mi 405)
L om ersättning för miljöskador 19.8.1994/737. (Ci 304)
Elmarknadslag 17.3.1995/386 (Ft 704)

EY-säädökset (Ei liitteitä)

Neuvoston direktiivi 79/409/ETY, annettu 2 päivänä huhtikuuta 1979, luonnonvaraisten lintujen suojelusta. EYVL L 103, 25/04/1979 s. 1
Neuvoston direktiivi 85/337/ETY, annettu 27 päivänä kesäkuuta 1985, tiettyjen julkisten ja yksityisten hankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnista. EYVL L 175, 05/07/1985 s. 40
Neuvoston direktiivi 92/43/ETY, annettu 21 päivänä toukokuuta 1992, luontotyypien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta. EYVL L 206, 22/07/1992 s. 7.
Neuvoston direktiivi 96/61/EY, annettu 24 päivänä syyskuuta 1996, ympäristön pilaantumisen ehkäisemisen ja vähentämisen yhtenäistämiseksi. EYVL L 257, 10/10/1996 s. 26.
Neuvoston direktiivi 96/62/EY, annettu 27 päivänä syyskuuta 1996, ilmanlaadun arvioinnista ja hallinnasta. EYVL L 296, 21.11.1996, s. 55.
Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2000/60/EY, annettu 23 lokakuuta 2000, yhteisön vesipolitiikan puitteista. EYVL L 327, 22/12/2000 s. 1.
Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2001/42/EY, annettu 27 päivänä kesäkuuta 2001, tiettyjen suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista. EYVL L 197, 21/07/2001 s. 30
Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 761/2001, annettu 19 päivänä maaliskuuta 2001, organisaatioiden vapaaehtoisesta osallistumisesta yhteisön ympäristöasioiden hallinta- ja auditointijärjestelmään (EMAS-järjestelmä). EYVL L 114, 24.4.2001, s. 1
Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2003/4/EY, annettu 28 päivänä tammikuuta 2003, ympäristötiedon julkisesta saatavuudesta ja neuvoston direktiivin 90/313/ETY kumoamisesta. EYVL L 041, 14/02/2003 s. 26
Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2003/35/EY, annettu 26 päivänä toukokuuta 2003, yleisön osallistumisesta tiettyjen ympäristöä koskevien suunnitelmien ja ohjelmien laatimiseen sekä neuvoston direktiivien 85/337/ETY ja 96/61/EY muuttamisesta yleisön osallistumisen sekä muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeuden osalta. EYVL L 156, 25/06/2003 s. 17.
Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2004/35/EY, annettu 21 päivänä huhtikuuta 2004, ympäristövastuusta ympäristövahinkojen ehkäisemisen ja korjaamisen osalta. EYVL L 143, 30/04/2004 s. 56.

EG-förordningar (ej bilagor)

Rådets direktiv 79/409/EEG av den 2 april 1979 om bevarande av vilda fåglar. *EGT L 103, 25.4.1979*
Rådets direktiv 85/337/EEG av den 27 juni 1985 om bedömning av inverkan på miljön av vissa offentliga och privata projekt. *EGT L 175, 5.7.1985*

Rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter. EGT L 206, 22.7.1992

Rådets direktiv 96/61/EG av den 24 september 1996 om samordnade åtgärder för att förebygga och begränsa föroreningar. EGT L 257, 10.10.1996

Rådets direktiv 96/62/EG av den 27 september 1996 om utvärdering och säkerställande av luftkvaliteten. EGT L 296, 21.11.1996.

Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG av den 23 oktober 2000 om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område. EGT L 327, 22.12.2000.

Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/42/EG av den 27 juni 2001 om bedömning av vissa planer och programs miljöpåverkan. EGT L 197, 21.7.2001.

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 761/2001 av den 19 mars 2001 om frivilligt deltagande för organisationer i gemenskapens miljölednings- och miljörevisionsordning (EMAS). EGT L 114, 24.4.2001.

Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/4/EG av den 28 januari 2003 om allmänhetens tillgång till miljöinformation och om upphävande av rådets direktiv 90/313/EEG. EUT L 41, 14.2.2003.

Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/35/EG av den 26 maj 2003 om åtgärder för allmänhetens deltagande i utarbetandet av vissa planer och program avseende miljön och om ändring, med avseende på allmänhetens deltagande och rätt till rättslig prövning, av rådets direktiv 85/337/EEG och 96/61/EG. EUT L 156, 25.6.2003.

Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/35/EG av den 21 april 2004 om miljöansvar för att förebygga och avhjälpa miljöskador. EUT L 143, 30.4.2004.

Maa-, vesi- ja ympäristöoikeuden valinnaiset aineopinnot

Valinnaiset aineopinnot koostuvat kirjallisista kuulusteluista, jotka kaikki ovat 8 op:n laajuisia, 6 op:n laajuisesta harjoitusseminaarityöstä, sekä 6 op:n laajuisesta käytännön kurssista. Kuulustelujen aihepiirit: Maa- ja vesioikeus; Ympäristöoikeus.

Laajuus 8 opintopistettä

Tavoite. Valitun aineen pääsektorin syvällinen hallinta ja tuntemus.

Suoritustapa ja suorituksen sisältö. Kirjallinen kuulustelu. **Kuulustelussa ei saa olla lakikirjoja tai muuta oheismateriaalia.**

Opetusmuodot. Luennot ja harjoitustyöt. Luento-kuulustelun hyväksytystä suorituksesta voi saada enintään 5 hyvityspistettä tenttiin. Harjoitustyöllä voi korvata kuulusteluun liittyvää kirjallisuutta.

Maa- ja vesioikeus (20277)

Käsiteltävä asiakokonaisuus. 1. Kaavoitus- ja rakentamisoikeus. 2. Kiinteistöjärjestelmä ja kiinteistönmuodostaminen. 3. Maankäyttö. 4. Vesioikeus.

Tutkintovaatimukset

Seuraavista teoksista on valittava **vähintään kolme teosta**. Valittujen teosten yhteissivumäärä tulee olla **vähintään 1200 sivua**. Sivumäärää laskettaessa ei oteta huomioon hakemistoja, sisällysluetteloita tai liitesivuja.

Majamaa, V., Oikeudesta rakentaa poikkeus-luvalla (1981).

Ekroos, A.- Majamaa, V., Maankäyttö- ja rakennuslaki (2005).

Kuusiniemi, K.- Peltomaa, H., Lunastuslainsäädäntö ja korvausjärjestelmä (2000).

Hollo, E.J., Erityinen kiinteistöoikeus (2.p. 1984), s. 1-30, 86-165, 250-380.

Hollo, E.J. – Mehling, M. – Taina, T., Vertaileva vesioikeus (2003), s. 49-354.

Mäkinen, E., Maankäyttösopimus ja hyvä hallinto (2000).

Hollo, E.J., Maankäyttö- ja vesioikeus (2006) (kiinteistöjärjestelmää ja kiinteistönmuodostamista koskevat osiot).

KM 1990:22, s. 3-235.

Esitys kaivoslain uudistamiseksi. Kauppa- ja teollisuusministeriön työryhmä- ja toimikuntaraportteja 2/2003.

OMKM 2004:2, Vesilakitoimikunnan mietintö. (erikseen sovittavat sivut)

Tai muu erikseen sovittava kirjallisuus.

Ympäristöoikeus (20278)

Käsiteltävä asiakokonaisuus. 1. Yleinen ja erityinen ympäristönsuojelu. 2. Ympäristövahinkojen korvaaminen. 3. Luonnonvarojen käyttö. 4. Alkuperäisen luonnon suojeleminen. 5. EU:n ympäristöä koskeva sääntely. 6. Kansainvälinen ympäristöoikeus.

Tutkintovaatimukset

Seuraavista teoksista on valittava **vähintään kolme teosta**. Valittujen teosten yhteissivumäärä tulee olla **vähintään 1200**

sivua. Sivumäärää laskettaessa ei oteta huomioon hakemistoja, sisällysluetteloita tai liitesivuja.

Hollo E.J., Ympäristönsuojeluoikeus (2001), 531 s.

Hollo, E.J.– Vihervuori, P., Ympäristövahinkolaki (1995), 323 s.

Mahmoudi - Rubenson., Miljörentens grunder - Svenska och europeiska regler i ett internationellt perspektiv (2004).

Similä, J., Luonnonuojelulaki (1997), 268 s.

Kiviniemi, M., Metsäoikeus (2004), s. 17-379.

Kuusiniemi, K., Ympäristömuutosten korvat-tavuus pakkotoimitilanteissa (1997), 353 s.

Hollo, E. J.– Parkkari, J. (toim.), Kansainvälinen ympäristöoikeus (1994), s. 13-417.

Krämer, L., EC Environmental Law (2000 tai 2003).

Tai muu erikseen sovittava kirjallisuus.

Ympäristöoikeuden oikeudenkäyntikurssi, ks. opinto-opas, kohta Käytännön taidot

Muuta opetuksesta

Oppiaineen englanninkielisten kurssien päivitetty aikataulu on WebOodissa

Naisoikeuden valinnaiset opinnot

Johdatus naisoikeuteen 6 op / 3 ov
(20154)

Tavoite. Opiskelija saa yleiskuvan oikeudellisen nais- ja sukupuolentutkimuksen teoriasta ja aihepiiristä. Pyrkimyksenä on oppia havaitsemaan oikeuden sukupuolisidonnaisia piirteitä ja näkemään oikeudellisia ongelmia sekä oikeudenmukaisuuskäsityksiä tästä näkökulmasta. Erityisesti tasa-arvoon ja syrjintään liittyvään oikeuteen tutustutaan oikeudenalojen rajat ylittävällä tavalla.

Käsiteltävä asiakokonaisuus. 1.tasa-arvo, yhdenvertaisuus ja syrjintä 2.oikeustieteellisen naistutkimuksen teoria 3.ajan-kohtaisia kysymyksiä: naisiin kohdistuva väkivalta.

Suoritustapa. 1)Kirjallinen kuulustelu. 2)Vaihtoehtoisena suoritustapana on osallistuminen jompaankumpaan seminaareista 'Sukupuoli, väkivalta ja oikeus' tai 'Tasa-arvo – perusoikeus ja politiikan haaste. Tasa-arvo on oikeudellisia ja poliittisia ulottuvuuksia'.

Tutkintovaatimukset:

- 1) **Nousiainen** et al. (toim.) Responsible Selves. Women in the Nordic Legal Culture (2001), sivut 1-125 ja 289-370
- 2) **Nousiainen, K.- Pylkkänen, A.,** Sukupuoli ja oikeuden yhdenvertaisuus (2001), 280 s.
- 3) **Svensson, Eva-Maria** et al. (toim.), Nordic Equality at a Crossroads (2004), s. 1-46 ja 167-235
- 4) **Pylkkänen, A.** Onko oikeuden henkilöitä sukupuolta? Oikeus 2007 (36), 147-163; **Nousiainen, K.** Utility Based Equality and Disparate Equalities. Teoksessa Schiek, D. and Chege, V., European Non-Discrimination Law: Comparative Perspectives on Multidimensional Equality Law, Routledge (ilm. toukokuu 2008), 21 s.

Kuulustelun vastaanottaa akatemiaprofessori Nousiainen.

Opetus:

Sukupuoli, väkivalta ja oikeus 6 op.

Kurssin vastuopettaja: Akatemiaprofessori **Kevät Nousiainen.** Kurssi pidetään 17.9-17.12. ke, klo 10-12, PIV. Kurssi on tarkoitettu oikeustieteellisen ja valtiotieteellisen tiedekunnan eräiden laitosten sekä naistutkimuksen perustutkintovaiheessa oleville opiskelijoille. Kurssin tavoitteena on tarkastella väkivallan sukupuolittuneisuutta ja oikeusjärjestelmän tapaa kohdata väkivalta. Opettajina toimivat oikeus- ja yhteiskuntatieteiden tutkijat oman tutkimuksensa perusteella. Kurssin suorittaminen edellyttää aktiivista läsnäoloa luennoilla. Luentokurssi (22) tuntia luentoja) sekä siihen liittyvä kirjallisuus suoritetaan luentopäiväkirjoilla.

Tasa-arvo – perusoikeus ja politiikan haaste. Tasa-arvon oikeudellisia ja poliittisia ulottuvuuksia 3 tai 6 op.

Kurssin vastuopettaja: VTT **Anne Maria Holli.** Kurssi pidetään kl. 2009, 12.1.-18.3. ma ja ke klo 16-18 PIV Kurssi on tarkoitettu oikeustieteellisen tiedekunnan, valtiotieteellisen tiedekunnan eräiden laitosten sekä naistutkimuksen perustutkintovaiheessa oleville opiskelijoille. Kurssin tavoitteena on perehtyä tasa-arvoon filosofisena ja historiallisena ilmiönä; sukupuolen, etnisen alkuperän, seksuaalisen suuntautumisen ym. perusteella tapahtuvalta syrjinnältä suojaaviin kansallisiin ja kansainvälisiin säännöksiin ja niiden taustaan; tasa-arvoa koskevaan politiikkaan; vähemmistöjen asemaan. Opettajat ovat oikeustieteen ja politiikan tutkijoita. Kurssin suorittaminen edellyttää aktiivista läsnäoloa luennoilla. Kurssi (36 tuntia luentoja ja kirjallisuutta) suoritetaan luentokuulustelussa.

Opettajat

Nousiainen, Kevät, OTT, Minna Canth-
akatemiaprofessori. Naisoikeuden vastaava
opettaja.

Holli, Anne, VTT, akatemiatutkija

